

20

Mikilvægi sjálfsaflahlutfalls

22

Þraukar í afleitu rekstrarumhverfi

26

Fjallafrúin gerir það gott

Bændablaðið

21. tölublað 2023 • Fimmtudagur 16. nóvember • Blað nr. 645 • 29 árg. • Upplag 33.000 • Vefur: bbl.is

Leto Bjartur Soher Vífilsson, fulltrúi þriðju kynslóðar bænda í Syðra-Holti í Svarfaðardal, með væna lífrænt vottaða kartöflu. Inni í blaðinu er rætt við Eirík Gunnarsson, einn bændanna, um framtíð búrekstrarins sem mun áfram felast í útræktun á lífrænu grænmeti auk þess sem sauðfjárrækt á forsendum ostagerðar bætist við á næsta ári. – Sjá bls. 32–33.

Mynd / Syðra-Holt

Ákvörðun um niðurskurð

Bændur á Stórhóli í Húnaþingi vestra bíða enn niðurstöðu um hvort fé í þeirra eigu með verndandi og mögulega verndandi arfgerðir fái að lifa.

Riðutilfelli greindist í sláturfé frá bænum í haust þar sem er nú tæplega 590 fjár. Þar af um 100 með verndandi og mögulega verndandi arfgerðir, að sögn Garðars V. Gíslasonar bónda.

„Þetta eru um fimmtíu ær, hitt eru allt gemlingar,“ segir hann. „Ég hugsa að við hefðum hætt búskap ef ekki hefði verið komið neitt svona,“ segir hann og á þar við stefnubreytingu í riðumálum vegna verndandi arfgerða í fé. „Það er svona ljós aðeins í þessu núna, mér finnst það nú frekar,“ segir Garðar.

Yfirdýralæknir mun fljótlega senda frá sér tillögur til matvælaráðherra um tilhögun niðurskurðar á bænum. Búast má við að þær taki mið af þeim áherslum sem birtast í nýrri skýrslu sérfræðingahóps um nýja nálgun í aðgerðum gegn riðuveiki sem skilað var til matvælaráðherra. Enda var skilgreint hlutverk hópsins að vera yfirdýralækni til ráðgjafar hvað varðar aðgerðir til útrýmingar á riðuveiki.

Í áherslum sérfræðingahópsins eru lagðar til útfærslur á aðgerðum gegn riðuveiki í sauðfé, með nýrri nálgun og ræktun fjár með verndandi arfgerðir. Lögd er áhersla á að ekki verði hvikað frá niðurskurðarstefnunni en þó verði heimilt að undanskilja frá niðurskurði hjarða fé sem ber verndandi arfgerðir og einnig mögulega verndandi arfgerðir.

Tvær næmar samsætur

Í skýrslunni kemur fram að af þeim sjö genasamsætum sem hafi fundist í fé á Íslandi, séu ARQ og VRQ næmar fyrir smiti – einkum þó VRQ. Aðrar samsætur eru taldar vera minna næmar, mögulega verndandi eða verndandi.

Til minna næmra samsæta teljast AHQ og N138. Til mögulega verndandi samsæta teljast samkvæmt skýrslunni C151 og T137, en ARR telst verndandi. Lagt er til að megináherslan verði á fjölgun ARR, en einnig að tíðni T137 verði aukin og að tíðni C151 verði viðhaldið.

Í greinargerð um ARR segir að arfgerðir þar sem minnst önnur genasamsætan er ARR og hin genasamsætan er ekki VRQ, séu alþjóðlega viðurkenndar sem verndandi arfgerðir gegn riðuveiki.

Stefna eigi að fjölgun arfbæra ARR og í fyllingu tímans arfhreinna ARR/ARR kinda eins og kostur er. Hópurinn leggur til að gefin verði út landsáætlun um riðuveikilaust Ísland innan tiltekins árafjölda. /sá-smh

Sjá viðtal við Stórhólsbændur á bls. 4 og umfjöllun um skýrslu sérfræðingahópsins á bls. 18.

/ghp

Greiðslumark mjólkur:

Mjólkurkvóti til Skagafjarðar

Við niðurstöðu síðasta markaðar með greiðslumark mjólkur var töluverður mjólkurkvóti keyptur til Skagafjarðar frá öðrum landshlutum.

Af þeim 1.048.500 lítrum sem viðskiptin náðu til fóru 710.000 lítrar til búa sem staðsett eru í sveitarfélaginu Skagafirði, að því er fram kemur í tölum frá matvælaráðuneytinu. Er það um 68% af því magni sem skipti um eigendur milli ára 2023 og 2024. Þá fóru 260.000 lítrar til Húnaþings vestra, Húnavatnshrepps og Skagabyggðar sem þýðir að 92,5% af greiðslumarkinu fór til Norðurlands vestra. Alls fóru 30.000 lítrar til Vesturlands og 48.500 lítrar til Suður- og Suðausturlands.

Seljendur með tilboð á jafnvægisverði eða lægra voru níu talsins á síðasta markaði og seldu

Sveitarfélag	Hlutfall
Rangárþing eystra	10,32%
Eyjafjarðarsveit	9,29%
Skagafjörður	8,84%
Borgarbyggð	6,26%
Skeiða- og Gnúpvhr.	5,86%
Flóahreppur	5,18%
Hrunamannahreppur	5,06%
Pingeyjarsveit	4,31%
Dalvíkurbyggð	3,49%
Akrahreppur	3,32%
Önnur	38,07%

Hlutfall heildargreiðslumarks er hæst í Rangárþingi eystra, Eyjafirði og Skagafirði.

þeir 70,4% af sínu framboðna magni. Kaupendur þeirra 1.048.500 lítra voru 31 talsins. Jafnvægisverðið var 300 kr./litr. og er andvirði viðskiptanna því 314.550.000 kr. Að hámarki getur bú sóst eftir 50.000 lítrum til kaups á hverjum markaði og voru

14 kaupendur að hámarkslítrafjölda, allir á Norðvesturlandi.

Alls var 43,5% sölunnar frá búum í Eyjafirði, eða tæpir 456.000 lítrar. Býli á Suður- og Suðausturlandi seldu rúma 330 þúsund lítra.

Þrjú býli eiga yfir milljón lítra

Í ársbyrjun 2024 munu 506 bú eiga greiðslumark, þar af 26 með yfir 600.000 lítra. Þrjú bú eiga yfir milljón lítra. Býlum með greiðslumark hefur fækkað ár frá ári, árið 2000 voru þau 1.023 en árið 2017 597 talsins.

Greiðslumark skiptist þannig milli landshluta í ársbyrjun 2024 að 38,4% verður á Suður- og Suðausturlandi, 28,8% á Norðaustur- og Austurlandi, 18,6% á Norðurlandi vestra og 14,2% á Vesturlandi, Vestfjörðum og Suðvesturlandi.

Þegar skoðað er umfang greiðslumarks eftir sveitarfélögum sést að býli í Rangárþingi eystra halda um rúm tíu prósent af kvótanum. Eyjafjarðarsveit er með ríflega níu prósent en Skagafjörður tæp níu prósent.

Greiðsla út á greiðslumark er framlag ríkisins til mjólkurframleiðenda. Fyrir hvert ár er gefið út heildargreiðslumark, mjólkurkvóti, sem byggist á söluspám þess árs.

Árið 2024 verður heildargreiðslumark 151,5 milljón lítrar. Framleiðendur hafa yfir að ráða ákveðið magn greiðslumarks og geta selt mjólk á innanlandsmarkaði samkvæmt því. Bændur geta svo keypt og selt greiðslumark á miðlægum kvótamarkaði þrisvar sinnum á ári.

FRÉTTIR

Jarðhræringar á Reykjaneskaga:

Búfé bjargað frá Grindavík

Þónokkur fjöldi búfjár var í og við Grindavík þegar neyðarstigi Almannavarna var lýst yfir og ákveðið var að rýma Grindavíkurbæ þann 10. nóvember síðastliðinn. Því hefur nú að mestu verið komið frá svæðinu.

„Á föstudeginum, þegar jarðskjálftarnir voru orðnir stanslausir, þá tóku hestamenn í Grindavík sig til og fluttu til Keflavíkur þau hross sem voru komin á hús. Mánamenn voru svo yndislegir að hýsa þau fyrir okkur,“ segir Jóhanna Harðardóttir, hestakona í Grindavík, en hún á og rekur hestaleigu þar í bæ. „Þegar við vorum svo komin á hættustig byrjuðum við að koma heim að húsum þeim hrossum sem voru úti en nálægt. Rétt fyrir rýmingu voru allar kerrur fylltar af hrossum og þau keyrd á Sólvang við Eyrarbakka þar sem Sigríður Pjetursdóttir og hennar fjölskylda tók okkur opnum örmum.“

Hrossin sóttu heim að húsum

Eftir voru 22 hross úti á beit en leyfi fékkst þann 12. nóvember til að sækja þau. „Enn og aftur kom fjölskyldan á Sólvangi auk fleiri okkur til hjálpar. Við höfum fengið endalaust mikið af skilaboðum frá

Frá flutningi rúmlega tuttugu hrossa frá Grindavík.

Mynd / Jóhanna Harðardóttir

fólki sem getur aðstoðað okkur bæði með að hýsa hross og koma út á beit. Það er alveg magnað að sjá hvað samstaðan er mikil og við erum ótrúlega þakklát,“ segir Jóhanna.

Hrossin sýndu að sögn Jóhönnu misjöfn viðbrögð við ástandinu. „Þeir sem voru innandyrá voru mjög stressaðir en eru nú rólegir. Þau hross sem voru úti sóttu að húsunum sem þau gera vanalega ekki og eru greinilega fegin að vera komin af hættusvæðinu.“

Fimmtán þúsund kjúklingar fluttir á brott

Reykjagarður var með 15.000 fugla í húsum í Grindavík en þeir voru fluttir á brott 12. nóvember.

„Sem betur fer er þessi kjúklingahópur ungur og því auðveldari í flutningi en ella. Fuglunum var smalað saman og þeir svo handtindir í þar til gerða ungaflutningakassa, sem svo er radað í bíl. Umsjónarmaður

fuglanna fékk að fara í húsin upp úr hádegi. Það væsti í sjálfu sér ekki um fuglana en hann mat það svo að ekki væri hægt að tryggja öryggi þeirra til framtíðar. Skemmdir höfðu orðið á húsum og aðgangur að heitu og köldu vatni virtist ótryggur. Í framhaldinu fengum við á grundvelli dýravelferðar undanþágu til að senda lið inn á svæðið í fylgd viðbragðsaðila og sækja þá seinnipartinn þann sama dag,“ segir Guðmundur Svavarsson,

framkvæmdastjóri Reykjagarðs. Flutningurinn gekk vel og eru fuglarnir að sögn Guðmundar í góðu yfirlæti í húsum Reykjagarðs á Ásmundarstöðum í Ásahreppi.

Vill Guðmundur koma á framfæri þakklæti til starfsmanna, yfirvalda, viðbragðsaðila og annarra sem gerðu flutningana mögulega. „Hugur okkar er hjá samstarfsfólki okkar og íbúum í Grindavík. Við sendum þeim hlýjar hugsanir og ósk um velfarnað á erfiðum tímum.“

Búið að sækja nær allt fé sem var komið á hús

Um 340 kindur voru í Grindavík og nánasta nágrenni þegar neyðarstigi var lýst yfir, allt í eigu frístundabænda.

„Eins og staðan er í dag þá er búið að sækja allt það fé sem var komið á hús nema þrjár kindur. Alls eru 68 farnar af svæðinu,“ sagði Trausti Hjálmarsson, formaður deildar sauðfjárbænda hjá Bændasamtökum Íslands, þegar rætt var við hann á mánudaginn. Vonir stóðu til að hægt yrði að sækja þær síðar um daginn.

Það fé sem enn er úti er í Hópsnesi, alls 269, og ekki alveg einfalt að smala því,“ segir Trausti. /ghp-smh

Á bustofn.is er hægt að skila haustskýrslum rafrænt. Mynd / Jón Eiríksson

Haustskýrslur:

Skilafrestur að renna út

Matvælaráðuneytið hefur opnað fyrir skráningar á haustskýrslum fyrir árið 2023 í Bústofni.

Öllum umráðamönnum búfjár er skylt að skila rafrænni haustskýrslu í Bústofn í síðasta lagi 20. nóvember. Er það í samræmi við 10. gr. laga um búfjárhald nr. 38/2013.

Í haustskýrslunni skal koma fram fjöldi ásetts búfjár af hverri

tegund, allt búfé í hagagöngu og á hvaða jörð eða landspildu. Einnig skal koma fram gröfföðursuppskera af hefðbundnum nytjatúnum og leigutúnum ásamt fyrningum og upplýsingum um aðra fóduröflun og landstærðir. Frá þessu er greint í fréttatilkynningu frá matvælaráðuneytinu. /AL

Meðalfallþungi ársins var 17,22 kíló, sem er rúmum 600 grömmum meira en í fyrra.

Mynd / smh

Sláturtölur:

Um 28 þúsund færri lömbum slátrað í haust

– Mikill fallþungi, góðar einkunnir fyrir gerð og fitu

Um 28 þúsund færri lömb komu til slátrunar í haust miðað við á síðasta ári. Meðalfallþungi ársins var 17,22 kíló, sem er rúmum 600 grömmum meira en í fyrra, og er þetta í annað skiptið sem meðalfallþungi fer yfir 17 kíló, en árið 2021 var meðalfallþungi 17,40 kíló.

Samkvæmt nýjum sláturtölum Matvælastofnunar er samdráttur í kjötframleiðslu um 200 tonn á milli ára.

Heldur færri fullorðnar ær

Einar Kári Magnússon, sem hefur yfirumsjón með kjötmati hjá Matvælastofnun, segir að heldur færri fullorðnar ær hafi komið til slátrunar í haust miðað við síðustu haust.

„Þrátt fyrir það má nokkuð örugglega búast við áframhaldandi samdrætti í framleiðslu næsta haust, en erfitt er að setja fram nákvæma

Sláturhús	2023	2022	2021
Kaupfélag Skagfirðinga	72.712	83.612	86.392
Sláturfélag Suðurlands	87.117	88.868	94.800
Sláturfélag Vopnfirðinga	22.014	24.632	26.566
Sláturhús Norðlenska	71.922	74.765	77.188
Fjallalamb	18.945	21.885	20.914
Sláturhús KVH ehf.	79.075	82.081	84.081
SAH afurðir ehf.	65.576	68.307	73.875
Sláturhús Vesturlands	841	992	805
Sláturhús Seglbúðum	0	1.022	703
Alls fjöldi dilka	418.202	446.164	465.324

framleiðsluspá fyrir en ásetningstölur haustsins liggja fyrir,“ segir hann.

Góðar meðaleinkunnir fyrir gerð og fitu

Í haust komu rúmum 418 þúsund dilkar til slátrunar, en á síðasta ári

voru þeir um 446 þúsund. Á milli árana 2021 og 2022 var fækkun sláturlamba um 19 þúsund.

Meðaleinkunnir fyrir gerð og fitu voru hærri en á undanföllum árum. Einkunn fyrir fitu var að meðaltali 6,62 og fyrir gerð 9,58.

/smh

Deli Nature smáfuglafóðrið fyrir vandláta fuglavini

Ávaxtablanda þurrkuð reyniber og fleiri ávextir

Próteinblanda sólblómafræ, skordýr o.fl.

Jarðhnetukurl prótein- og fita fyrir smávini

Orkublanda sólblómafræ, ávextir, mjólmarm o.fl.

Sólblómafrækjarnar orkuríkt fóður

LÍFLAND

fyrir lífið í landinu

TOYOTA RAV4

ÆVINTÝRIN BÍÐA ÞÍN

Toyota RAV4 verð frá: 6.450.000 kr.
Toyota RAV4 Hybrid verð frá: 7.850.000 kr.
Toyota RAV4 plug-in Hybrid verð frá: 9.950.000 kr.

KINTO ONE langtímaleiga
Toyota RAV4, verð frá: 154.000 kr. á mánuði.

Toyota Kaupúni
Kaupúni 6
570 5070

Toyota Akureyri
Baldursnesi 1
460 4300

Toyota Reykjanesbæ
Njarðarbraut 19
420 6600

Toyota Selfossi
Fossnesi 14
480 8000

UMHVERFISVERBLAUN ATVINNULÍFSINS
UMHVERFISFYRIRTÆKI ÁRSINS

Bíllinn í þessari auglýsingu endurspeglar ekki endilega það verð og þann búnað sem tilgreindur er. Fyrirvari við 7 ára ábyrgð: Ökutækinu skal viðhaldið samkvæmt vörulýsingu og leiðbeiningum framleiðandans og ber eigandi kostnaðinn við slíkt viðhald. Sé það ekki gert getur það valdið ógildingu ábyrgðar varðandi hluti sem þarfnast viðhalds. 7 ára ábyrgð gildir eingöngu um bíla sem fluttir eru inn af Toyota á Íslandi ehf. Birt með fyrirvara um villur.

LANDSHÚS

ÍSLENSK HÚS - SÉRHÖNNUÐ
FYRIR ÍSLENSKAR AÐSTÆÐUR

REITIR RAÐHÚS

Byggðu hagkvæmt

Reitir - Raðhús eru útfærð í Einingakerfi Landshúsa. Í staðlaðari raðhúsalengju eru 3 íbúðir - Hver íbúð er 84fm. Hægt er að stækka hverja íbúð ef óskað er. Fjöldi íbúða í hverri raðhúsalengju er valkvæður.

Markmið okkar er að bjóða upp á lausn sem gerir fólki kleift að byggja traust hús á einfaldan og hagkvæman hátt.

Reitir í Búðardal

JÖKLAR GESTAHÚS

Henta vel sem gestahús, starfsmannahús, auka herbergi, heimaskrifstofa eða sem útleiguneining í ferðapjónustu. Grunnstærð er 24,3fm og er stækkanleg að vild.

MIKLIR BREYTINGARMÖGULEIKAR

Jöklar Burst

Jöklar íslensku húsin

Jöklar Flat

Efla verkfræðistofa sér um tæknilega hönnun á húsunum okkar samkvæmt íslenskri byggingar-löggjöf.

**3 MÁNAÐA
AFGREIÐSLUTÍMI**

Húsin frá okkur má finna víða um land

STYRKUR - HAGKVÆMNI - HÖNNUN

Landshús - Sími 553 1550 - landshus@landshus.is www.landshus.is

Öll verð má finna á heimasíðu okkar

LANDSHÚS

Bændablaðið

– Málagn bænda og landsbyggðar –

Ritstjóri: Guðrún Hulda Pálsdóttir (ábm.) gudrunhulda@bondi.is – Sími: 563 0300 – Blaðamenn: – Ástvaldur Lárusson astvaldur@bondi.is – Hulda Finnsdóttir hulda@bondi.is
Sigrún Pétursdóttir sigrunpeturs@bondi.is – Sigurður Már Harðarson smh@bondi.is – Steinunn Ásmundsdóttir steinunn@bondi.is

Auglýsingastjóri: Þórdís Una Gunnarsdóttir thordis@bondi.is – Sími: 866 3855

Netfang auglýsinga: thordis@bondi.is – Vefur blaðsins: www.bbl.is – Netfang blaðsins: (fréttir og annað efni) er bbl@bondi.is

Frágangur fyrir prentun: Ómar Örn Sigurðsson – Prentun: Landsprent ehf. – Upplag: 33.000 – Dreifing: Landsprent og Íslandspóstur. ISSN 1025-5621

Bændablaðið kemur út 23 sinnum á ári.
Því er dreift ókeypis á yfir 400 stöðum á landinu og á öll lögbýli landsins.
Lesendur geta einnig gerst áskrifendur að blaðinu og fengið það sent heim í pósti gegn greiðslu burðargjalds. Árgangurinn (23. tölublað) kostar þá kr. 14.900 með vsk. Ársáskrift fyrir eldri borgara og öryrkja kostar kr. 11.900 með vsk.

Heimilisfang: Bændablaðið, Borgartún 25, 4. hæð - 105 Reykjavík.
Sími: 563 0300 – Kt: 631294-2279
Bændablaðið er í eigu Bændasamtaka Íslands.

LEIÐARI

Óvissutímar

Á óvissutímum með eldgos yfirvofandi, þegar þetta er skrifað, er hægt að fullyrða að þjóðin er einstaklega lánsöm að búa að því viðbragðskerfi sem hér er við lýði.

Öryggi fólks og dýra er tryggt fumlaut þegar hætta steðja að. Björgunarsveitir, almannavarnir og aðrir viðbragðsaðilar eiga hrós skilið fyrir framgang sinn kringum jarðhræringarnar í Grindavík. Það er traustvekjandi til þess að vita að kerfin sem samfélagið okkar byggir á virki og verndi okkur þegar vá vofir yfir eins og nú er. Þeir viðmælendur sem Bændablaðið talaði við vegna björgunar búfjár frá hamfarasvæðinu lögðu öll áherslu á þakklaeti til þeirra sem gripu þau og aðstoðuðu við að koma sér og sínum í öruggt skjól. Hugur allra er hjá Grindvíkingum.

Þjóðaröryggisstefna okkar inniheldur þá áherslu að styrkja áfallaþol samfélagsins gagnvart hvers kyns ógnum. Í henni er tilgreint að tryggja eigi skilvirkan og samhæfðan viðbúnað og viðbrögð til þess að takast á við afleiðingar hvers kyns ógna við líf og heilsu fólks, umhverfi, eignir og innviði. Taka á mið af ógnum sem tengjast loftslagsbreytingum, náttúruhamförum, heilbrigðisöryggi og farsóttum, matvæla- og fæðuöryggi.

Það síðastnefnda er tíðrætt efni á síðum Bændablaðsins enda gegnir landbúnaður mikilvægu hlutverki við að tryggja aðgang samfélagsins að matvælu. Hér á landi er fæðuöryggi og fæðusjálfstæði gott í samanburði við mörg önnur lönd, mikið til vegna umfangsmikilla fiskveiða og útflutnings sjávarafurða. Hins vegar hefur svokallað sjálfsafhlutfall minnkað undanfarin ár þar sem hlutfall innlendra matvæla af heildarneyslu er minna en áður.

Aukin sjálfsafhlutfæðing er mikilvægur þáttur í þjóðaröryggi þar sem viðnámsþol landsins byggir á því hvað er framleitt hér á landi. Sjálfsafhlutfall er útskýrt í tölublaðinu en þar kemur fram að ástæður minnkandi fæðusjálfstæðis Íslands sé ekki skortur á náttúruauðlindum eða innviðum heldur slæm afkoma bænda og þar af leiðandi atgervisflótti úr atvinnugreininni.

Þetta þarf augljóslega að athuga strax og á aukabúnaðarþingi sem haldið var sl. þriðjudag var ályktað um málefnið. Segir í ályktuninni að án bænda sé fæðusjálfstæði þjóðar teft í tvísýnu. Þar er kallað eftir því að stjórnvöld komi tafarlaust til móts við bráðavanda í íslenskum landbúnaði.

Af dreifingarmálum

Bændablaðið hefur frá stofnun þess verið borið út til allra bænda landsins í gegnum fjöldadreifingu þar sem pósturinn fer ómerktur á lögbýli. Íslandspóstur tilkynnti þann 6. nóvember síðastliðinn að þjónustu við fjöldadreifingu á landsbyggðinni verði hætt um næstu áramót. Enginn mun því sinna slíkri dreifingu frá áramótum.

Í tilkynningu frá Íslandspósti segir að ákvörðun þeirra sé í takt við umhverfisstefnu en áfram muni fyrirtækið sinna dreifingu á skráðum sendingum og almennum bréfpósti. Í þessu felst að verið er að beina því að okkur að setja blöð bænda í plastumbúðir, nafnmerkja þau og senda með magnpósti, sem seint telst umhverfisvæn lausn.

Kostnaðarhækkun við þessa breytingu dreifingar er nær 260% miðað við verðskrá ársins 2023. Vert er að minna á að árið 2021 hækkaði kostnaður við dreifingu á lögbýli um 90%. Við höfum skamman tíma til að bregðast við þessari tilkynningu Íslandspósts enda stutt í áramót en við munum leggja upp með að skerða ekki aðgengi bænda að blaðinu.

Guðrún Hulda Pálsdóttir ritstjóri.

Varnir og viðbúnaður

Gunnar Þorgeirsson

formaður Bændasamtaka Íslands
gunnar@bondi.is

Við sem þjóð höfum lifað ansi undarlega tíma á undanförmum árum. Allt almannavarna- og forvarnarsarf með tilheyrandi æfingum er því nauðsynlegur hluti af okkar samfélagi, og því þarf að sinna í vaxandi mæli frá því sem nú er. Það hafa dæmin sýnt.

Eftir sem áður verður mönnum ætíð að vera ljóst að ekki verður séð við öllu og því mun hið óvænta ávallt koma upp þegar síst skyldi. Seint að kvöldi síðastliðins föstudag hafði Lögreglustjórnin á Suðurnesjum tekið ákvörðun, í samráði við Almannavarnir, að rýma Grindavíkurbæ og Almannavarnir lýstu samhlíða yfir neyðarstigi. Íbúum var þarna á örskammi stundu gert skylt að rýma hífli sín og yfirgefa bæinn og samfélagið allt tók á móti þeim og var reiðubúið að veita hjálparhönd. Bændasamtökin hafa átt í góðu samstarfi við Almannavarnir, nærliggjandi sveitarfélög og félagsmenn vegna dýra í þeirra umsjá sem hefur þurft að flytja og koma í öruggt skjól. Við viljum þakka Almannavörnum fyrir þeirra aðkomu að þessum verkefnum sem flest hafa fengið farsæla lausn og unnið er áfram að öðrum með tilliti til áhættumats á svæðinu.

Hugur okkar er með Grindvíkingum og viðbragðsaðilum okkar sem standa vaktina, og er þar enginn undanskilinn, hvort sem um ræðir sjálfbóðaliða eða fólk sem starfar á þeim vettvangi.

Hinn 8. nóvember síðastliðinn sótti ég aðalfund dönsku bændasamtakanna, nærri 600 manna samkomu bænda hvaðanæva af í Danmörku. Það sem vakti sérstaka athygli mína var bágt hlutfall kvenna á fundinum en þær voru innan við 2% fundarmanna. Til samanburðar voru konur 43% búnaðarþingsfulltrúa á síðasta Búnaðarþingi Bændasamtakanna sem fór fram á vordögum. Betur má ef duga skal og við þurfum að halda áfram að tryggja það að konur verði sýnilegri innan atvinnugreinarinnar og út á við, fyrir hönd atvinnugreinarinnar. Við

Hugur okkar er með Grindvíkingum og viðbragðsaðilum okkar sem standa vaktina,

Mynd / Óskar ANdri

það má síðan bæta að á aðalfundi dönsku bændasamtakanna mættu fimm ráðherrar úr þeirra ríkisstjórn og fjöldinn allur af þingmönnum.

Málefnið sem frændur okkar Danir eru að burðast einna helst með þessa dagana og komu fram á fundinum, eru ansi keimlík þeim málefnum sem við erum að kljást við í íslenskum landbúnaði. Þar fór hæst útfærsla á væntanlegum kolefnisskatti á landbúnaðarafurðir, en teikn eru á lofti um útfærslu á þeirri skattlagningu á Folketinget næsta vor. Þá var mikið rætt um einföldun regluverks og blýhúðun á innleiðingu tilskipana frá Evrópusambandinu, sem er athyglisvert þar sem Danir eru jú aðilar að Evrópusambandinu. Og líkt og íslenskir bændur hafa kollegar þeirra í Danmörku miklar áhyggjur af ásókn í landbúnaðarjarðir, þar sem ekki stendur til að hefja, eða viðhalda landbúnaðarframleiðslu, heldur sem á að nýta undir sólarcellur, vindmyllur og skógrækt. Danir standa því andspænis sveitarfélögum, líkt og við, sem

ekki hafa flokkað land samkvæmt skipulagi þrátt fyrir að verkefnið sé aðkallandi og þjóðhagslega mikilvægt fyrir fæðusjálfstæði þjóðar. Þá var mikið rætt um nýliðun í greininni án þess að fundarmenn höfðu fram að færa einhverjar lausnir í þeim efnum en líkt og hérlendis lýstu fundarmenn yfir miklum áhyggjum af framtíð landbúnaðarins.

Í lok þessa leiðara, vil ég, sem fyrrum björgunarsveitarmaður, nefna mikilvægi þess að hvert og eitt okkar undirbúum viðbragð heimilisins ef hætta steðjar að og hvaða úrræði eru til staðar og hvað skuli gera til að vera viðbúin. Því þrátt fyrir að neyðarstig Almannavarna sé afmarkað við ákveðinn hluta landsins, þá munum við öll sem eitt þurfa að leggja okkar af mörkum ef hætta steðjar að. Gefum okkur því tíma til þess að athuga hvernig við getum undirbúið okkur, heimili og atvinnurekstur til að takast á við áföll. Einnig þurfum við sem bændur, að huga að séráráðstöfunum fyrir búfénað og rafmagnsleysi.

GAMLA MYNDIN

Hér sjást ullarflikur frá Álafossi. Mynd tekin fyrir búnaðarblaðið Frey árið 1981. Ullarverksmiðjan Álafoss var stofnuð árið 1896 af Birni Þorlákssyni. Hún var í eigu nokkurra aðila til ársins 1968, þegar Framkvæmdasjóður Íslands eignaðist mestallt hlutaféð. Mikill uppgangur var í ullariðnaði hér á landi frá upphafi sjöunda áratugarins til ársins 1982 þegar halla fór undan fæti. Í lok árs 1987 sameinuðust Álafoss og ullariðnaður SíS á Akureyri í eitt fyrirtæki og varð þá næststærsta iðnfyrirtæki landsins á eftir álverinu í Straumsvík. Álafoss hf. fór í gjaldþrot árið 1991. Ljósmyndari óþekktur. /AL

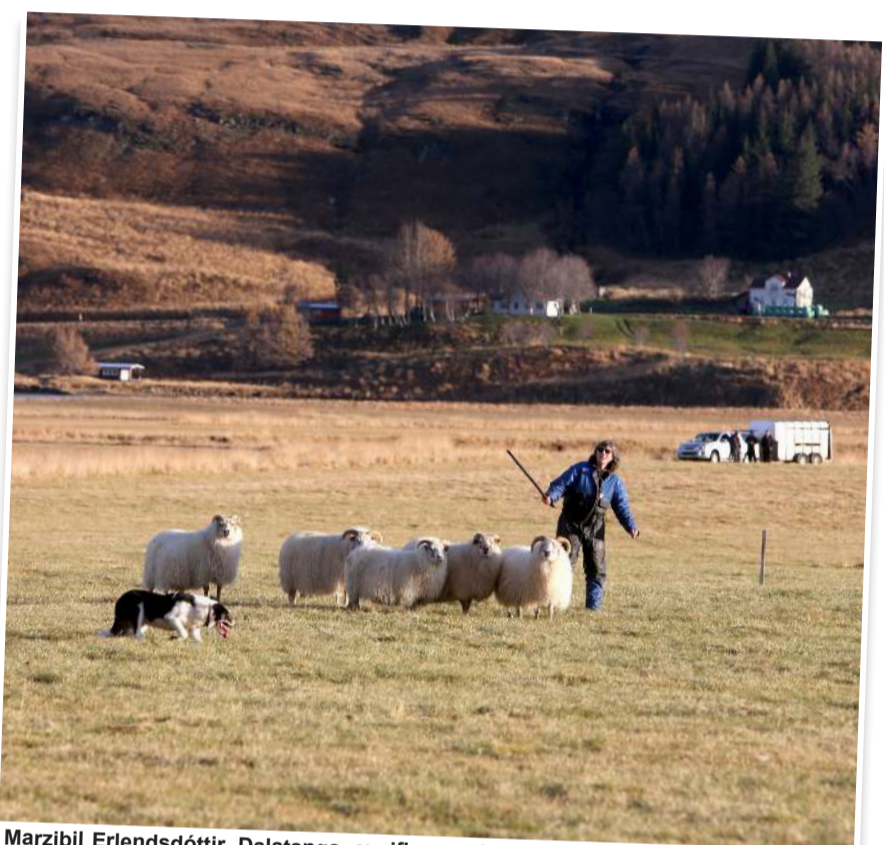
Sigurveggarar í A-flokki voru Maríus Halldórsson í 1. og 2. sæti með Rosa og Milu sem fengu 101 stig hvort, og í 3. sæti Elísabet Gunnarsdóttir með Ripley sem hlaut 89 stig. Mynd / skjáskot

Sigurveggarar í Unghundaflokki voru Rune Brumoen og Lynn í 1. sæti með 65 stig, Tíbrá Halldórsdóttir og Svala í 2. sæti með 63 stig og í 3. sæti voru Trausti Óskarsson og Alpha með 8 stig. Mynd / skjáskot

Í B-flokki varð Tíbrá Halldórsdóttir hlutskörpust, með Flís sem fékk 58 stig. Mynd / skjáskot

Marzibil Erlendsdóttir, Dalatanga, sveiflar smalahundum með tilþrífum á túninu á Eyrarlandi og fjárhundurinn er lafmóður af hlaupunum. Mynd / Gunnar Gunnarsson

Rune Brumoen frá Ásunnarstöðum í Breiðdal sýnir hér snildartakta ásamt fjárhundurinn Lynn. Mynd / Gunnar Gunnarsson

Blessaðar skjáturnar reyndu að þrjúkast við og standa sem fastast en góður fjárhundur lætur það ekki á sig fá og hættir ekki fyrr en fé er komið þangað sem fyrir er sett. Mynd / Gunnar Gunnarsson

MÆLT AF MUNNI FRAM

Nú hagar svo heppilega til að útgáfudag Bændablaðsins ber upp á 16. nóvember, dag íslenskrar tungu. Því byrjar þátturinn á tveimur nýjum og ylvolum vísum eftir skáldið og hagrýðinginn **Ingólf Ómar Ármannsson**. Hér eru ekki brúkaðir hortittirnir:

*Lyftir brá og lífgar sál,
léttir amstri þungu
við að heyra mergjað mál
mælt á frónska tungu.*

*Alltaf getur ornað mér
ylur bragglóðar.
Feðratungan okkar er
arfur lands og þjóðar.*

Góðir hagrýðingar gera líka strangar kröfur hver til annars um rétta notkun bragreglna sem og vitræna orðnotkun og efnistöð. Eitt sinn sat **Jóhannes Sigfússon**, bóndi á Gunnarsstöðum í Þistilfirði, pólitískan fund frambjóðenda austur þar. Höflega hugsandi ræðumaður vildi skreyta ræðu sína með vísum, hugði það gefa erindi sínu meiri vigt. Jóhannes gerðist óróf og gramur undir ræðu viðkomandi og orti:

*Íslenska stakan var allt í senn
óður trega og vona,
ég verð því hryggur meðan menn
misþyrma henni svona.*

Fjallandi um orðhaga og hagamælt, er öllum stundum hægt að orna sér og skemmta undir kveðskap **Orms** heitins **Ólafssonar**. Næstu 4 samstæðar vísur hans nefnir hann „spakmæli“:

*Þannig speki þakka ber,
þar af allir lærið.
Getur jafnvel gagnast mér,
grip því tækiferið.*

*Bætur liðan breyting sú
bjirtir í sálar-hreysi.
Áhyggjurnar eru nú
orðnar að kæruleysi.*

*Vafa spurning verður sú,
varnarmúr þótt reisi,
ef áhyggjurnar yrðu nú
út af kæruleysi.*

*Mætti vita maður hvur,
í minni festa betur.
Við einhverskonar áhyggjur
enginn losnað getur.*

Í nýútkominni ljóðabók **Davíðs Hjálmar Haraldssonar**, *Attundu Davíðsbók*, er kaflí sem sá bragfróði maður nefnir „Spökur“. Þar er að finna margt spakmælið:

*Lukkan snýr sér líkt og sviptivindur,
með lopaþræði enginn hana bindur.
Hún tekur strikið, fer í ýmsar áttir
eins og rekir þú of margar kindur.*

*Gata þín er löng á lífsins fjall,
leiðin brött um hálan klett og stall,
á efsta tindinn örmagna þú nærð
og umbun þar að lokum bíður-fall.*

*Oft er bæði sambandsleysi og suð
í símanum er tengir þig við Guð
en þeir sem leggja leiðsluna í jörð
til Lúsifers fá þúsund volta stuð.*

Um Ásgeir Ásgeirsson forseta sjötugan orti **Grétar Fells**:

*Það sem átti að verða varð.
Vakir lengi í minni:
Þú hefur frægan gert vorn garð
með glæsimegnu þinni.*

Helgi Björnsson í Staðarhöfn orti:

*Að ef herjar öldurót
úti á skerjavöllum,
þungt er að berja boðum mót,
bátinn verja föllum.*

Margur er smala krókurinn

Austurlandsdeild Smalahundafélags Íslands (SFÍ) hélt fjárhundakeppni sína, Spadamótið, að Eyrarlandi í Fljótsdal í októberlok. Keppt var í A- og B-flokkum auk Unghundaflokks og voru dómarmar þeir Gunnar Einarsson og Helgi Árnason.

Þorvarður Ingimarsson, bóndi á Eyrarlandi, segir á Facebook-síðu Smalahundafélagsins að mótið hafi verið hið skemmtilegasta og haldið í einstakri haustblíðu, líkt og myndirnar sýna. Það lítur út fyrir að keppnin hafi verið hin æsilegasta og tilþrífur veruleg, bæði hjá mönnum og vöskum fjárhundum.

SFÍ er áhugamannafélag um ræktun, þjálfun og notkun Border Collie-fjárhunda og var stofnað árið 1992.

Ættbók SFÍ, SNATI, er viðamikill gagnagrunnur sem félagið rekur í samstarfi við Bændasamtök Íslands.

Þess má geta að Landskeppni félagsins 2024 verður í umsjá Smalahundaeildarinnar Snata í Húnavatnssýslu og verður keppnin haldin í Vatnsdal dagana 24.-25. ágúst á næsta ári. SFÍ hefur staðið fyrir Landskeppnum smalahunda allt frá árinu 1994 auk þess sem landshlutaeildir innan félagsins hafa staðið fyrir minni keppnum. /sá

Umsjón:
Árni Geirhjórtur Jónsson
kotabyggd1@gmail.com

FRÉTTIR

Hrútaskrá:

Arfhreinn ARR-hrútur í fyrsta sinn á sæðingastöð

– 17 lambhrútar í skránni og 14 þeirra arfblendnir með ARR

Hrútaskrá 2023–2024 er komin út á stafrænu formi. Hún er aðgengileg á vef Ráðgjafarmiðstöðvar landbúnaðarins (RML) og mun prentútgáfan vera væntanleg á allra næstu dögum.

Að sögn Eypórs Einarssonar, ráðunautar hjá RML, eru tímamót í þessari hrútaskrá að boðið er upp á 17 lambhrúta, þar af 14 arfblendna með ARR samsætuna sem er verndandi gegn riðuveiki og í fyrsta skipti arfhreinan ARR-hrúti; Hrein 23-920 frá Þernunesi.

Smítnæmir hrútar í hrútaskrá

„Þá koma inn tveir lambhrútar sem bera breytileikann T137 og tveir nýir hrútar sem bera breytileikann C151. Auk þess er þar að finna fjölbreytt úrval nýrra og eldri hrúta sem standa fyrir mismunandi kosti,“ segir Eypór.

Athygli vekur að í skránni er að finna fimm arfhreina hrúta með villigerðina ARQ/ARQ. Í nýrri skýrslu sérfræðingahóps sem skilað var til matvælaráðherra um aðgerðir gegn riðuveiki – þar sem gert er ráð fyrir að verkefnið verði nálgast með verndandi arfgerðum – er tiltekið að arfhreinar ARQ kindur séu nærmar fyrir riðu og því ætti að stefna að fækkun arfbera ARQ samsættunnar.

„Já, við tökum inn örfáa hrúta með villigerðina núna. Flestir hrútarnir með villigerðina eru hrútar sem voru teknir inn í fyrra eða áður – leyfum þeim að deyja út,“ útskýrir Eypór.

Villigerð framvegis notuð í undantekningartilvikum

„Fagræð í sauðfjárrækt lagði fram ræktunaráætlun í sumar varðandi innleiðingu verndandi arfgerða og setti þar upp markmið varðandi samsetningu á hrútaflota stöðvanna. Þar var miðað við að hlutdeild þeirra yrði ekki meiri en 35% af hrútakosti stöðvanna haustið 2023 og þannig er það nú. Það er risastökk frá því sem verið hefur. Eftir þetta ár verða svo aðeins teknir hrútar með villigerð í undantekningartilfellum. Við verðum að taka tillit til þess að úrvalið hefur ekki verið mikið fram til þessa af hrútum með verndandi eða mögulega verndandi arfgerðir og því tökum við þetta í þessum skrefum. Markmiðið er að færa sig yfir í verndandi og mögulega verndandi hrúta en halda jafnframt uppi sem hæstum gæðastandard á hrútaflanum. Held að lykkillinn að því að fá bændur til að nota sæðingar sé að á stöðvunum sé úrval af frambærilegum gripum. Bændur ættu að hafa það í huga,

Hreinn 23-920 frá Þernunesi er fyrsti arfhreini ARR-hrúturinn á sæðingastöð.

Mynd / Halla Eygló Sveinsdóttir

varðandi sæðingahrúta sem bera villigerðina, að nota þá fyrst og fremst á ær sem bera verndandi eða mögulega verndandi arfgerðir.

Reyna þannig að rækta fram kostagrip sem búa yfir þoli gegn riðu,“ heldur Eypór áfram. Utgáfu hrútaskrár verður að vanda

fylgt eftir með kynningarfundum víðs vegar um land. Sjá nánar um hrútafundina á blaðsíðu. 42. /smh

Styrkur til hafrarannsóknna

Hafrarannsóknaverkefni sem Landbúnaðarháskóli Íslands (LbhÍ) tekur þátt í hefur hlotið milljón evra styrk úr NPA sjóðnum.

Náttúruauðlindastofnun Finnlands (LUKE) fer fyrir verkefninu. Verkefnið heitir Oat Frontiers og snýr að rannsóknum á hafrarækt á norraenum jaðarsvæðum.

Markmiðið er að auka ræktun hafra á norðlægum slóðum með aðferðum plöntukynbóta. Að auki við LUKE og LbhÍ taka þátt háskólar, stofnanir og fyrirtæki í Finnlandi, Svíþjóð, Noregi og Írlandi sem starfa á sviði plöntukynbóta og landbúnaðarrannsókna. Ákveðið var að einblína á hafra þar sem neysla á þeim hefur aukist og plantan er harðgerð. NPA (Northern Periphery and Arctic Programme)

Tilraunareitur með höfrum í Gunnarsholti 2023. Mynd / HSH

er samvinnuverkefni sjö landa innan Evrópusambandsins, eða á áhrifasvæði þess, sem liggja nálægt heimskautsbaug. Sjóðurinn styrkir verkefni á jaðarsvæðum og er fjármagnaður að hluta til af Evrópusambandinu. /AL

Starfsfólk óskast

Við leitum að starfsfólki, körlum og/eða konum, til að bættast í hópinn.

Við getum bætt við okkur Blikksmiðum, vönnum iðnaðarmönnum, eða öðrum laghentum einstaklingum og nemum.

Blikksmiði er skemmtilegt og þrifalegt starf sem hentar jafnt konum og körlum.

Áhugasamir hafa samband við Jóhannes Valgeirsson rekstrarstjóra hjá Blikkrás ehf. í síma 863-4003 eða á netfangið johannes@blikkras.is

BLIKKRÁS EHF
ÓSEYRI 16 • 603 AKUREYRI

Útflutningur:

Verðmæti hrossakjöts

Útflutningsverðmæti hrossakjöts á fyrstu níu mánuðum ársins 2023 eru orðin hærrí en útflutningstekjur ársins 2022.

Árið 2022 nam útflutningur hrossakjöts rúmum 197 tonnum og voru útflutningstekjurnar tæpar 95 milljónir króna. Á fyrstu níu mánuðum ársins 2023 hafa rúm 174 tonn af hrossakjöti verið flutt út fyrir tæpar 100 milljónir króna.

Munar þar töluverðu á hærra kílóaverði til Sviss sem var árið 2022 að meðaltali 1.376 kr/kg en er í ár að meðaltali 1.878 kr/kg að því er fram kemur í tölum Hagstofu Íslands.

Mikill munur er á uppgefnu verði fyrir hrossakjöt á tölunum en enginn greinamunur er þar gerður á skrokkhlutum, fellur allt nýtt eða fryst hrossakjöt undir sama tollskránumérið.

Hrossakjöt er flutt í hverjum mánuði til Sviss en nemur þó minna en 20% af því magni sem flutt er út á ársgrundvelli. Verðmæti þeirra eru þó langhæst í samanburði við önnur útflutningslönd, eða ríflega 50% af útflutningstekjum hrossakjöts.

Stærstur hluti kjötsins hefur í ár farið til Kasakstan, eða um 30% af útflutningsmagni fyrstu níu mánuði ársins. Kasakstan kom nýtt inn á lista

útflutningslanda árið 2022 en verðið þar er lágt í samanburði við önnur lönd, að meðaltali 224 krónur fyrir kíló í ár.

Auk Sviss og Kasakstan var umtalsvert magn af hrossakjöti sent til Hollands, Ítalíu og Japans í ár. Er meðalkílóverð til Hollands um 332 kr. en til Japans 811 kr.

Árið 2021 nam útflutningur tæpum 390 tonnum og voru útflutningstekjurnar rúmlega 130 milljón krónur. Þá fór um 10% útflutningsmagns til Rússlands.

Árið 2022 var rúm 20% af allri framleiðslu hrossakjöts útflutt en árið 2021 nam hlutfallið 48%. /ghp

Hrossakjötsútflutningur

2023 (9 mánuðir)

Land	Magn (kg)	Hlutfall af heild	Verðmæti (kr)	Hlutfall af heild	Kílóverð (kr)
Holland	69.288	39,7%	22.965.750	23,0%	331
Ítalía	21.250	12,2%	8.318.330	8,3%	391
Japan	2.859	1,6%	2.319.871	2,3%	811
Kasakstan	52.000	29,8%	11.646.862	11,7%	224
Sviss	29.027	16,6%	54.500.485	54,6%	1.878
Samtals	174.424		99.751.298		

2022 (12 mánuðir)

Land	Magn (kg)	Hlutfall af heild	Verðmæti (kr)	Hlutfall af heild	Kílóverð
Belgía	65.875	33,4%	11.966.376	12,7%	182
Finnland	23.652	12,0%	8.131.766	8,6%	344
Holland	6.710	3,4%	2.282.541	2,4%	340
Japan	11.712	5,9%	9.627.454	10,2%	822
Kasakstan	52.000	26,4%	11.165.220	11,8%	215
Sviss	37.260	18,9%	51.263.606	54,3%	1.376
Samtals	197.209		94.436.963		479

2021 (12 mánuðir)

Land	Magn (kg)	Hlutfall af heild	Verðmæti (kr)	Hlutfall af heild	Kílóverð
Belgía	6.230	1,6%	1.625.050	1,2%	261
Holland	141.075	36,2%	28.986.547	22,2%	205
Ítalía	5.675	1,5%	3.263.771	2,5%	575
Japan	7.218	1,9%	6.465.345	5,0%	896
Rússland	39.000	10,0%	6.828.632	5,2%	175
Sviss	42.768	11,0%	53.562.123	41,0%	1.252
Þýskaland	147.475	37,9%	29.751.673	22,8%	202
Samtals	389.441		130.483.141		

Er allt tilbúið fyrir veturinn?

N1
Vefverslun
Skoðaðu úrvalið og skráðu þitt fyrirtæki

Dimex kuldagalli

Vatteraður kuldagalli. Stórir brjóst- og hliðarvasar með rennilás. Símvasi og innri vasi með rennilás.

Litur: Svartur. Stærðir: XS-3XL.

Combat AT Lanolin sprej, 400 ml

Einangrunar-/rakavarnar-/ryðvarnar- og ryðlosunarolía sem inniheldur lanólín (ullarfeiti – heimsins besta rakavörn).

Cofra Odoacre kuldaskór

Cofra Odoacre kuldaskór, S3 WR CI HRO SRC kuldaskór með BOA system. Góðir kuldaskór með Thinsulate-fóðri. Fiberglass-táhetta, ABT-plata í sóla.

Tegera vetrarhanskar

Nítrildýfðir vetrarhanskar með mjög góðu gripi. Þeir eru lípir og fóðraðir.

Litur: Svartur. Stærðir: 9-11.

Dimex þrjónahúfa

Svört þrjónahúfa með endurskini.

Frostlögur Mobil, 20 l

Rauður frostlögur með 5 ára endingu. Vörn gegn tæringu, ofhitnun og frosti.

Verslanir N1 um land allt

Akureyri s. 440 1420 • Blönduós s. 440 1339 • Húsavík s. 440 1448
Höfn s. 478 1940 • Ísafjörður s. 456 3574 • Klettagarðar s. 440 1330
Ólafsvík s. 436 1581 • Patreksfjörður s. 456 1245 • Reyðarfjörður s. 474 1293
Reykjanesbær s. 421 4980 • Vestmannaeyjar s. 481 1127

440 1000 n1.is

N1 ALLA LEIÐ

FRÉTTIR

Matvælaþing:

Hringrásarhagkerfið og matvælastefnan

Matvælaþing fór fram í Hörpu 15. nóvember. Meginstef þingsins var hringrásarhagkerfið, í samhengi við nýsamþykkt matvælastefnu til ársins 2040.

Þetta er í annað skiptið sem haldið er matvælaþing en þar koma saman til skrafs og ráðagerða þær starfsgreinar sem koma að framleiðslu, vinnslu og dreifingu matvæla á Íslandi. Vettvangur skapast þannig fyrir samtali milli framleiðenda, neytenda og stjórnvalda um matvæli í hringrásarhagkerfinu. Tveir gestafyrirlesarar fluttu framsögur á matvælaþingi, annars vegar Ladeja Godina Košir, stofnandi og framkvæmdastjóri Circular Change-samtakanna í Slóveníu, og hins vegar Anne Pöhl Enevoldsen, sviðsstjóri hjá dönsku matvæla- og dýraeftirlitsstofnuninni. Þær fjölluðu um innleiðingu hringrásarhagkerfis í matvælaframleiðslu á alþjóðlega vísu. Košir fjallaði m.a. um að Slóvenía, með sínar tvær milljónir íbúa, væri að sumu leyti á pari við Ísland þegar kæmi að áherslunni á að byggja upp stöðugt, ábyrgt og sjálfbært matvælaferfi innanlands til að takast á við alþjóðlegar áskoranir. Slóvenía nýtti ekki til fullnustu efnahagslegar auðlindir sínar á skilvirkan og

Ladeja Godina Košir

sjálfbæran hátt og landið ætti mikið inni, t.d. í frekari ræktun. Margt sé þó gert vel og t.a.m. hvetji yfirvöld veitingastaði og ferðamannaíðnaðinn til að forgangsraða staðbundnu hráefni á matseðla og neytendur séu fræddir um kosti þess að velja staðbundnar vörur. Íslendingar mættu, skv. Košir, leggja meiri

áherslu á að ná hagsmunaaðilum í hringlaga hagkerfi, að leita eftir jafnvægi milli innlendra merkinga og umhverfismerkjá, huga að frekari nýsköpun í t.d. sjávarútvegi, landbúnaði og fiskeldi og rannsaka hegðunarbreytingar í samfélaginu og taka tillit til þeirra, svo eitthvað sé nefnt.

Þá voru örfyrirlestrar og pallborð um afmörkuð efni, t.d. nýtingu hráefnis, kolefnisspor og soun í matvælakeðjunni á Íslandi, framleiðslu sem styður við hringrásarhagkerfið og framtíð matvælaframleiðslu. Einnig um nýtingarhlutfall lambakjöts og aukaafurða, um nýtingu leifa, eflingu kornræktar, neysluhegðun og framtíðarmatvæli, svo eitthvað sé nefnt. /sá

Greiðslumark mjólkur:

Verður í sögulegu hámarki á næsta ári

Heildargreiðslumark mjólkur verður í sögulegu hámarki á næsta ári samkvæmt nýlegri ákvörðun framkvæmdanefndar búvörusamninga.

Er greiðslumarksmagnið aukið um 2,5 milljónir lítra, úr 149 milljónum í 151,5 og er aukningin 1,7 prósent miðað við núverandi greiðslumark.

„Þetta er í sjálfu sér jákvætt hvað það er mikil eftirspurn eftir okkar afurðum, það er víst nóg af neikvæðum fréttum úr greininni,“ segir Rafn Bergsson, formaður deildar nautgripabænda hjá Bændasamtökum Íslands, sem situr í framkvæmdanefnd búvörusamninga. „Þetta er auðvitað tilkomið að miklu leyti vegna fjölgunar ferðafólks hingað. Um leið og þetta eru gleðileg tíðindi í sjálfu sér mun þetta hafa þau áhrif að opinberar beingreiðslur á hvern lítra skerðast, miðað við þær forsendur sem eru í dag á þessum ríkisstuðningi.“

Breytt staða á kvótamarkaði

„Ég var svolítið forvitinn að sjá hvernig þessi síðasti kvótamarkaður færi því fram undir þetta hefur alltaf verið mun meiri eftirspurn eftir greiðslumarki en framboð. Það er greinilega breytt staða í greininni sem meðal annars sést á markaðnum. Þannig að tvo tilboðsmarkaði í röð hefur eftirspurn verið minni en framboð eftir greiðslumarki,“ heldur Rafn áfram.

„Fyrir því eru ýmsar ástæður. Líkur eru á að útfjöfnun verði talsvert mikil þannig að bændur fá fullt

Rafn Bergsson, formaður deildar nautgripabænda hjá BÍ.

Mynd / Ál

afurðastöðvaverð fyrir stóran hluta af framleiðslu umfram greiðslumark. Svo eru þessi háu vaxtakjör í dag ekki til að hvetja til fjárfestingar. Greinilegt að við þessar aðstæður eru bændur ekki til í að borga jafnhátt verð fyrir greiðslumark og verið hefur – þannig að verðið fer lækkanði.

Bændur hafa greinilega lítið svigrúm til lántöku svo hægt sé að bæta við sig kvóta, greiðslubyrði er þegar þung.“

Aðgerðir – ekki fleiri umræðuhópa

Að sögn Rafns sé það yfirleitt svo að bændur selji ekki greiðslumark nema þeir séu að hætta. „Þróunin frá því í fyrra hefur verið sú að æ

fleiri nautgripabændur bregði búi, það bar talsvert á því í fyrra og ég held að það sé ekkert minna í ár þó ég hafi ekki tölur yfir það enn þá.“

Rafn segir engin viðbrögð hafa borist frá stjórnvöldum enn við rekstrarvanda nautgripabænda og ákallinu um aðstoð. „Við bíðum enn átektu og ég á ekkert von á neinum viðbrögðum fyrr en starfshópur ráðuneytisstjórnanna hefur skilað einhverju af sér. Það var eftir því tekið að þetta var ekki spretthópur, eins og myndaður var í fyrra – þó það hefði verið þörf fyrir einn slíkan núna. Ég tek undir orð Vigdísar Háslar, framkvæmdastjóra Bændasamtaka Íslands, sem höfðu voru eftir henni um daginn, að nú væri þörf á aðgerðum en ekki fleiri umræðuhópum.“ /smh

Fagstaðlaráð í umhverfis- og loftslagsmálum

Nýtt fagstaðlaráð hefur verið stofnað undir hatti Staðlaráðs Íslands. Það verður vettvangur hagsmunaaðila á Íslandi til að sinna stöðlun á sviði umhverfis- og loftslagsmála.

Meginhlutverk þessa nýja fagstaðlaráðs verði að knýja fram nýsköpun og stöðlun á sviði umhverfismála, sjálfbærra starfshátta og aðgerða í loftslagsmálum, segir Haukur Logi Jóhannsson, ritari fagstaðlaráðsins. Það stefni að því að nota alþjóðlega viðurkennd og þekkt viðmið en einnig þróa nýja staðla og leiðbeiningar sem munu leggja grunn að grænna samfélagi með orkuskiptum, vistvænum samgöngum og tækni.

Þetta fagstaðlaráð hafi mikla þýðingu fyrir hagsmunaaðila sem vilji ná árangri í umhverfis- og loftslagsmálum, enda geti fagstaðlaráð haft mikil áhrif á þróun og framkvæmd stefnu, löggjafar og verklags. Á hinn bóginn virki staðlar ávallt til einföldunar á flóknum viðfangsefnum og geti auðveldað fyrirtækjum að draga úr losun eða vera umhverfisvænni á annan hátt.

Staðlaráð ekki úberandi

Haukur segir hinn almenna borgara verða sjaldnast varan við staðlagerð en njóti hins vegar ábatans, sem sé aukið öryggi, gæði og neytendavernd. Hið

Haukur Logi Jóhannsson.

nýja fagstaðlaráð muni vinna í anda þeirra sem lengi hafa verið við lýði og beita aðferðafræði staðlagerðar við baráttuna við loftslagsbreytingar og önnur umhverfismál.

Vinna staðlaráðsins mun vera á byrjunarreit og verður eitt fyrsta verkefnið endurskoðun á staðli ÍST TS 92 um kolefnisjöfnun. Önnur verkefni séu á hugmyndastigi, en þar nefnir Haukur að skoðað hafi verið að gera sérstakan skógræktarstaðal, votlendisstaðal, landnotkunarstaðal, ásamt öðru sem lýtur að umhverfisstjórnun fyrirtækja.

Nú þegar séu önnur fagstaðlaráð á tilteknum fagsviðum. Þar megi nefna Byggingastaðlaráð, Rafstaðlaráð og Fagstaðlaráð í upplýsingatækni. Innan fagstaðlaráða eru svo starfandi

tækninefndir sem vinna að stöðlun á tilteknum vandamálum. Haukur segir staðlaráð lögformlegan vettvang stöðlunar á Íslandi og eina aðilann sem geti gefið út skjöl sem kalla megi staðal.

Staðlar skýrar leiðbeiningar

Stöðlunarskjöl segi með berum orðum hvernig bera skuli sig að til að uppfylla kröfur. Þá sé hægt að fá óháðan aðila til að staðfesta aðgerðirnar. Það tryggi árangur, því eftirlit og eftirfylgni sé ríkt þegar kemur að stöðlum. Það sé enginn afsláttur gefinn á kröfum í stöðlum og þeim fylgi ávallt leiðbeiningar um hvernig uppfylla skuli þær. Þá sé hægt að gera staðla ýmist sértæka fyrir eina atvinnugrein eða almenna fyrir samfélagið í heild.

„Umhverfismál eru alþjóðleg og þá sérstaklega loftslagstengd málefni. Við þurfum að vera fullir þátttakendur, ekki sist þegar kemur að staðlagerð á alþjóðlegum vettvangi. Þar höfum við Íslendingar margt fram að færa og þetta nýja fagstaðlaráð mun taka fullan og virkan þátt í starfi alþjóðlegra tækninefnda og koma sínum sjónarmiðum áleiðis. Ég er þess fullviss að þetta nýja fagstaðlaráð muni flýta fyrir aðgerðum en að sama skapi tryggja gæði og áreiðanleika alls þess sem við gerum í þessum málaflokki,“ segir Haukur Logi. /ÁL

JÓLABASAR
Kvinnadeildar Rauða Krossins í Reykjavík

**Íslenskt handverk,
heimabakaðar tertur
og annað góðgæti
unnið af sjálfbodaliðum
Kvinnadeildar RÍKÍ**

**Laugardaginn 18. nóvember 2023
kl. 13:00 – 16:00
í húsi Rauða Krossins, Efstaleiti 9**

Öll hjartanlega velkomin!

Agóði samur til vörðuleysis Þrá Ragnheiður - Staðarmálaráð
Þessi kvöld er hvetning til þess að taka þátt í hugmyndum og
skilvirkum aðgerðum sem eru til vörðuleysis og þrívæðis.

Rauði krossinn

FALLEG, FRÆÐANDI OG FJÖLSKYLDUVÆN JÓLAGJÖF

FUGLASPILIÐ Í JÓLAPAKKANN

Fuglaspilið er í anda spilsins “veiðimaður” þar sem markmiðið er að safna fjögurra spila samstæðum. Í stað hefðbundinna spila er spilað með íslenskar fuglategundir. Á spilunum eru upplýsingar nýttar og þjóðtrú tegundanna ásamt latínuheiti, búsvæði og ætt. Spilið er hugsað til fróðleiks og skemmtunar. Fuglaspilið er til á Íslensku og ensku.

52 spil - Stærð 15 x 10,5 cm

LITLA FUGLASPILIÐ Í JÓLAPAKKANN

Litla fuglaspilið er minni útgáfa af Fuglaspilinu en þá er spilað með samstæðuspil. Litla fuglaspilið er fyrir yngri aldurshópin, einfaldari útgáfa þar sem einungis nöfn tegundanna er á spilinu með myndinni. Nöfnin eru á íslensku, ensku, pólsku og latínu í sama stakki.

26 spil - Stærð 8 x 8 cm

UPPLÝSINGAR
UM SÖLUÐILA
MÁ FINNA Á
HESPA.IS

AUÐVELT
AÐ KAUPA
Á HESPA.IS

WWW.HESPA.IS
SÍMI 865 2910

FRÉTTIR

Garðyrkjuframleiðsla:

Of mikið framboð var af innlendu blómkáli yfir of stuttan tíma

Áð undanförunu hafa heyrst raddir garðyrkjubænda sem ýmist ætla að hætta blómkálsræktun eða eru að ihuga það, meðal annars vegna erfíðleika við að koma afurðunum á markað. Gunnlaugur Karlsson, framkvæmdastjóri Sölufélags garðyrkjumanna (SFG), segir að óvenjulegar aðstæður hafi skapast í haust, þegar mest öll íslenska blómkálsuppskeran var tilbúin á svipuðum tíma.

Á forsíðu Bændablaðsins á dögunum var viðtal við Ásmund Lárusson, garðyrkjubónda í Norðurgarði í Skeiða- og Gnúpsverjahreppi, sem sagðist ekki hafa komið nema hluta framleiðslunnar á markað í haust. Hann sæti uppi með talsvert tjon vegna geymsluskemmda. Sagði hann að kvótakerfi SFG gerði garðyrkjubændum með stutta framleiðslusögu, eins og honum sjálfum, erfitt fyrir að komast að með afurðir sínar.

Innflutningur stöðvaðist síðar en venjulega

Halla Sif Svansdóttir Hölludóttir, sem nýlega keypti garðyrkjustöðina Mela á Flúðum, sagði sömuleiðis í nýlegu viðtali í Bændablaðinu að hún væri tvístígandi með framtíð útiræktunar hjá sér, vegna þess að hún krefðist mikils starfsmannafjölda og svo væri viðvarandi óvissa með að koma afurðunum á markað, meðal annars vegna veðurfars og innflutts grænmetis. Eins og raunin var í haust, vegna mikilla þurrka í sumari.

Halla sagði að bændur hafi búist við uppskeru síðar en venjulega sem hafi leitt til þess að innflutningur á blómkáli stöðvaðist síðar en æskilegt var. Hún hafði aukið við blómkálsræktunina frá fyrra ári til að svara eftirspurn, en hluti uppskeru hennar náði ekki á markað og skemmdist.

Gunnlaugur segir stóra málið með þessar tegundir, eins og blómkál og spergilkál, vera að þetta

Gunnlaugur Karlsson, framkvæmdastjóri Sölufélags garðyrkjubænda.

sé mjög stutt tímabil þar sem skorðið er upp og þangað til sölutímabilinu er lokið.

„Þetta hefur verið að koma inn svona í enda júlí og ef allt gengur vel þá getum við verið með þessar afurðir á markaði í tvo til þrjá mánuði. Það sem gerðist þetta árið er að skilyrðin í vor voru mjög erfið, bæði maí og júní, sökum vætutíðar – og svo rignir ekkert á Flúðum og nágrenni í sex vikur þrátt fyrir stöðugar veðurspár um annað. Það er ljóst að þar sem svo mikið er undir veðri komið varðandi útiræktun grænmetis, eins og á Flúðasvæðinu, þá þurfa veðurspár að vera nákvæmari.“

Svo gerist það að loksins rignir, en þessi þurrkatíð gerir það að verkum að allri uppskeru seinkaði mjög. Í lok sumars kallar markaðurinn mjög ákaft eftir þessum afurðum, en eins og

Ekki tókst að koma öllu innlendu blómkáli á markað í haust. Mynd / smh

gerðist núna þá hafði verið vöntun á vörunni og því var fyrir talsvert magn af innfluttu blómkáli til í verslunum á þessum tíma. Því tók það viku eða tíu daga fyrir sölu á íslenska kálinu að komast í gang og eftir það var salan frábær í haust og fram í miðjan október – og mjög gott verð fékkst fyrir það.“

Góðar og slæmar fréttir

Það eru góðu fréttirnar, að sögn Gunnlaugs. „Slæmu fréttirnar eru þær að þeir sem voru með mest alla sína uppskeru tilbúna á þessum tveimur vikum þegar salan fór í gang – og voru kannski ekki með góða kæla – þeir lentu einhverjir í tjóni. Því blómkálið geymist sérstaklega illa og þarf að komast hratt inn í verslanir.“

Varðandi þessi tilvik um garðyrkjubændur, sem ætli mögulega að hætta í útiræktun

vegna vandræða við að koma afurðunum sínum á markað, segir Gunnlaugur að sérstakar aðstæður hafi skapast núna í lok sumars. „Ofstaf höfum við getað selt alla innlendu uppskeruna strax. Þetta er í raun eina árið í langan tíma þar sem var allt of mikið framboð þarna fyrstu vikuna og því var ekki pláss fyrir alla framleiðsluna sem þá var tilbúin.“

Þegar svo stendur á, þá þóntum við bara inn það sem markaðurinn þarf og þá miðast forgangurinn við sölusögu bænda hjá Sölufélagi garðyrkjubænda síðustu þriggja ára,“ segir Gunnlaugur. Hann bætir við að örugglega megi deila um hvort það sé sanngjarnt fyrirkomulag að nýir framleiðendur – eða þeir sem hafa verið stutt í framleiðslu – njóti ekki jafnræðis á við aðra við að koma vörum sínum á markað. „Það getur verið afstætt hvað er sanngjarnt í þessu og stundum snýst þetta líka um verð – hvað bændur eru tilbúnir til að lækka sig í verði sem leiðir þá til forgangs.“

Skipulag og umgjörð ræktunarinnar

Hann segir að lögd sé áhersla á það við bændur að hugað sé vel að allri umgjörð ræktunar og skipulagningu, til dæmis hvort taka megi upp áður en mesta magnið kemur á markað.

„Ég held til dæmis að einhverjir þeirra sem gátu ekki selt allt sitt kál núna í haust hafi verið tilbúnir fyrir með sína uppskeru og hefðu getað farið fyrir af stað. Bændur þurfa líka að huga að því að gera það sem þeir geta þegar tíðarfarið er með þessum hætti, til dæmis að vökva sína garða og flýta þannig þroskaferli kálsins.“

Aðrir áhrifaþættir en markaðssetningin

Gunnlaugur segir að aðgengi að verslunum sé ekki eina ástæðan fyrir því að einhverjir bændur séu að ihuga að hætta útiræktun grænmetis. „Það eru aðrir þættir sem geta spilað þar inn í. Þetta er gríðarlega mannfrek ræktun og mikil vinna sem tengist henni. Það er forræktunin, útplöntun og almenn umhirða um plönturnar. Svo þarf sómasamlegt húsnæði að vera til staðar fyrir starfsfólkið, annars færðu ekki mannskap. Þannig að það er ekkert sjálfgefið að geta mannað þessi störf. Svo

kemur að uppskerutíðinni, með þeirri óvissu sem fylgir þeirri árstíð. Eitt haustið fraus allt blómkálið til dæmis niðri í jarðveginum 4. september og svo er verðið alltaf ákveðin óvissa – þannig að það má búast við ýmsum áföllum í þessu og þessu fylgir ákveðin áhætta. Það er hins vegar mjög mikil eftirspurn eftir vörunni núna, við höfum í raun aldrei selt eins mikið blómkál og núna. Líklega var tvöföldun á veltu vegna framleiðslu og sölu á blómkáli núna á milli ára.“

En launakostnaðurinn hefur aukist mjög mikið hjá garðyrkjubændum. Ef við skoðum síðustu tuttugu árin til dæmis þá hafa laun hækkað að meðaltali um 318 prósent en vísitala neysliverðs um 169 prósent á sama tíma. Það er ljóst að mannfrekar greinar finna mjög vel fyrir þessum breytingum. Það segir sig sjálf að það hefur myndast mjög mikill þrýstingur á allar framleiðslugreinar að ná að reka sig réttum megin við núllið þegar launakostnaðarhlutfallið hefur hækkað þetta mikið miðað við veltu. Bændur þurfa því að mæta þessari stöðu með því að rýna í þá möguleika sem eru til staðar til að mæta þessum aukna launakostnaði með einhverjum framleiðniaukandi aðgerðum; vélvæðingu og tæknilausnum til dæmis. Í sumum tilvikum er það ekki hægt.“

Lítið geymsluþol blómkálsins

Gunnlaugur bendir á að blómkálið sé sérstaklega erfitt að því leyti að það geymist ferskt í mjög stuttan tíma. „En við erum reyndar að vinna í allt að fjórar til fimm vikur. Þegar við verðum komin með slíka tækni breytir það alveg möguleikum okkar til að stýra dreifingunni yfir mun lengra tímabil. Ef við svo getum lengt tímabilið í hinn endann líka um einhverjar tvær til þrjár vikur – með meiri vökvun og betra utanumhaldi bænda – þá erum við öll komin í ákjósanlega stöðu. Það þarf líka almennt að hugsa betur um garðana, með því að taka sýni úr jarðvegi, skiptiræktun og fleira mætti nefna.“

Allt miðar þetta að því að ná betra jafnvægi í því að geta selt alla framleiðslu. Þetta hefur verið gert með gulræturnar sem hefur verið algjört bylting. Nú erum við að selja gulrætur alveg fram í maí, en áður var það í mesta lagi rétt fram yfir áramótin,“ heldur Gunnlaugur áfram.

„Þannig að við getum stýrt þessu betur og þurfum að læra af árum eins og þessu, þegar við lendum í því að geta ekki sett allt íslenska blómkálið á markað.“

Við erum með frábæra matvöru í höndunum og frábæra ræktendur. En við eigum auðvitað inni talsvert í geymslutækni og í einhverjum þáttum ræktunarinnar – eins og til dæmis vökvun. Það er margt mjög jákvætt í útiræktun grænmetis að gerast og við höfum þrátt fyrir allt aldrei framleitt meira. En við getum enn bætt okkur í ýmsum tegundum – það vantar til dæmis meira íslenskt hvítkál inn á markaðinn svo ég nefni dæmi.“

/smh

STYRKIR VEGNA KOLEFNISHLUTLAUSRAR GARÐYRKJU 2040

Búgreinadeild garðyrkjubænda auglýsir eftir styrkumsóknum fyrir verkefni sem styðja við markmið samnings framleiðenda garðyrkjuafurða um kolefnishlutlausa garðyrkju 2040. Styrkumsókn þarf að fylgja kynning á verkefninu, framkvæmda- og fjárhagsáætlun.

Umsóknarfrestur er til **19. nóvember**.

Umsóknir og fyrirspurnir skulu berast á gudrunbirna@bondi.is

Hrein íslensk fæðubót frá Eylíf

Eylif vörurnar fást í öllum apótekum, Hagkaup, Krónunni, Heilsuhúsinu, Fjarðarkaupum og Nettó

Ókeypis heimsending á eylif.is ef keypt er fyrir 7000 kr eða meira

Már Guðnason

Betri lífsgæði með Active JOINTS

Már Guðnason húsasmiður hefur starfað við álagsvinnu í gegnum árin. Nú þegar hann er kominn á eftirlaun hafa komið fram ýmis eftirköst erfðisins. Már hefur fundið út að Active JOINTS frá Eylíf reynist vel til að bæta lífsgæðin. „Ég var alltaf í átaksvinnu, aðallega í verkjunum. Það hefur komið niður á líkamanum en ég hef verið sérstaklega slæmur í hálsinum. Ég vann lengi í járnabindingum og oft með mikil þyngslí í höndunum. Það reynir á skrokkinn og kemur fram þegar maður eldist,“ segir hann. „Ég var með mikla verki í hálsinum og átti erfitt með svefn. Ég hafði leitað til heimilislækna í einhverjar ár, en það eina sem ég fékk út úr því var að taka verkjalyf. Ég fór í nudd með litlum árangri, verkirnir versnuðu bara ef eitthvað var. Ég var síðan sendur í myndatöku og þá kom fram mikið slit í hálsliðum en því miður á svo vondum stað að ekkert er hægt að gera. Eina ráðið voru verkja- og gigtartöflur það sem eftir er, sem mér hugnaðist ekkert sérstakleg

Ég var með mikla verki í hálsinum og átti erfitt með svefn. Ég hafði leitað til heimilislækna í einhverjar ár, en það eina sem ég fékk út úr því var að taka verkjalyf.

Núna get ég loksins sofið

„Ég sá auglýsingu frá Eylíf um Active JOINTS og hugsaði með mér að það væri nú allt í lagi að prófa þetta. Það var í mars 2020. Eftir fjórar vikur var ég farinn að finna fyrir að eitthvað var að breytast og eftir fjóra mánuði var ég orðinn töluvert betri. Ári seinna var ég hættur að finna fyrir verkjunum í hálsinum. Fyrir mér er þetta kraftaverk og lyginni líkast. Ég fékk nýtt líf. Engar verkjatöflur og mér gekk vel að sofa á kvöldin. Í rauninni er ég laus við verkina,“ segir Már, sem tekur þrjú hylki á dag og ætlar sannarlega að taka Active JOINTS frá Eylíf áfram.

Active JOINTS styrkir beinin

Már var svo óheppinn að fótbrjóta sig og er viss um að Active JOINTS hafi hjálpað beininum að gróa. Hann segist hafa spurð fyrir hjá Eylíf hvort það hentaði að taka Active JOINTS á meðan beinin væru að gróa. „Mér var sagt að það væri mjög gott þar sem Active JOINTS styrkir beinin. Ég hélt því áfram að taka hylkin og er viss um að það hefur hjálpað þeim að gróa,“ segir hann. „Ég er bara virkilega ánægður með virkni í Active JOINTS og hef mikla trú á þessu fæðubótarefni enda eru innihaldsefni kalkrík sem er nauðsynlegt fyrir viðhald beina. Einnig er C- og D3- vítamín í Active JOINTS frá Eylíf. Ég get ekki annað en mælt með vörinni,“ segir Már og bætir við að eiginkonan taki Smoother SKIN & HAIR og sé sömuleiðis mjög ánægð með þá vöru.

„Ég hef verið að benda vinum og kunningjum á Active JOINTS og veit að margir eru farnir að taka hylkin daglega enda gott fyrir liðina og beinin. Ég er ekki nægilega duglegur að fara í göngutúra þótt ég sé alltaf að hreyfa mig í allskonar stússi. Ég hef gaman af ýmiss konar viðhaldsvinnu og hef ágætis vinnu-aðstöðu í bílskúrnum.“

Vörulínan frá Eylíf

Vörulínan Eylíf býður upp á fimm vörur, Active JOINTS, Stronger BONES, Smoother SKIN & HAIR, Happier GUTS og nýjasta varan er Stronger LIVER, allt vörur sem hafa reynst fólki vel.

Vörurnar eru unnar úr hreinum, íslenskum hráefnum, engum aukaefnum er bætt við og framleiðslan er á Grenivík.

„Vinsælasta varan er Active JOINTS sem inniheldur fjögur íslensk næringarefni og margra ára rannsóknir sýna fram á staðfesta virkni þeirra“ segir Ólöf Rún. „Við vöndum til verka og sækjum í sjálfbærar auðlindir úr sjó og af landi. Við notum hreina, íslenska náttúruafurð, hrein hráefni sem eru framleidd af viðurkenndum íslenskum framleiðendum.“

Íslensku hráefnin sem notuð eru í allar Eylif vörurnar eru:

- Kalkþörungur frá Bildudal
- Smáþörungur (Astaxanthin) frá Reykjanesbæ
- GeoSilica frá Hellisheiði
- Kollagen frá Grindavík
- Kítósan frá Siglufirði
- Íslenskar jurtir handtíndar frá fjölskyldufyrirtæki í Hafnarfirði

Fæðubótarefni kemur ekki í staðinn fyrir fjölbreytta fæðu. Ekki ætlað börnum eða barnshafandi konum. Ekki er ráðlagt að taka meira en ráðlagður dagskammtur segir til um. Geymist þar sem börn ná ekki til.

Ólafía Ingólfssdóttir

Árangurinn eins og í lygasögu

Ég vann sem rekstrarstjóri og vann langar vaktir, var mikið á ferðinni og var orðin mjög slæm í hnénu að ég tók stundum hátt í 10 verkjatöflur á dag og svaf mjög slitrótt vegna verkja. Ég var á leiðinni í hnéliðskipti þegar ég byrjaði að taka Active JOINTS síðasta sumar. Ég sá auglýsingu með Active JOINTS og hugsaði með mér ég hef engu að tapa og ákvað að prófa Active JOINTS frá Eylíf. Það var alveg ótrúlega góður árangur sem ég fann fljótlega eða eftir ca 2-3 vikur. Í september þá var ég farin að sofa betur og var orðin það góð að ég þurfti ekki lengur að taka verkjatöflur alla daga. Einnig finn ég mikinn mun á mér og liður almennt mikið betur líkamlega og andlega. Núna fer ég í jóga og get gert allar æfingar sem ég gat aldrei gert áður. Mér finnst orðið svo auðvelt að hreyfa mig og núna get ég gengið um allt án vandræða, sem ég gat ekki gert áður. Ég finnst svo mikinn mun á mér, mér liður svo miklu betur, ég hef miklu meiri liðleika sem eru mikil lífsgæði fyrir mig. Svo er gaman að segja frá því að það eru tíu manns í kringum mig sem eru einnig að taka inn Active JOINTS og finna líka mikinn mun á sér líkamlega til hins betra.

Þetta er það allra besta bætiefni sem ég hef tekið inn. Ég mæli 100% með Active JOINTS frá Eylíf. Þar sem ég hef fulla trú á virkni íslensku efnanna þá er einnig byrjuð að taka inn Smoother SKIN & HAIR frá Eylíf og finn strax mun hárinu því ég var búin að glíma við hárlós, og einnig á húðinni og nöglum.

Ég mæli 100% með vörunum frá Eylíf.

Ólafía Ingólfssdóttir.

Hrein óerfðabreytt hráefni
Íslensk framleiðsla
Heilsan er dýrmætust

FRÉTTIR

Loftslagssjóður:

Rauðþörungar í fóðri gætu dregið mjög úr metanlosun nautgripa

– Verkefni sem gengur út á að sannreyna 90% samdrátt hlýtur hámarksstyrk

Iðragerjun nautgripa er aðalástæðan fyrir illu orðspori nautgripaæktar í loftslagslegu tilliti.

Langmest af losun gróðurhúsalofttegunda nautgripa er úr meltingarfærum sem losna mest þegar gripirnir ropa við jörtur.

Nýlega var verkefni styrkt úr loftslagssjóði sem hefur þann tilgang að kanna áhrif íblöndunar rauðþörunga í fóður til verulegs samdráttar á þessari losun.

Hliðarstraumar úr öðru sjóeldi nýttir

Verkefnið heitir CircleFeed og hlaut styrk að fjárhæð 15 milljónir króna úr haustúthlutun Loftslagssjóðs, en það er samstarfsverkefni Bændasamtaka Íslands, Landbúnaðarháskóla Íslands og þörungafyrirtækjanna Lava Seaweed og Isea. Að sögn Þorvaldar Arnarssonar, verkefnastjóra hjá Bændasamtökum Íslands, er tilgangurinn að sannreyna hvort mögulegt sé að draga út metanlosun nautgripa hér á landi, svo sem gert hefur verið erlendis með þryðilegum

Rauðþörungar gætu hjálpað mjög til að draga úr metanlosun nautgripa.

árangri. „Niðurstöður erlendis frá benda eindregið til þess að mögulegt sé að ná allt að 90 prósent samdrátti í metanlosun hjarðdýra með því að blanda tiltekinni tegund rauðþörunga í kjarnfóður.“ Þorvaldur segir að rauðþörungarnir verði ræktaðir

hjá Lava Seaweed í aðstöðu þess á Reykjanesi. „Affall HS Orku verður nýtt til að ná kjörhita við ræktunina, auk þess sem hlýr sjór úr sæsniglaeldi Sæbýlis og kaldur sjór úr laxeldi verður endurnýttur til ræktunarinnar.

Þorvaldur Arnarsson, verkefnisstjóri hjá Bændasamtökum Íslands.

Þannig eru hliðarstraumar annarrar framleiðslu nýttir til að þörungar geti tekið upp þau næringarefni sem uppleyst eru í sjónum. Þarna munum við í raun notast við náttúrulegar aðstæður til að skapa okkar eigið hringrásarhagkerfi til ræktunar þörunganna. Affall eldisins er með næringarefnum sem þörungarnir sjúga til sín og þurfa þannig enga aðra fóðrun.“

Að sögn Þorvaldar munu svo þörungarnir verða þurrkaðir og

unnir af Isea í Stykkishólmi áður en þeim er blandað í kjarnfóður. Landbúnaðarháskóli Íslands sér svo um að mæla metanlosun þeirra gripa sem valdir verða til verkefnisins, auk þess að annast efnagreiningar og aðra umsjóslu.

„Ef við horfum til heildartalna í losun gróðurhúsalofttegunda frá landbúnaði þá liggur það fyrir að metanlosun nautgripa er langstærsti losunarvaldurinn. Ef okkur tekst að að nýta náttúrulegar aðstæður til þess að rækta náttúrulegt efni sem dregur umtalsvert úr metanlosun þá drögum við klárlega vagninn í átt til markmiða stjórnvalda um samdrátt. Þetta er virkilega spennandi verkefni,“ segir Þorvaldur. „Samkvæmt nýlegri skýrslu Eflu verkfræðistofu nemur metanlosun nautgripa hér á landi um 275 þúsund tonnum á ári, sem er næstum helmingur þess sem íslenski fiskveiðiflotinn losar. Það er því til mikils að vinna í þessu,“ bætir hann við.

Verkefninu verður hleypt af stokkunum í upphafi nýs árs og mun standa yfir allt árið. /smh

Nýr fagstjóri hjá RML

Friðrik Már Sigurðsson hefur verið ráðinn til starfa hjá Ráðgjafarmiðstöð landbúnaðarins (RML) sem fagstjóri á búfjárræktar- og þjónustusviði.

Samkvæmt tilkynningu á vef RML verður Friðrik í hlutastarfi til áramóta, en síðan í fullu starfi. Aðalstarfsstöð hans verður á Hvammstanga.

Friðrik Már Sigurðsson.

Friðrik hefur háskólamenntun í búvísindum og er með MPM í verkefnastjórnun frá Háskólanum í Reykjavík.

Í tilkynningunni kemur fram að hann hafi viðtæka þekkingu á starfsumhverfi bænda, sé með fjölbreyttan bakgrunn og reynslu úr kennslu, stjórnsýslu, verkefnastjórnun og ráðgjöf. /smh

Eftir áramót verða sex minkabú eftir í landinu, þar af fimm á Suðurlandi og eitt í Mosfellsdal.

Mynd /smh

Helmingssfækkun minka

Stærsti minkabóndi landsins hættir búskap um áramótin. Hann segir átta ára taprekstur af langan tíma og framtíðarhorfur ekki góðar.

Einar Eðvald Einarsson, minkabóndi á Syðra-Skörðugili í Skagafirði og formaður deildar loðdýrabænda hjá Bændasamtökum Íslands, segist ekki geta haldið áfram búrekstri. Hann rekur jafnframt minkabú í Héraðsdal í Skagafirði í samvinnu við danska bændur, en saman eru þessi bú með 6.400 læður, sem er 45 prósent stofnsins í landinu. „Þar með verður enginn minkur á öllu Norðurlandi, Austurlandi og Vesturlandi,“ segir Einar.

Eftir áramót verði því sex minkabú eftir í landinu, þar af fimm á Suðurlandi og eitt í Mosfellsdal. Einar segir loðdýradeild BÍ halda áfram störfum svo lengi sem búgreinin verði í landinu.

Kostnaður vaxi

„Ég væri ekki að hætta ef ég hefði einhverja trú á framtíðinni,“ segir Einar, sem reiknar ekki með að

ástandið lagist í bráð. „Kostnaðurinn við þessa framleiðslu vex og vex. Kostnaðaraukningin hjá mér á milli árunna 2022 og 2023 var í kringum 39 prósent á skinn.“ Þetta gangi ekki til lengdar þegar verðið sem fæst á uppboðum sé nálægt helmingi af kostnaðarverði og ekki seljist allur lagerinn.

Frá 2007 til 2015 voru mjög góð ár í minkaræktinni, en Einar segist alltaf hafa búist við því að verðið færi niður, enda sögulega séð alltaf þriggja til fjögurra ára niðursveiflur á milli uppgangsára. „Svo eru þetta orðin átta ár og þrátt fyrir að maður hafi unnið algjörlega launalaust og hagrætt út yfir gróf og dauða, þá er það ekki hægt endalaust,“ segir Einar.

Fyrstu fimm árin hafi verið viðráðanleg, en með hækkanu kostnaði á öllum sviðum, sérstaklega undanfarið ár, hafi grundvöllurinn endanlega brostið. „Vissulega gæti verðið hækkað á næsta ári en það þarf bæði mikla hækkanu og langan góðæriskafli til að vinna upp töpuð ár.“

Einar segist ekki geta svarað því

hvað taki við á Syðra-Skörðugili og Héraðsdal eftir þetta. Fyrst þurfi að leysa úr ótal flækjum sem komi upp þegar rekstur sem þessi sé stöðvaður. „Vonandi tekst að koma húsunum aftur í einhverja notkun, hvort sem það verður framleiðsla á einhverju eða geymsla.“

Sunnlendingar halda áfram

Bjarni Stefánsson, minkabóndi í Túni í Flóa, segist ætla að halda sínum búskap áfram. Hann hefur ekki heyrtil þess að aðrir minkabændur á Suðurlandinu hyggist bregða búi. Nú snúist reksturinn um að lifa af, rétt eins og í öðrum búgreinum.

Ástæðan fyrir því að hann vill halda áfram sé sú að framleiðslan á minkaskinninum á heimsvísu sé orðin minni en það sem verðið er að selja þessi misserin. Lögmálið um framboð og eftirspurn ætti því að gefa vonir um verðhækkunir. Þá búi minkabændur á Suðurlandi við lægra fóðurverð en á Norðurlandi vegna lægri flutningskostnaðar, sem þýði aðrar rekstrarforsendur. /AL

Magnús Leópolðsson lögg. fasteignasali

FASTEIGNAMIÐSTÖÐIN

TIL SÖLU JARÐIRNAR ERPSSTAÐIR OG ÞÓRÓLFSSTAÐIR DALABYGGÐ.

Fasteignamiðstöðin Hlíðasmára 17 Kópavogi sími 550 3000 er með til sölu jarðirnar Erpsstaðir og Þórólfsstaðir Dalabyggð. Þar er í dag rekið myndarlegt kúabú þ.m.t. Rjómbúíð Erpsstaðir, sem framleiðir ýmsar vörur úr kúamjólk ásamt ferðabjónustu. Framleiðsluréttur í mjólk um 380 þúsund lítrar. Nautgripir um 210 á ýmsum aldri þar af um 70 mjólkurkúr.

Landstaerð jarðanna er um 600 hektarar lands þar af um 100 hektarar ræktað land og megnið af því nýlega ræktað og eða endurræktað. Annað land er að mestu gróið beitarland í hlíðum Sauðafells. Erpsstaðir liggja að Miða og eru veiðihlunnindi af veiði í ánni. Eigin kaldvatnsveita en hitaveita er frá borholu í nágrenni í eigu Rarik. Þriggjafasa rafmagn er á staðnum. Ljósleiðaritenging er til staðar. Húsakostur m.a. fjós frá 2008 og tvö íbúðarhús. Áhugaverðar jarðir í fullum rekstri.

Nánari upplýsingar gefur Magnús Leópolðsson lögg. fasteignasali sími: 550-3000 og 892-6000 magnus@fasteignamidstodin.is

fasteignamidstodin@fasteignamidstodin.is - www.fasteignamidstodin.is

SANY

ÁREIÐANLEGAR VINNUVÉLAR

FRÁ EINUM STÆRSTA
FRAMLEIÐANDI Í HEIMI

BELTAGRÖFUR TILBÚNAR TIL AFHENDINGAR

SANY SY215C	ÞYNGD 23.550 kg	ÁRGERÐ 2020	NOTKUN 3.030 vst.
-------------	--------------------	----------------	----------------------

Engcon Rotortilt EC226 • EC-OIL Automatic quick coupler system • 3 skóflur Engcon • Smurkerfi SKF Olíumiðstöð

Verð 18.300.000
án vsk

SANY SY135C	ÞYNGD 15.000 kg	ÁRGERÐ 2023	NOTKUN 0 vst.
-------------	--------------------	----------------	------------------

Engcon Rotortilt EC214 • EC-OIL Automatic quick coupler system • 3 skóflur Engcon

Verð 17.600.000
án vsk

SANY SY155U	ÞYNGD 16.600 kg	ÁRGERÐ 2021	NOTKUN 0 vst.
-------------	--------------------	----------------	------------------

Engcon Rotortilt EC219 • EC-OIL Automatic quick coupler system • 3 skóflur Engcon

Verð 17.900.000
án vsk

SMÁGRÖFUR TILBÚNAR TIL AFHENDINGAR

SANY SY35U	ÞYNGD 3.900 kg	ÁRGERÐ 2019	NOTKUN 23 vst.
------------	-------------------	----------------	-------------------

Hraðtengi • 3 skóflur 30,60,130 cm

Verð 4.600.000
án vsk

SANY SY18C	ÞYNGD 1.850 kg	ÁRGERÐ 2023	NOTKUN 0 vst.
------------	-------------------	----------------	------------------

Hraðtengi • 3 skóflur 25,40,100 cm

Verð 4.400.000
án vsk

SANY SY50U	ÞYNGD 5.300 kg	ÁRGERÐ 2023	NOTKUN 0 vst.
------------	-------------------	----------------	------------------

Hraðtengi • 3 skóflur 30,60,130 cm

Verð 6.900.000
án vsk

SANY SY26U	ÞYNGD 2.800 kg	ÁRGERÐ 2022	NOTKUN 0 vst.
------------	-------------------	----------------	------------------

Hraðtengi • 3 skóflur 30,60,120 cm

Verð 4.900.000
án vsk

Sany er einn stærsti vinnuvélaframleiðandi í heimi og þekkt fyrir endingu.
Þess vegna leiðir Sany markaðinn með 5 ára verksmiðjuábyrgð, eða sem jafngildir 10.000 vinnustundum.

ELFOSS EHF. Skeifunni 17, 108 Reykjavík | elfoss@elfoss.is | www.sany.is | Sími 893-4020

LEIÐANDI
ÁBYRGÐ
Á MARKAÐI

5 ÁR
06/
EDA 10.000 VST

Skaðræði kvótakerfisins

Kjartan Páll Sveinsson
kjartan.sveinsson@gmail.com

Fyrsta grein laga um stjórn fiskveiða er svohljóðandi: „Nytjastofnar á Íslandsmiðum eru sameign íslensku þjóðarinnar.“

Markmið laga þessara er að stuðla að verndun og hagkvæmri nýtingu þeirra og tryggja með því trausta atvinnu og byggð í landinu. Úthlutun veiðiheimilda samkvæmt lögum þessum myndar ekki eignarrétt eða óafturkallanlegt forræði einstakra aðila yfir veiðiheimildum.“

Markmið laganna eru sem sagt þrjú: í fyrsta lagi eiga þau að stuðla að verndun nytjastofna í íslensku lögsögu; í öðru lagi eiga þau að tryggja hagkvæmstu nýtingu fiskistofna; og í þriðja lagi eiga þau að tryggja byggðafestu og atvinnumöguleika í sjávarþorpum og brothættum byggðum. Allt eru þetta háleit markmið og göfug, en hvornig hefur íslenskum stjórnvöldum tekist til að fara eftir eigin lögum?

1. Verndun nytjastofna

Fyrsti og mikilvægasti þátturinn (hinir tveir eru honum algjörlega háðir) er verndun nytjastofna. Á þessu sviði hefur kvótakerfið gjörsamlega brugðist.

Í besta falli hefur illa tekist til að vernda og byggja upp nytjastofna. Þrátt fyrir ítrekuð loford yfir 40 ára tímabil um að þorsstofninn muni jafna sig og að ráðgjöf muni að lokum tvöfalda, þá er sannleikurinn sá að aflamark þorsks er í dag 10% lægra en það var þegar kvótakerfinu var komið á 1984.

Í verstu tilvikunum hefur kvótakerfið hreinlega stuðlað að útrýmingarhættu. Humarveiðar eru nú bannaðar vegna þessa. Veiði á úthafsrækju hefur dregist saman um 90% frá 1994. Eftir að sandkoli var kvótasettur drógust veiðar á honum saman um 95%. Ráðgjöf í löngu hefur dregist saman um meira en

Eitt dýrasta hráefnið í erlendum stórmörkuðum eru þorsknakkar, „hook and line caught in Iceland“.

Mynd/ Aðsend

60% frá 2015 og 70% í keilu frá 2011. Þumalputtareglan virðist vera sú að þegar tegund er kvótasett hrynur stofninn.

Vistfræðilegur árangur af kvótakerfinu hefur því í besta falli verið minni en enginn og í versta falli stórskaðlegur. Það er ekki ein einasta fisktegund sem hefur náð sér almennilega á strik eftir kvótasetningu; flestar hafa hrunið. En hvað veldur? Svárið er flókið þar sem margir þættir fléttast saman, en í grunninn hefur

kvótakerfið hyglt þeim sem valda mestum umhverfisskaða á kostnað umhverfisvænni veiða.

Rannsóknir hafa staðfest að þriðjungur þorsks, 24% ýsu og 10% ufsa fer stórskaðaður undir botntrollið þar sem þeir krenjast eða drepast. Eins hefur botntroll mikil áhrif á annað lífríki hafsins og þurrkar út hrygningarslóðir og uppeldisstöðvar fisks og skelfisks. Hafró – sem varla hefur tók á að meta stofnstærðir – horfir algjörlega framhjá skaðsemi togveiða.

2. Hagkvæm nýting fiskistofna

Sægreifarnir og talsmenn þeirra þreystast seint á að básuna hagkvæmni íslenskra fiskveiða, að öllu jöfnu án rökstuðnings eða sönnunargagna. Stórar fullyrðingar um að íslenska fiskveiðistjórnunarkerfið sé best og hagkvæmast í heimi eru látar flakka án ábyrgðar. Ísland ku vera eina landið í Evrópu sem ekki greiðir með sjávarútvegi, en samt hefur enginn séð útreikningana sem sú staðhæfing byggir á.

Er það nokkur furða að 65% þjóðarinnar telja að íslenskur sjávarútvegur skapi verðmæti fyrir fáa og 68% telur hann spilltan, samkvæmt skoðanakönnun Félagsvísindastofnunar HÍ. Það gengur ekki til lengdar að slengja fram fullyrðingum án rökstuðnings og ætlast til þess að almenningur kokgleypi þær endalaust.

Eins er því látið ósvarað hvað átt er við með „hagkvæmni“. Yfirleitt eru kvótakóngarnir hér að vísa í eigin afkomu frekar en þjóðhagslega hagkvæmni. Eflaust er það rétt að margir útgerðarmenn græða bæði á tá og fingri, en stóra spurningin er hvort kvótakerfið sé heppilegasta kerfið til þess að hámarka ávinning fyrir íslensku þjóðina.

Fiskveiðiárið 2021/22 var meðalverð þorsks frá strandveiðum 337 kr/kg, en 271 kr/kg frá skuttogurum, munur upp á 24%. Þessi verðmunur endurspeglar það að krafan á alþjóðlegum mörkuðum um vistvænar og félagslega ábyrgar

vörur verða æ hávarari með hverju ári. Erlendir stórmarkaðir eru í auknum mæli farnir að merkja fiskinn sem þeir selja út frá veiðarfærum þar sem þorskur veiddur á krók er að öllu jöfnu verðmætari en sá sem veiddur er í troll. Það er erfitt að sjá hvornig það geti á nokkurn hátt verið þjóðhagslega hagkvæmara að fá lægra verð fyrir útflutningsvöru heldur en hærra.

3. Tryggja trausta atvinnu og byggð í landinu

Áhrif kvótakerfisins á þriðja þáttinn – að tryggja trausta atvinnu og byggð í landinu – eru óumdeild. Frjálst framsal aflaheimilda hefur skilið eftir sig sviðna jörð um allt land. Sum byggðarlög, eins og Reykjavík, Vestmannaeyjar og Eyjafjörður, hafa vissulega notið góðs af flutningum aflaheimilda á milli landshluta.

Mun fleiri bæjarfélög hafa þó upplifað það að fótunum hafi verið kippt undan þeim. Blóðtakan úr brothættum byggðum hefur verið linnulaus. Seinasta dæmið, þar sem 30 störfum var fyrirvaralaust skóflað út úr Seyðisfirði, er eingöngu einn kafli í langri sögu refsakákar sægreifanna. Á fundinum „Samtal um sjávarútveg“ sem SFS hélt 11. mars 2020 sagði Heiðrún Lind Marteinsdóttir, framkvæmdastjóri SFS, að það að treysta byggðir í landinu sé „í sjálfu sér ekki sjálfstætt markmið, og mér finnst það að vissu leyti ósanngjörn umræða þegar þannig er talað að það sé á ábyrgð atvinnugreinarinnar að treysta byggð í landinu“. Reynslan sýnir að kvótakóngunum þykir lítið til byggðasjónarmiða koma. Störf og afkoma einstaklinga eru lítið annað en peð á taflborði þeirra.

Lög sem ekki ná markmiðum sínum

Hvornig stendur á því að íslensk stjórnvöld þjósast áfram með fiskveiðistjórnunarkerfi sem er ekki að ná markmiðum sínum? Hvornig getur það verið að niðurstaða Auðlindarinnar okkar, einnar stærstu

og dýrustu nefndar í sögu íslenskrar stjórnsýslu, sé að viðhalda eigi aflamarkskerfinu á þeim forsendum að það hafi „aukið hagkvæmni og hagsæld“ og „dregið úr álagi á vistkerfið“ þegar hið gagnstæða blasir við?

Stóri skúrurinn í þessu samhengi er frjálst framsal veiðiheimilda. Þó svo að úthlutun kvóta samkvæmt lögum mynda „ekki eignarrétt eða óafturkallanlegt forræði einstakra aðila yfir veiðiheimildum“, þá virðast sægreifarnir líta á sameign þjóðarinnar sem sína einkaeign. Hugmyndin um að einkavæðing sé eini grunnurinn sem hægt sé að byggja fiskveiðistjórnunarkerfi á er orðin að ófrávíkjanlegri kreddu sem hefur hrakið allar aðrar nálganir burt. Kerfið er því orðið of einleitt og of fáir útgerðarflokkar sem rúmast innan þess. Einhæfni í hugmyndafræði og hugsunarhætti hefur leitt af sér kerfislega einleitni, sem hefur aftur leitt til þess að þrengt hefur verulega að útgerðarflokkum sem rúmast illa innan kerfis sem hvetur til samþjöppunar og vinnur markvisst gegn vistvænum og félagslega ábyrgum veiðiaðferðum.

Eins þarf að klippa á naflastrenginn milli stjórnsýslunnar og sægreifanna. Sú ákvörðun stjórnvalda að skipa fyrrverandi forstjóra HB Granda í lykhillutverk innan Auðlindarinnar okkar er aðeins eitt dæmi þess hve djúpt áhrif kvótakónganna teygja sig inn í ákvarðanatöku og opinbera stefnumótun. Afleiðingarnar eru þær að stjórnsýslan tekur ítrekað galnar ákvarðanir á borð við aflvísisfrumvarpið, þar sem togveiðiflotanum var gefið enn meira svigrúm til þess að skrapa hafsbottinn.

Sníkjulífi sægreifanna á íslensku þjóðinni og auðlind hennar er viðhaldið af kvótakerfinu í núverandi mynd. Það er löngu orðið tímabært að stokka upp. Framtíð hafs og þjóðar er í húfi.

Kjartan Sveinsson,
trillukarl og formaður
Strandveiðifélags Íslands.

Segðu **BLESS** við óværuna!

YKKAR
pest control

BANINN SEM VIRKAR

-fæst í öllum betri landbúnaðar- og byggingavöruslunum

Við fjármögnum landbúnaðartæki

FRÉTTIR

Ný nálgun gegn riðuveiki:

Heimilt að hlífa gripum með verndandi arfgerðir og mögulega verndandi arfgerðir

– Notkun á sæðingahrútum með verndandi arfgerðir og arfgerðagreiningar verði sauðfjárbændum að kostnaðarlausu

Í nýrri skýrslu sérfræðingahóps eru lagðar til útfærslur á aðgerðum gegn riðuveiki í sauðfé, með nýrri nálgun og ræktun fjár með verndandi arfgerðir. Lögð er áhersla á að ekki verði hvíkað frá niðurskurðarstefnunni en þó verði heimilt að undanskilja frá niðurskurði hjarða fé sem ber verndandi arfgerðir og einnig mögulega verndandi arfgerðir.

Tiltekið er að þetta verði heimilt að því gefnu að smitvarnir séu strangar og ræktun miði að arfhreinum ARR arfgerðum.

Þá er gert ráð fyrir að notkun á sæðingahrútum sem bera verndandi arfgerð verði sauðfjáreigendum að kostnaðarlausu eða verulega niðurgreitt og arfgerðagreiningar sömuleiðis.

Missmitnæmar samsætur

Í skýrslunni er sérstaklega fjallað um hvernig arfgerð þrón prótein gensins hafi afgerandi áhrif á smitnæmi kindna fyrir riðu. Af þeim sjö genasamsætum sem hafi fundist í fé á Íslandi, séu ARQ og VRQ sérstaklega nærmar fyrir smiti – einkum þó VRQ. Aðrar samsætur eru taldar vera minna nærmar, mögulega verndandi eða verndandi.

Til minna næmra samsæta teljast AHQ og N138 (AN138RQ). Til mögulega verndandi samsæta teljast samkvæmt skýrslunni C151 (AC151RQ) og T137 (AT137RQ), en ARR telst verndandi. Lagt er til að megináherslan verði á fjölgun ARR samsætunnar, en einnig að tíðni T137 verði aukin og að tíðni C151 verði viðhaldið í það minnsta.

Hrúturinn Gimsteinn frá Þernunesi var fyrsti gripurinn sem var greindur með samsætuna ARR á Íslandi í lok árs 2021. Í tillögum sérfræðingahópsins er lagt til að ræktun miði að arfhreinum ARR arfgerðum á Íslandi. Mynd / Eyþór

Í greinargerð um ARR segir að arfgerðir þar sem minnst önnur genasamsætan er ARR og hin genasamsætan er ekki VRQ, séu alþjóðlega viðurkenndar sem verndandi arfgerðir gegn riðuveiki. „Stefna ætti að fjölgun arfbera ARR og í fyllingu tímans arfhreinna ARR/ARR kindna eins og kostur er. Vegna mjög lágrar tíðni ARR samsætunnar í upphafi þarf að hafa áhrif vals fyrir ARR á

erfðafjölbreytni og skyldleikarækt í stofninum í huga.“

Landsáætlun um riðuveikilaust Ísland

Svandís Svavarsdóttir matvælaráðherra skipaði hópinn í maí síðastliðnum sem skyldi vera yfirdýralækni og Matvælastofnun til ráðgjafar og felast í greiningu á núverandi stöðu, útfærslu á

Áherslupættirnir sérfræðingahópsins

1. Að gefa út sameiginlega landsáætlun um riðuveikilaust Ísland innan tiltekins árafjölda, áætlunin ætti að vera sameign matvælaráðuneytisins, Bændasamtaka Íslands og Matvælastofnunar.
2. Að fjármagna arfgerðagreiningar sem falla undir landsáætlunina þannig að þær verði sauðfjáreigendum að kostnaðarlausu.
3. Að koma á hvatafyrirkomulagi með því að fjármagna sæðisskammta úr hrútum sem bera verndandi arfgerð og mögulega verndandi arfgerðir þannig að notkun þeirra verði sauðfjáreigendum að kostnaðarlausu eða þeir verulega niðurgreiddir og að notkun þeirra sé í samræmi við landsáætlunina.
4. Að koma á laggirnar „samstarfsbúum“ með því að semja við sauðfjárræktendur sem standa framarlega í ræktun á líflambasólusvæðum um að þeir rækti upp arfhreinar kindur sem bera verndandi arfgerðir sem þeir selja til bænda um allt land í samræmi við landsáætlunina.
5. Að heimilt verði að undanskilja fé frá niðurskurði sem bera verndandi arfgerð og mögulega verndandi arfgerðir í hjörðum þar sem riða er staðfest „leið 2“, en þó ekki með VRQ (5.x) og að því gefnu að smitvarnir séu strangar og ræktun miði að arfhreinu ARR.
6. Að heimilt verði að fresta niðurskurði næms fjár í hjörðum þar sem riða er staðfest, í hjörðum sem eru mikilvægar til varðveislu einstakra erfðaeiginleika sem tilefni er til að varðveita á landsvísu, sem kölluð er „leið 2iii“ í skýrslunni, svo sem forystufé, feldfé og þess háttar. Þessi leið gefur kost á frestun niðurskurðar í allt að þrjú ár.
7. Að endurskoða markmið um upprætingu smitefnis á riðubæjum, kanna vægari kröfur um hreinsun og fjárleysi.
8. Að koma á fyrirkomulagi á reglulegri söfnun, sýnatöku og flutningi hræja af kindum og sláturúrgangi sem til falla á sauðfjárbúum landsins.

aðferðarfræði við ræktun fjár með verndandi arfgerðir og mat á breyttri nálgun aðgerða gegn riðuveiki.

Sérfræðingahópurinn leggur áherslu á að gefin verði út sameiginleg landsáætlun um riðuveikilaust Ísland innan tiltekins árafjölda. Áætlunin ætti að vera sameign matvælaráðuneytisins, Bændasamtaka Íslands og Matvælastofnunar. Athygli vekur að í áherslum hópsins er gert ráð fyrir að hvatafyrirkomulagi verði komið á með fjármögnun sæðisskammta úr hrútum sem bera verndandi arfgerð og mögulega verndandi arfgerðir þannig að notkun þeirra verði sauðfjáreigendum að kostnaðarlausu eða þeir verulega niðurgreiddir.

Í áherslum hópsins er einnig lagt til að hægt verði að fresta niðurskurði á smitnæmu fé í hjörðum þar sem riða er staðfest – ef hjarðirnar eru mikilvægar til varðveislu einstakra erfðaeiginleika sem tilefni er til að varðveita á landsvísu, svo sem forystufé, feldfé og þess háttar.

Breytingar á reglum um hreinsun og fjárleysistíma

Í tillögum hópsins er einnig gert ráð fyrir talsverðum breytingum á reglum um hreinsun í kjölfar tilfella um smit. Samhliða ræktun fjár sem er ónæmt fyrir riðusmittefninu minnki þörf á fullri upprætingu smitefnisins á riðubæ og þörf á löngum fjárleysistíma minnkar.

Engu að síður sé nauðsynlegt að fjarlægja efni og hluti sem innihalda einkum smitefni, þrífa, þvo og sótthreinsa til að lágmarka smitmagnið í húsum og umhverfi eftir niðurskurð.

Endurskoða ætti núverandi fyrirkomulag um víðtæka förgun innréttinga, efna og hluta auk tímalengdar fjárleysis, hvort tveggja leiðir til minnkunar fjárútláta.

Reglur um hreinsun þarfnist endurskoðunar, þannig að þær taki mið af nýlegum rannsóknnum um viðloðun þríóna. Endurskoða ætti einnig reglur um meðhöndlun og/

eða nýtingu skíts, heyja og þess háttar.

Ræktunaráætlun Fagrads fær jákvæðar undirtektir

Eyþór Einarsson, sauðfjárræktaradunautur hjá Ráðgjafarmiðstöð landbúnaðarins, situr í Fagræði sauðfjárræktar. Honum líst vel á skýrsluna. „Hún er góð samantekt um sögu riðuveikinnar á Íslandi og um þær baráttuaðferðir sem hingað til hefur verið beitt, hverju þær hafa skilað og hvað er gert í öðrum löndum.“

Ráðleggingarnar sem koma fram í henni varðandi framhaldið og hvernig sé hægt að nýta verndandi og mögulega verndandi arfgerðir eru í ágætu samræmi við það sem bæði rannsóknarhópur erlendrar og innlendra aðila og bændur hafa lagt til. Sú ræktunaráætlun sem Fagræði í sauðfjárrækt hefur lagt fram fær þarna jákvæðar undirtektir. Vissulega koma líka fram sjónarmið um að fara þurfi varlega, en það er líka eðlilegt. Það þarf að vanda til verka hvernig hlutirnir verða útfærðir, þannig að þessi leið skili því að ná sigri í baráttu við riðuna og lækka allan kostnað í kringum þá baráttu. Mér sýnist að það sé að nást góður samhljómur milli allra aðila varðandi breytta nálgun. Ég er allavega bjartsýnn á framhaldið.“

Horft til tillagna sauðfjárbænda

Trausti Hjálmarsson, formaður deildar sauðfjárbænda hjá Bændasamtökum Íslands, segist mjög ánægður með að skýrslan skuli vera komin út. „Við sjáum ekki annað en að talsvert hafi verið horft til tillagna sauðfjárbænda í vinnu hópsins.“

Nú er verkefnið fram undan vinna við landsáætlun um riðulaust Ísland eins og lagt er til í skýrslunni og þar er gert ráð fyrir samráði við bændur og sjáum við ekkert annað en að það eigi að vera jákvætt.

Það er heilmikil vinna fram undan og bændur munu ekki láta sitt eftir liggja í því verkefni.“

/smh

Hleðslutæki Jólatilboð!

20% Afsláttur

Öll hleðslutæki með afslætti fram að jólum

SKORRI
SÉRFRÆÐINGAR Í RAFGEYMUM

Skorri ehf • Bíldshöfði 12 • 110 Rvk • Vefverslun: www.skorri.is

Bændablaðið kemur næst út 30. nóvember

STÖÐLUÐ HÚS ÚR LÍMTRÉ OG STEINULLAR- EININGUM

160 m² — 11.400.000 m.vsk.*

Breidd 10,0m

Lengd 16,0m

Vegghæð 3,15m

Mænishæð 4,97m

Pakhalli 20°

1 x Iðnaðarhurð 3,5 x 3,25m

2 x Gönguhurðir

2 x Gluggar

240 m² — 17.300.000 m.vsk.*

Breidd 12,0m

Lengd 20,0m

Vegghæð 4,15m

Mænishæð 6,33m

Pakhalli 20°

1 x Iðnaðarhurð 4,0x4,0m

2 x Gönguhurðir

2 x Gluggar

■ Aðaluppdrættir, sökkulteikningar og burðarvirki fylgja

■ Festingar og efni til uppsetningar innifalið

■ Útveggir og þak úr steinullareiningum

■ Úrval lita á þak og vegg

■ Íslensk framleiðsla

HAFÐU SAMBAND

Sími: 412 5350 Netfang: byggingar@limtrevirnet.is

*Tilboðsverð gilda til 31.12.2023 og miðast við snjóálagssvæði 2

FRÉTTASKÝRING

Fæðuöryggi:

Mikilvægi sjálfsaflahlutfalls

– Hlutfall innlendra matvæla af neyslunni er minnkandi

Hugtakið „fæðuöryggi“ hefur verið mikið til umræðu undanfarin misseri. Eflitið er á skilgreiningu Matvælastofnunar Sameinuðu þjóðanna er fæðuöryggi á Íslandi með því besta sem gerist. Rof á aðfangakeðjum í kjölfar heimsfaraldursins og stríðsátaka minnti fólk á að fæðuöryggi Íslendinga býr við ýmsa veikleika, til að mynda ófullnægjandi sjálfsaflahlutfalli.

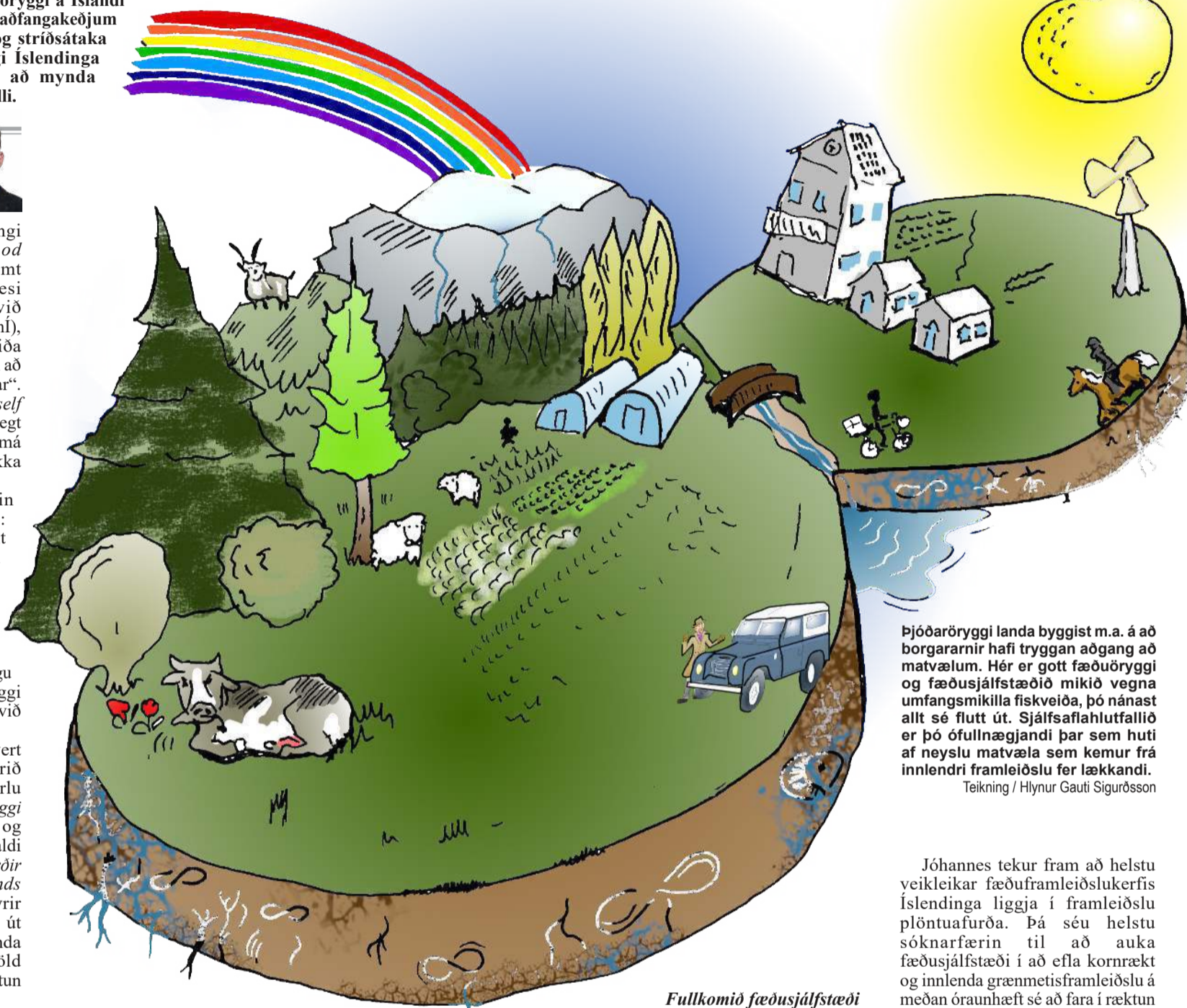
Ástvaldur Lárusson
astvaldur@bondi.is

Lykilhugtak í þessu samhengi er fæðusjálfsstæði (e. *food independency*), en samkvæmt skilgreiningu frá Jóhannesi Sveinbjörnssyni, dósent við Landbúnaðarháskóla Íslands (LbHÍ), er það „getan til að framleiða innanlands þá fæðu sem dugar til að uppfylla þarfir viðkomandi þjóðar“. Þá er sjálfsaflahlutfall (e. *food self sufficiency*, d. *selvforsyning*) „tölulegt mat á fæðusjálfsstæðinu, sem má reikna fyrir einstaka fæðuflokka eða vörur“.

Alþjóðlega skilgreiningin á fæðuöryggi er eftirfarandi: „[Það] er til staðar þegar allt fólk hefur ávallt raunverulegan og efnahagslegan aðgang að nægum, öruggum og næringarríkum matvælum til að uppfylla næringarþarfir sínar með frjálsu fæðuvali, til að geta lifað virku og heilsusamlegu lífi.“ Rétt er að rugla fæðuöryggi ekki við matvælaöryggi, sem á við hversu örugg fæða er til neyslu.

Jóhannes hefur unnið talsvert með þessi viðfangsefni. Árið 2021 ritstýrði hann, ásamt Erlu Sturludóttur, skýrslunni *Fæðuöryggi á Íslandi* fyrir atvinnuvega- og nýsköpunarráðuneytið. Í framhaldi af því vann hann verkefnið *Aðgerðir til að auka fæðuöryggi Íslands – tillögur og greinargerð* fyrir matvælaráðuneytið, sem kom út árið 2022. Tilgangur síðarnefnda verkefnisins var að stjórnvöld hefðu það til hliðsjónar við mótun fæðuöryggisstefnu.

Þjóðaröryggi landa byggist m.a. á að borgararnir hafi tryggan aðgang að matvælum. Hér er gott fæðuöryggi og fæðusjálfsstæðið mikið vegna umfangsmikilla fiskveiða, þó nánast allt sé flutt út. Sjálfsaflahlutfallið er þó ófullnægjandi þar sem huti af neyslu matvæla sem kemur frá innlendri framleiðslu fer lækkaði.

Teikning / Hlynur Gauti Sigurðsson

Fullkomið fæðusjálfsstæði óraunhæft

Í skýrslunni frá 2022 skrifar Jóhannes að efnadar þjóðir eins og Ísland hafi val um að hve miklu leyti fæðuöryggi sé tryggt með innlendri framleiðslu eða með alþjóðlegum viðskiptum. Óraunhæft sé að stefna að fullkomnu fæðusjálfsstæði – ekki einu sinni Norður-Kóreu hefur tekist að ná því markmiði.

Hann bendir á að raunsæri skilgreining á fæðusjálfsstæði sé „hvort fæðuframleiðsla þjóðar nær að fullnægja reiknaðri fæðubörf, burtséð frá því hvort þjóðin velur að selja hluta af hinni framleiddu fæðu og kaupa aðra fæðu í staðinn“. Þannig sé hægt að nýta kosti alþjóðaviðskipta, sem séu til að mynda sérhæfing og vöruúrval, á sama tíma sem fæðuöryggis borgaranna sé gætt þegar aðfangakeðjur rofni, svo sem vegna stríðs, faraldra og umhverfisslysa, og mögulegt sé að standa undir neyslunni með innlendum matvælum. Í tilviki Íslands gæti það verið með fiski sem annars hefði verið fluttur út.

Sé sjálfsaflahlutfall Íslendinga skoðað fyrir árin 2019 og 2009 sést að hlutfall innlendra matvæla af heildarneyslu hefur minnkað. Íslensk framleiðsla grænmetis sá fyrir 56 prósent neyslunnar árið 2009, en hafði minnkað niður í 43 prósent tíu árum síðar. Þá féll neysla á innlendu kjöti úr 98 prósent niður í 90 prósent á sama tíma.

Jóhannes tekur fram að helstu veikleikar fæðuframleiðslukerfis Íslendinga liggja í framleiðslu plöntuafurða. Þá séu helstu sóknarfærin til að auka fæðusjálfsstæði í að efla kornrækt og innlenda grænmetisframleiðslu á meðan óraunhæft sé að fara í ræktun á hnetum, baunum og ávöxtum. Nú dekki innlend framleiðsla á korni til mannlis um eitt prósent af neyslunni. Í fyrirlestrum hefur Jóhannes tekið fram að fæðusjálfsstæði verði helst eftt með því að stjórnvöld skapi góð skilyrði fyrir þær búgreinar sem á annað borð er raunhæft að stunda hérlendis.

Almennt gott fæðuöryggi

„Frá degi til dags, þegar allt er venjulegt, þá er fæðuöryggi hérna mjög gott. Við höfum nóg úrval og framleiðum heimikinn mat sjálf og getum flutt inn það sem við getum ekki framleitt,“ segir Jóhannes í samtali við Bændablaðið.

The Global Food Security Index (GFSI) er alþjóðleg vísitala þar sem löndum er raðað út frá hversu mikið fæðuöryggi borgarar þeirra búa við. Ísland er ekki á þeim lista sem Jóhannes telur skýrast af smæð landsins. Norðurlöndin séu þó öll frekar ofarlega og má áætla að Ísland myndi líka fá góða einkunn. Þegar veikleikar hvers lands séu hins vegar skoðaðir komi í ljós að á Norðurlöndunum er einn helsti veikleiki fæðuframleiðslu sveiflukennd uppskera plöntuafurða. Leiða megi líkur að því að á Íslandi sé þetta jafnvel enn meiri veikleiki en á hinum Norðurlöndunum.

„Það hefur að gera með fábreytni á því sem við getum framleitt af plöntuafurðum og það eru miklar líkur á uppskerubresti í korni.“

Weckman stálklæðningar 30 ára reynsla á Íslandi

BÁRUJÁRN verð kr. 3.300 m²

TRAPISA verð kr. 3.300 m²

STALLAÐ STÁL verð kr. 4.500 m²

Öll verð eru með vsk.

H. HAUKSSON EHF.

Ögurharfi 8, 203 Kópavogur | 588 1130 | hhauksson.is | hhauksson@hhauksson.is

Í norðurhluta Skandinavíu sé kornuppskera mjög óstöðug og Ísland standi verr að vígi í þeim hlutum. Á móti því komi góðar aðstæður til að framleiða dýraafurðir, eins og mjólk, kjöt, fisk og egg.

„Annar stór veikleiki er hversu háð við erum innfluttum aðföngum, þá sérstaklega eldsneyti og áburði en einnig fôðri og sáðvöru, ásamt ýmsum tólum og tækjum sem notuð eru við framleiðsluna. Framleiðslugreinar eru misháðar aðföngunum og áhrif af skorti á einhverjum þessara aðfanga eru því mismikil eftir greinum.“

Möguleikar í grænmeti og kornrækt

Í áður nefndri skýrslu ritstýrðri af Jóhannesi og Erlu Sturludóttur frá 2021 er bent á að helstu möguleikar Íslands til að auka sjálfsafhlutfall séu að rækta meira grænmeti og að efla kornrækt. Hlutfall innlends grænmetis af neyslunni hafi hins vegar lækkað eins og kom fram hér að ofan. Bent er á að ef stefna stjórnvalda sé að vera með útiræktun á grænmeti þurfi að hlúa betur að bændum og koma í veg fyrir að innflutningur á viðkvæmum tegundum, eins og blómkáli, kaffæri innlenda framleiðslu á uppskerutíma.

Í ríkjum Evrópu og Ameríku séu víða góðar aðstæður til landbúnaðarframleiðslu og fjölbreytni í matvælaframleiðslu. ESB ýti sérstaklega undir mikla breidd í úrvali og ræktun. Þá sé minna flutt inn og út, en stefnan í þessum ríkjum sé að framleiða sem næst eigin þörfum, en offramleiðsla sé slæm fyrir markaðinn.

Svo gætum við horft á ríki eins og Ísland og Noreg sem eru með mikinn fiskútflutning en krefjandi aðstæður til fjölbreyttrar búvöruframleiðslu – þó möguleikarnir séu fyrir hendi. „Þessi lönd eru að færa sig á þá átt að flytja meira inn.“

Haldi þessi þróun áfram segir Jóhannes að við gætum nálgast fyrirkomulagið sem oliuríkin við Persaflóa búa við, þar sem sjálfsafhlutfallið er lítið sem ekkert og fæðuöryggi byggist á innflutningi. Það stafi af því að aðstæður henti illa til matvælaframleiðslu á meðan oliuframleiðslan gefur mikinn gjaldeyri. „Þá hafa menn valið þann kost að flytja meira inn í staðinn fyrir að baslast við að framleiða sjálfir.“

Fæðusjálfstæði Íslands hafi minnkað á undanföllum árum. Ekki vegna skorts á náttúruauðlindum eða lélegri innviði, heldur vegna slæmrar afkomu bænda, á meðan lífskjör almennings eru að skána hefur skapast atgervisflótti úr greininni. Bændur hafi lítinn hvata til að auka fjölbreytni í framleiðslu og sé fátt gert til að standa vörð um að viðhalda besta landbúnaðarlandinu í landbúnaðarframleiðslu. Niðurstaðan er sú að landbúnaður verður undir í samkeppni um jarðnaði og mannaúð.

Vegna hnattstöðu Íslands segir Jóhannes að við þurfum ekki bara gott akuryrkjaland, heldur besta akuryrkjalandið til að eiga kost á að rækta korn til manndis í einhverju magni. Tryggja þurfi að landið falli ekki í aðra notkun ef stuðla skal að fæðuöryggi.

53% sjálfsafhlutfall hérlendis

Norræna ráðherranefndin lét nýlega vinna skýrslu um eyþjóðirnar á Norðurlöndunum – Grænland, Ísland, Færeyjar, Borgundarhólm og Álandseyjar. Þar var reiknað út hversu stór hluti af neyslu matvæla kemi frá innlendra framleiðslu og kemur þar fram að Ísland er með 53 prósent sjálfsafhlutfall ef reiknað er út frá orku matvælna. Jóhannes segir það í ágætu samræmi við skýrslu Lbhí frá 2021.

Í skýrslunni frá Norrænu ráðherranefndinni er opinber

Aðstæður á Íslandi henta sérstaklega vel til grasræktar. Ein leið til að auka sjálfsafhlutfall væri grasprótein- og graskögglaframleiðsla, en þá aukast notkunarmöguleikarnir og birgðasöfnun verður auðveldari. Mynd / Odd Stefán

stefna og umræða eyrikjanna fimm á Norðurlöndunum hvað varðar sjálfsafhlutfall borin saman. Þar sést að Íslendingar halda umræðu um fæðusjálfstæði ekki á lofti, á meðan hugtakið er vel þekkt hjá nágrönnum okkar – fyrir utan Færeyjar.

Álandseyjar eru með besta sjálfsafhlutfallið, eða 59 prósent, á meðan Borgundarhólmur stendur verst með sex prósent. Á þessum lista er Ísland í öðru sæti.

Umfangshlutfall (*d. dækningsgrad*) matvælaframleiðslu allra eyrikjanna er minnst 100 prósent. Ísland, Grænland og Færeyjar eru öflug í útflutningi á fiskafurðum, en 98 til 99 prósent sjávarafurða framleidda á Íslandi fer í útflutning. Borgundarhólmur framleiðir mikið svínakjöt, á meðan á Álandseyjum er umframframleiðsla á grænmeti, korni og fiski flutt út.

Möguleikar til að auka sjálfsafhlutdeild

Skýrsluhöfundar nefna nokkrar leiðir til að efla sjálfsafhlutdeild. Í fyrsta lagi sé að auka grænmetisframleiðslu, en Ísland sé einstakt að því leyti að geta nýtt jarðvarma til hitunar gróðurhúsa. Framleiðsla á grænmeti með sjálfbærum orkugjöfum í jafnköldu loftslagi og er á Íslandi takmarki alla þörf á plöntuvarnarefnum, sem ætti að gefa möguleika á að selja íslenskt grænmeti sem hágæðavöru á erlendum mörkuðum.

Í öðru lagi hafi ferðapjónustan aukið neyslu matvæla, á sama tíma sem ferðamenn vilji upplifa hefðbundna matargerð sem byggir á sjálfbærri framleiðslu. Það gefi mikla vaxtarmöguleika fyrir matvælaframleiðslu sem auki sjálfsafhlutdeild.

Í þriðja lagi eru mikil tækifæri í aukningu á sjálfbærri orku. Nú séu Íslendingar háðir innflutningi á jarðefnaeldsneyti til véla á hafi og landi. Með því að skipta yfir í innlenda orkugjafa myndi þanþol alls kerfisins eflast. Jafnframt sé hægt að minnka þörfina á tilbúnum áburði með því að bæta nýtingu lífrænna áburðarefna.

Í fjórða lagi skipti máli að ræktarland sé varðveitt í skipulagi lands. Í fimmta lagi felist miklir vaxtarmöguleikar í hreinu umhverfi og heilnæmi íslenskra matvara. Neytendur horfi í auknum mæli til umhverfisþátta og gæða frekar en verðs matvæla. Ef aukin framleiðsla matvæla hérlendis miðast alfarið við útflutning myndi það skapa aukið umfangshlutfall en ekki stuðla að aukinni sjálfsafhlutdeild.

Þá hvetja skýrsluhöfundar stjórnvöld til að kanna hvernig

Helstu tækifærin til að efla sjálfsafhlutdeild landsins liggja í aukinni grænmetisrækt. Mynd / Odd Stefán

veg fyrir nýsköpun. Þó Íslendingar framleiði stóran hluta sinna matvara, þá eru innfluttar vörur oft ódýrari og keppa því íslenskir framleiðendur við alþjóðlegan markað.

Skýrsluhöfundar benda á þá miklu áherslu sem hefur verið á að efla útflutning íslenskra matvara. Það geti hins vegar oft verið á kostnað innlenda markaðarins. Þar sem stjórnvöld séu svo upptekin af útflutningi stórra aðila, vilji minni aðilar oft gleymast sem komi í veg fyrir vörubrúun.

Þá er matvælaframleiðsla Íslands sérstaklega háð innfluttum aðföngum, helst eldsneyti, áburði, fôðri og fræjum. Þá sé nánast allur búnaður til framleiðslunnar innfluttur. Íslensk kornframleiðsla standi einungis undir fjórum prósentum af fôðurþörfum landbúnaðarins. Skýrsluhöfundar hvetja stjórnvöld til að sjá til þess að alltaf séu til einhverjar birgðir af nauðsynlegum varningi komi til þess að innflutningur stöðvist.

Aðrar áskoranir felist í takmörkuðum pólitískum stuðningi, efnahagslegum hvötum, háum launakostnaði og takmörkuðum aðgangi að hæfu vinnuafli.

Styrkleikar í grasrækt

Þá bendir Jóhannes á í samtali við Bændablaðið að aðstæður á Íslandi henti sérstaklega vel til grasræktar, en mikil daglengd á vaxtartíma stuðli að næringarríku heyi. Því geti grasköggla- eða graspróteinframleiðsla verið ein af þeim leiðum sem er hægt að fara til að auka sjálfsafhlutfall – sérstaklega ef verksmiðjurnar eru knúnar með sjálfbærum innlendum orkugjöfum.

Graspróteinframleiðsla snúist um að draga próteinhlutann úr grasinu og nota sem alhliða fôður sem geti líka hentað svínunum, á meðan grasköggla hafi mikla notkunarmöguleika fyrir jörturdýr, og einnig nokkra fyrir svín og hross. „Það eru möguleikar á að auka hlutdeild af grasi í fôðri og það væri mjög spennandi í samspieli við aukna kornrækt.“

Þá geti grasköggla skipt mjög miklu máli ef til stendur að Ísland komi upp fôðurbirgðum, enda auðveldari í geymslu en ferskt hey. „Fæðuöryggi snýst að hluta til um að hafa einhverjar birgðir til að grípa til þegar illa árar, annaðhvort af náttúrunnar hendi eða af mannanna völdum.“

Hjarta heimilisins

Við hönnum innréttingar að þínum þörfum

FRÍFORM
2000 — 2023

Sumaropnun:
Mán. — Föst. 10—17
Laugardaga 11—15

Fríform ehf.
Askalind 3,
201 Kópavogur.
562—1500
Friform.is.

VIÐTAL

Kúabúskapur:

Reynir að standa þetta af sér

– Helgi B. Steinsson, bóndi á Syðri-Bægisá, segist gera sitt besta til að þrúka í afleitu rekstrarumhverfi

Steinunn Ásmundsdóttir

steinunn@bondi.is

Syðri-Bægisá í Hörgársveit var fyrsta búíð í landinu sem fékk fullt hús stiga í úttekt á fyrirmyndarbúi Landssambands kúabænda, árið 2019. Nú er bóndinn farinn að huga að kynslóðaskiptum.

„Þetta eru 120 nautgripir í það heila núna, með nautum og kvígum, kýrnar eru rúmlega sextíu talsins og nautin um 18,“ segir Helgi B. Steinsson, bóndi á Syðri-Bægisá í Hörgársveit, þegar haft er samband við hann á gormánuði og hann inntur tíðinda. Hann keypti að sögn ekki mjólkurkvóta núna. „Það gekk ekki vel framan af að fá mjólkurkvóta en svo gekk vel í fyrra,“ segir hann og bætir við: „Lánakjörin eru bara ekki góð.“

Hann segist ekki vera farinn að fullnýta fjósið, 70 bása fjós sem byggt var 2018 og er tæpir 1.000 m², en það fari að nálgast og hann stefni að fullri nýtingu. „Ég hefði nú ekki byggt þetta nema að hugsanlega taka dætur mínar, Jónína og Gunnþórunn, við – þær stefna á það. Jónína er í fjarnámi á Hvanneyri núna,“ hnýtir hann við.

Um nautaeldið og kynbótastarfið segir Helgi að alltaf sé verið að reyna að plana gripina sem best saman. „Það fór naut á Nautastöðina fyrir um mánuði. Við, ég og dætur mínar, erum alltaf að pæla í þessum hlutum.“

Alla hluti í lagi

Syðri-Bægisá var valin fyrirmyndarbúi Landssambands kúabænda árið 2019. Við valið var litið til árangurs í kynbótastarfi, almennrar bústjórnar og úttektar á rúmlega 70 mismunandi atriðum tengdum búinu. Búið fékk fullt hús stiga. Helgi er spurður hvort hann hafi sérstakan metnað fyrir að hafa allt í hundrað prósent lagi hjá sér. „Tja, maður er nú bara alinn upp við þetta,“ segir hann og hlær. „Það

Fjósið á Syðri-Bægisá í Hörgársveit er 70 bása og var byggt frá grunni árið 2018. Í kjölfarið var bærinn valinn sem fyrirmyndarbúi Landssambands kúabænda árið 2019 og þá litið til árangurs í kynbótastarfi, almennrar bústjórnar og 70 gæðatengdra atriða.

Myndir / Steinunn Ásmundsdóttir

Helgi B. Steinsson.

var alltaf mjög mikil snyrtimennska – sérstaklega hjá foreldrum mínum báðum. Ég hef helst viljað hafa alla hluti í lagi. Flutti til dæmis ekki inn í

fjósið fyrir en það var alveg búíð. Það er þokkalega hreint og góð aðstaða. Við erum sátt við þetta.“

Helgi og kona hans, Ragnheiður

Þrifalegir kálfar gæða sér á gómsætri töðunni í fjósinu á Syðri-Bægisá.

M. Þorsteinsdóttir, tóku við búskapnum af foreldrum hans árið 1981, en þau tóku við af afa hans og ömmu sem keyptu jörðina 1918.

Hann segir uppbyggingu lokið að sinni í nautgriparræktinni. „Við erum hins vegar með gömul fjárhús og 200 kindur líka. Held það borgi sig nú ekki að byggja nýtt yfir það. Þetta er ekki að skila miklu. Maður fer kannski í að endurbæta húsin aðeins ef það væri fjármagn í það.“

Skilyrðin stórversnað

Helgi segir rekstrarumhverfið í búskapnum hafa stórversnað á síðastliðnum tveimur árum. Hann finni verulega fyrir því.

„Lánakjörin þurfa sérstaklega að breytast. Og afurðaverðið þarf að vera hærra. Þingreiðslurnar verða æ lægri. Ætli þetta sé ekki sama krónutala og fyrir 20 árum eða þar um bil, allavega er hækkunin ekki mikil.“ Hann segist ekki viss um að neytandinn átti sig á kostnaðinum á bak við frumframleiðslu mjólkurvara. Ríkið verði að bregðast við með styrkjum á móti.

Helga list illa á innflutning mjólkurtengdra afurða. „Þetta er bara óþarfi ef hægt er að framleiða þetta hér,“ segir hann og átelur í því sambandi harðlega ákvarðanir landbúnaðarráðherra árið 2017.

Hann minnst sömuleiðis á að bændafyrstan hefði mátt beita sér kröftugar því síðustu búvörusamningar hafi ekki verið nógu góðir. „Þess vegna hefur nú ríkisframlagið lækkað hlutfallslega,“ segir hann. „Þau eru harðari núna en þau voru, það veitir ekkert af því.“

Það hefur bara allt hækkað, alveg sama hvað það er; olían, kjarnfóður og áburður, sem er kannski að koma til baka eitthvað núna en það er ekki nema að hálfu leyti miðað við hvað var fyrir tveimur árum.“

Horfir fram á kynslóðaskipti

Um það hvort Helgi telji að hann muni standa þetta af sér segist hann ætla að reyna. „Maður verður bara að reyna, og maður hefur lítinn annan kost nema þá bara að hætta. Mér sýnist nú að kvótinn seljist ekkert heldur, hvort eð er.“

Hann vonar að dæturnar taki við innan áratugar eða svo og er líklega einn af þeim heppnu sem sjá fyrir sér að ævistarfið gangi til næstu kynslóðar. „Ekki seinna, helst fyrir – upp á að ná nýliðunarstuðningi handa þeim. En svo veit maður aldrei, hlutirnir gerast hratt í nútímaþjóðfélagi. En maður á aldrei að segja aldrei,“ segir Helgi að lokum. /sá

Þú færð snjóblásara frá Dalen hjá okkur

DALEN

PÓR
Reykjavík og Akureyri Thor.is
S 568-1513 og 568-1556

ÁSKORANIR OG TÆKIFÆRI Í LANDBÚNAÐI

10 ára afmælisráðstefna
Ráðgjafarmiðstöðvar
landbúnaðarins

Fimmtudaginn 23. nóvember
á Hótel Selfossi

Skráning á ráðstefnu og
hátíðarkvöldverð fer fram á
rml.is, með tölvupósti á
rml@rml.is eða í síma 5165000.

Aðalsalur

Kl. 10:00 – 12:15

- Setning og ávörp
- Hlutverk búfjár í sjálfbærri matvælaframleiðslu. Jude L. Chapper prófessor við Harper Adams University í Englandi
- Kolefnisreiknivél – ESGreen tool. Jens Bligaard framkvæmdastjóri hjá Seges í Danmörku

Kl. 12:15 -13:00 Hádegishlé

Kl. 13:00 – 15:15 Málstofa A

- Hvað er með þessa gervigreind. Hjálmar Gíslason nörd
- Samfélagsmiðlar og landbúnaður. Davíð Lúther Sigurðarson, markaðsmaður og gullfiskabóndi
- Mikilvægi rekstrarupplýsinga í landbúnaði. Runólfur Sigursveinsson ráðunautur hjá RML
- Bylting í sauðfjárræktinni. Eypór Einarsson og Þórdís Þórarinsdóttir ráðunautar hjá RML
- Íslensk nautgriparækt – bylting í farvatninu. Guðmundur Jóhannesson ráðunautur hjá RML
- Áskoranir í íslenskum landbúnaði í breyttri heimsmynd. Jóhannes Sveinbjörnsson dósent við LBHÍ og bóndi að Heiðarbæ

Kl. 13:00 – 15:15 Málstofa B

- Prótein morgundagsins. Margrét Geirsdóttir verkefnastjóri hjá Matís
- Kartöflumygla – Mygluspá og mygluvarnir í hlýnandi veðurfari. Helgi Jóhannesson ráðunautur hjá RML
- Hvaða áherslur setjum við í jarðrækt. Þórey Ólöf Gylfadóttir ráðunautur hjá RML
- Hjálp! Er ég að taka við góðu búi? Halla Sif Svansdóttir Hölludóttir garðyrkjubóndi, garðyrkjustöðinni Gróður og Óli Finnsson garðyrkjubóndi – garðyrkjustöðin Heiðmörk
- Hvað er eiginlega loftslagsvænn landbúnaður. Guðný Helga Björnsdóttir, bóndi á Bessastöðum
- Hringrásarkerfi næringarefna – umhverfissóðaskapur. Ísak Jökulsson, bóndi á Ósabakka á Skeiðum

Kl. 15:15 Ráðstefnulok með léttum veitingum í boði RML

Kl. 18:30 Fordrykkur fyrir kvöldverð

Kl. 19:30 Hátíðarkvöldverður

Veislustjóri Gísli Einarsson

Tónlistaratriði Eypór Ingi Gunnlaugsson

Hótel Selfoss býður tilboð á gistingu
vegna ráðstefnunnar

Bókanir á info@hotelfselfoss.is eða í síma 480 2500

MENNING

Freyvangsleikhúsið:

Bangsímon & Gríslingur í jólasveinaleit

Áhugaleikhús Freyvangsmanna hefur nú sýningar á frumsýnda verkinu um hann Bangsímon og Grísling sem leita jólasveinanna.

Er verkið frumsamið, en höfundur þess, leikstjóri og jafnframt formaður félagsins, hún Jóhanna Sigurbjörg Ingólfssdóttir, Jósý, leyfir okkur að forvitnast aðeins.

„Jú, það vildi til að okkur langaði að setja upp jólaleikrit þetta misserið og það kitlaði mig svolítið að reyna,“ segir Jósý brosandi. Ég hafði spreytt mig á að leikstýra Kariusi og Baktusi í fyrra um svipað leyti og ákvað því að taka til höndum, skrifa jólaleikrit, stutt barnaverk sem gæti glatt alla aldurshópa og úr varð þetta stykki um þá félagi Bangsímon og Grísling. Ég hef aðeins dundað mér við að skrifa og haft gaman af og þetta vatt bara upp á sig! Ég hafði nú áætlað að skrifa skemmtilegt lítið verk, en þetta eru alveg 70 mínútur auk þess sem fjögurra manna hljómsveit verður á sviðinu allan tímann.

Fjallar verkið um þá Bangsímon og Grísling sem eru mættir hingað til lands því þeir fréttu að á Íslandi hæfust við hvorki meira né minna en 13 jólasveinar. Þeir hefja leit sína að sveinum uppi á fjöllum og hitta því alls kyns íslenskar verur. Þar má telja fornan íslenskan draug, álf af bestu gerð og auðvitað jólaköttinn – sem allir vísa þeim skilmerkilega til vegar.

„Svo þegar komin var beinagrind af verkinu þótti okkur í stjórninni ógurlega skemmtileg hugmynd að hafa með leikritinu frumsamda tónlist,“ segir Jósý hlæjandi.

„Ég hafði því samband við Eirík Boásson nokkurn hér úr sveitinni – sem hefur samið tónlist í yfir 50 ár – og hann hélt það nú! Við gætum auðvitað samið tónlistina. Allar verur leikritsins eiga því sitt eigið lag, þökk sé honum Eiríki.“

Textarnir eru annars eftir mig, að undanskildum texta Jóhannesar frá Kötlum um jólaköttinn, en ég fékk leyfi hjá stofnun Jóhannesar til að nota hann.“

Hljómsveitin sjálf samanstendur af nokkrum góðum mönnum úr sveitinni, á sviði standa sjö leikarar, búningahönnun og saumur er í höndum móður Jósýar, Guðnýjar Kristinsdóttur og leikmynd er eftir Guðrúnar Elvu Lárusdóttur.

Jóhanna Sigurbjörg Ingólfssdóttir.

Stjórnur verksins, þeir Bangsímon og Gríslingur, leiknir af þeim Sveini Brimari Jónssyni og Alexöndru Guðnýju Berglindi Haraldsdóttur.

Íslenski draugurinn, Hallur Örn Guðjónsson, ræðir hér við Bangsímon og Grísling sem vita vart hvort þeir eigi að koma eða fara.

Sveindís María Sveinsdóttir er svo Jósýar hægri hönd þannig að það má segja að um heljarinnar skemmtun sé að ræða, bæði fyrir augu og eyru.

Áætlað er að sýna fram að jólum, alla laugardaga og sunnudaga kl. 13. Frumsýning er 17. nóvember. Miða má finna á tix.is og í síma 857 5598. /SP

Á myndunum sjáum við hluta leikarahópsins, þau Dagbjörtu Hjartardóttur, Guðbjart Þorvarðarson, Guðbjörn Ásgeirsson, Guðmund Jensson, Katrínu Hjartardóttur, Lisu Dögg Davíðsdóttur, Reginu Ösp Ásgeirsdóttur, Sóleyju Bláfeld Agnarsdóttur og Halldóru Unnarsdóttur leikstjóra, en hér er verið að græja sviðið og fara yfir texta.

Leikfélagið Lauga:

Bréf frá Önnu

Leikfélagið Lauga á Snæfellsbæ, stendur nú fyrir æsilegri morðgátu sem bæði kitlar hláturtaugarnar og fær hárin til að rísa.

Var leikfélagið endurreist í fyrra á stoðum Leikfélags Ólafsvíkur eins og frægt er orðið og muna glöggir lesendur eftir því að nafngiftin Lauga var til heiðurs Sigurlaugu Heiðrúnu Jóhannsdóttur heitinni, formanni Leikfélags Ólafsvíkur til margra ára.

Völdu leikhúsmenn að þessu sinni að fara alveg í öfuga átt við síðast, þegar gamanleikritið Sex í sama rúmi var sett í sýningu, og setja nú á svið „morðgátu“ sem þau staðfærðu og gerist í þeirra nærumhverfi á Snæfellsnesinu.

Leikstjóri að þessu sinni er Halldóra Unnarsdóttir en þetta er í fyrsta sinn sem hún tekur svona verkefni að sér. Nafn leikritsins er

Bréf frá Önnu og er eins og áður sagði morðgáta en með glettnu ívafi.

Sýningar verða að þessu sinni í félagsheimilinu Klifi í Ólafsvík og áætlað er að sýna fjórar sýningar.

Svipað og í fyrra munu leikhúsgestir njóta hæfileika leikara sem sumir hafa aldrei farið á svið og annarra sem hafa mikla reynslu.

Þarna er frábær hópur á ferð sem hlakkar mikið til að taka á móti sýningargestum og valda þeim heilabrotum um hver morðinginn er ... alla sýninguna!

Frumssýning verður 17. nóvember önnur. sýning 18. nóvember, þriðja sýning 22. nóvember og sú fjórða áætluð þann 24. nóvember.

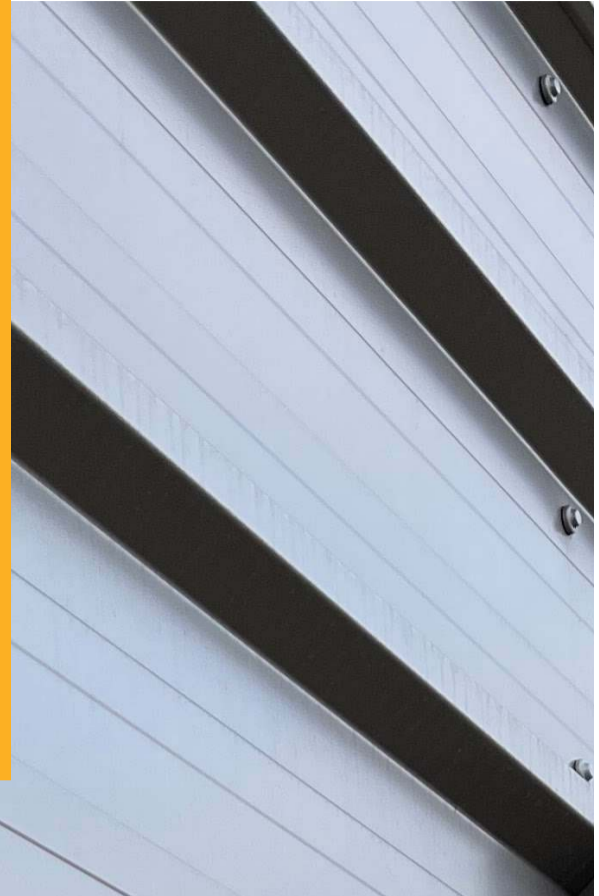
Miða er hægt að nálgast hjá þeim Sóleyju í síma 848 1505 og Nönnu í síma 865 7491 en miðaverð er 3.900 og posi á staðnum. Og nú er bara að skella sér á miða sem fyrst! /SP

Ert þú fær í flestan snjó?
Þú færð snjóblásara hjá okkur

PÓR H F
Reykjavík og Akureyri Thor.is
S 568-1500

ÍSLENSK FRAMLÆIÐSLA Á LÍMTRÉ OG STEINULLAREININGUM

Hjá okkur færðu burðarvirki og klæðningar
fyrir flestar byggingar

- Hesthús
- Gagnaver
- Flugskýli
- Reiðhallir
- Iðnarhús
- Íþróttahús
- Verslanir
- Geymslur
- Fjós
- Fjánhús
- Svínahús
- Vélargeymslur
- Lagerhús
- Geymslubíl
- Fiskvinnsluhús
- Knatthús

KYNNTU ÞÉR ÚRVALIÐ

Sími: 412 5350 Netfang: byggingar@limtrevirnet.is

Í DEIGLUNNI

Hrunamannahreppur:

Fjallafrúin gerir það gott

Elín Jóna Traustadóttir á bænum Tungufelli í Hrunamannahreppi stofnaði fyrirtækið Fjallaspuni eftir að hún hreppi fyrstu verðlaun í nýsköpunarnámskeiði fyrir frumkvöðla í textíl á vegum evrópska rannsókn- og þróunarverkefnisins Centrinno sem hét Heldurðu þræði.

„Ég hafði lokað sjálfri mér því að ef ég myndi vinna til verðlauna með hugmynd mína um kúrukoddann VæruKær myndi ég stofna fyrirtæki. Þetta var á haustdögum árið 2022 og um áramótin var ekkert annað að gera en að ganga í verkið,“ segir Elín Jóna.

Tungufell er síðasti bærinn áður en komið er inn á hálendið og því þótti Elínu kjörið að vísa til þess í nafngift fyrirtækisins. „Fjallaspuni þótti mér við hæfi þar sem ég spinn vefi og spunahugtakið er oft notað í sambandi við ull og saumaskap. Meira í gríni en alvöru tók ég upp nafnið Fjallafrúin sem er einstaklingurinn á bak við þetta allt saman,“ segir hún.

Íslensk ull í tróð

Elín Jóna segir að Fjallaspuni hafi verið um nokkur verkefni. VæruKær er verkefni þar sem íslensk ull er nýtt sem eins konar tróð í nokkrar vörur. „Aðalverkefnið núna er að finna út hvernig best er að vinna ullina en erfitt hefur reynst að fá aðstöðu og tæki til að gera það,“ segir Elín Jóna.

Vörurnar sem ullin er nýtt í eru VæruKær kúrukoddi til að sofa með í fanginu, Hnoðri ungbarnahreiddur, en í hann saumar Elín Jóna einnig ullardýnu þar sem hún fær þæft efni frá fyrirtækinu Snoðbreiða á Þórshöfn og svo er það Þófi, sem er gæludýraból en í það endurnýtir hún gamlar lopapeysur og yfirdýnur.

Stal sænginni fá manni sínum

Hugmyndina að kúrukoddanum VæruKær fékk Elín Jóna í janúar 2022 þegar hún var búin að stela sænginni frá manningnum sínum og vaknaði með hana í fanginu.

„Ég taldi að það hlyti að vera hægt að leysa þetta vandamál á einhvern máta,“ segir hún hlæjandi.

Elín Jóna segist leggja mikla áherslu á að nota vistvæn og náttúruleg efni í framleiðsluna eins og íslensku ullina og GOTS vottuð efni sem eru framleidd án eiturefna.

Kúrukoddinn VæruKær frá Elínu Jónu.

Elín Jóna hefur meira en nóg að gera heima í Tungufelli við alls konar fjölbreytt og skemmtileg verkefni, sem hún hefur búið sér til sjálf. Myndir / Aðsendar

„Óskastaðan er að fjármagna vélakaup til að geta unnið ullina frá grunni, enda búum við maðurinn minn með kindur og ekki langt að sækja hana. Ég þarf að geta þvegið ullina og tætt og þá er hún í raun tilbúin í fyllingarnar. Kostur er að ullin þæfist við notkun og stefni ég á að geta tekið á móti fyllingum úr vörum til að endurnýta ullina. Ég er búin að koma mér upp tækjum fyrir vel útbúna saumastofu þannig að ég er tilbúin í að hoppa af stað.“

Handverkstorg.is og brúðarslör

Fjallaspuni á og rekur einnig vefsíðuna Handverkstorg.is sem er sölusíða fyrir lista- og handverksfólk. Hægt er að leigja sér pláss inni á síðunni og setja upp sínar vörur og taka þannig þátt í markaðssetningu fyrir síðuna. Síðan hefur vaxið og dafnað og eru núna ellefu söluaðilar að selja sínar vörur á torginu.

„Hugsunin með síðunni er sú að auðvelda framboð á vörum sem fólk er að búa til og einnig að neytendur þurfi bara að fara á einn stað til að kaupa vörur beint af lista- og handverksfólki. Þarna er ég að sameina tvö helstu áhugamál mín sem eru saumaskapur og vefsíðugerð. Ég hef saumað alla mína tíð og árið 2001 stofnaði ég vörumerkið Brúðarslör.is sem er einnig starfandi undir Fjallaspuna. Þar sel ég sérsaumuð brúðarslör og sérmerka hringapúða. Mér hefur alltaf fundist gaman að hanna hluti og búa til eitthvað fallegt. Ég hef unnið mikið í tæknigeiranum og þar á meðal við gerð heimasíðna og mér fannst kjörið að sameina alla þessa eiginleika og reyna að nýta þá til góðs fyrir aðra,“ segir Elín Jóna. /MHH

Ýmsir möguleikar eru á framleiðslu umbúða úr lúpínu og þara.

Nýsköpun:

Umbúðir úr alaskalúpínu og þara

Efnasmiðjan og Sedna Biopack vinna að þróun rakapólinna matvælaumbúða sem brotna niður án þess að þurfa stýrða ferla.

Aðurnefnd frumkvöðlafyrirtæki hafa fengið styrk úr Matvælasjóði til að móta blöndu þessara efna fyrir matvælaumbúðir í samstarfi við Matis og Sölufélag garðyrkjumanna. Verkefnið ber heitið LuLam wrap og miðar að því að þróa efnasamsetningu trefjaefnisins til að fá sem mestan styrk og rakavörn en einnig að búa til frumgerðir af matvælabökkum. Frá þessu er greint í fréttatilkynningu frá Matis.

Þar segir að auðvelt sé að móta efnið á ýmsa vegu og ná fram ásættanlegri vörn gegn raka. Því verði áhugavert að prófa það fyrir fleiri fæðuflokka, til dæmis niðursneitt álegg. Kröfur um álagsstyrk og rakavörn umbúða séu misjafnar á milli matvælaflokka og má hanna og stilla efnið sérstaklega fyrir ólíkar aðstæður.

Sjálfir bakkarnir eru þróaðir af Efnasmiðjunni, en á bakvið hana standa vöruhönnuðirnir Inga K. Guðlaugsdóttir og Elín S. Harðardóttir. Þær hafa framkvæmt ýmsar tilraunir með alaskalúpínuna allt frá árinu 2017. Inga hóf að

vinna með lúpínuna í áfanga í Listaháskólanum. Í tilraunum hennar með rætur plöntunnar kom í ljós að hægt var að útbúa úr þeim hart trefjaefni, sem líkist mest MDF byggingarefni, með því að mauka og pressa ræturnar.

Lífplastfilman er úr smiðju Sedna Biopack sem rekið er af Sigríði Kristinsdóttur. Hún fékk áhuga á nýtingu og ræktun stórbörunga við Ísland fyrir þónokkrum árum. Þá hóf hún að þróa lífplastfilmur úr stórbörungum fyrir fjórum árum í meistaranámi sínu við Háskóla Íslands í umhverfis- og auðlindafræði. Mikil aukning hefur verið í rannsóknum á efnasamböndum í stórbörungum fyrir iðnað og jafnframt vakning á þessum vannýtta lífmassa við Ísland og víðar.

Gott aðgengi er að véltækum lúpínuöktrum á Suðurlandi og af hundrað hektara akri væri hægt að vinna um níu milljónir af bökkum. Hægt er að vinna nokkuð sterkt trefjaefni úr plöntunni án þess að bæta aukaeftum í það. Það er vistvænt og brotnar fullkomlega niður í jarðgerð á frekar skömmum tíma.

/ÁL

SÚLUR
STÁLGRINDARHÚS

Vönduð stálgrindarhús af öllum stærðum og gerðum sérsniðin að þínum þörfum.

www.sulurehf.is
kristjan@sulurehf.is

Sveitarfélagið
HORNAFJÖRÐUR

Íbúafundur um sveitir framtíðar

Hvernig viljum við að byggð og innviðir þróist og hvernig stuðlum við að jafnvægi á milli nýtingar og verndar auðlinda?

Bæjarstjórn býður til tveggja íbúafunda um mótun aðalskipulags fyrir dreifbýli Hornafjarðar.

Fyrri fundurinn verður **mánudaginn 27. nóvember** nk. kl. 17:00-19.30 í Hótel Vatnajökli. Síðari fundurinn verður **þriðjudaginn 28. nóvember** kl. 14:00-16:30 í Hofgarði. Boðið verður upp á hressingu.

Fundunum er ætlað að fá fram sjónarmið og hugmyndir íbúa um framtíðarsýn og áherslur í skipulagi sveitanna. Sem upplagg að umræðum kynna skipulagsráðgjafar frá Alta greiningu og drög að meginmarkmiðum. Allir sem hafa áhuga á framtíðarþróun sveitarfélagsins eru hvattir til að mæta!

Upplýsingar um endurskoðun aðalskipulags má finna á vefnum www.hornafjordur.is/adalskipulag.

Í lok fundanna verður boðið upp á umræður um fjárhagsáætlun sveitarfélagsins

Volkswagen Atvinnubílar

- sniðnir að þínum þörfum

Eigum allar gerðir atvinnubíla til afhendingar

Volkswagen Caddy Maxi

Verð frá: 4.890.000 kr.

Verð án vsk.: 3.943.548 kr.

Volkswagen ID.Buzz Cargo

Afmælisverð frá: 7.440.000 kr.

Verð án vsk.: 7.064.516 kr.

Volkswagen Transporter

Verð frá: 6.825.000 kr.

Verð án vsk.: 5.504.032 kr.

Volkswagen Amarok

Verð frá: 13.490.000 kr.

Verð án vsk.: 10.879.032 kr.

Volkswagen Crafter

Verð frá: 7.990.000 kr.

Verð án vsk.: 6.443.548 kr.

5 ára ábyrgð eða 200.000 km
- hvort sem kemur fyrir

Laugavegi 174, 105 Reykjavík _ Sími 590 5000 _ www.hekla.is

Höldur Akureyri _ Bílasala Selfoss _ Bílaskjarninn Reykjanesbæ _ BVA Egilsstöðum

Í DEIGLUNNI

Reitur 35 árin 1986 og 2018, land í 260 m h.y.s., í vestanverðri Skaftafellsheiði. Er reiturinn var settur niður og mældur 1980 var melur og grjót áberandi í yfirborði innan um mólendisbletti, 46 tegundir voru þá skráðar í reitnum, birki þar á meðal. Árið 2018 var landið orðið algróið og ungbirki áberandi, aðrar ríkjandi tegundir æðplantna voru bláberjalýng, krækilyng og sortulyng, 47 tegundir voru þá skráðar í reitnum. Reiturinn flokkaðist með aura- og víðimelareitum 1980 en mólendis- og kjarrskógarreitum 2018. Myndir / Kristbjörn Egilsson, Rannveig Thoroddsen

Gróðurvístfræði:

Miklar gróðurbreytingar í Skaftafelli

– Gróðurframvinda rannsókuð allt frá árinu 1979

Steinunn Ásmundsdóttir
steinunn@bondi.is

Rannsóknir á gróðurframvindu yfir rúmlega fjórutíu ára tímabil í Skaftafelli í Öræfum sýna m.a. að birki hafði aukist mikið og sömuleiðis þekja bláberjalýngs og krækilyngs. Tegundum fækkaði á landi undir 300 m h.y.s. en vísbendingar voru um að þeim fjölgaði í 450–650 m h.y.s.

Í Skaftafelli í Öræfum hafa frá árinu 1979 staðið yfir rannsóknir á framvindu gróðurs. Þá var hafist handa við að setja þar niður fasta reiti og lauk því 1981. Reitirnir voru 53 að tölu, í 100 til 650 m h.y.s., framan við Skaftafellsjúkól, í Skaftafellsheiði og Morsárdal, á ungum áraurum og jökulruðningi, hálfgrónum melum, í mólendi, birkikjarrlendi og deiglendi.

Markmið rannsóknanna var að efla þekkingu á gróðri í Skaftafelli og að fylgjast með breytingum

„Á næstu áratugum mun útbreiðsla birkis og skóglendis aukast í Skaftafelli á landi sem fær frið fyrir ágangi vatna. Líklegt er að alaskalúpína muni þar einnig margfalda útbreiðslu sína á aukum og í skriðurunnum hlíðum og gjörbreyta gróðurframvindu.“

Gróðurbreytingar í Skaftafelli í kjölfar friðunar og hlýnandi veðurfars, 2022.

í kjölfar þess að þar dró úr sauðfjárbætur eftir stofnun þjóðgarðs 1967 og að land var girt 1978.

Náttúrufræðistofnun Íslands gaf í samvinnu við Vatnajökulsþjóðgarðs út skýrsluna Gróðurbreytingar í Skaftafelli í kjölfar friðunar og hlýnandi veðurfars í fyrria. Höfundar hennar eru Borgþór Magnússon, Sigurður H. Magnússon, Kristbjörn Egilsson, Rannveig Thoroddsen, Járngerður Grétarsdóttir, Ingibjörg Eyþórsdóttir og Eyþór Einarsson heitinn.

Sigurður H. Magnússon.

Gróður breyst verulega

„Miðað við rannsóknir á gróðurframvindu síðustu ára á landinu er fremur fátt sem kom okkur verulega á óvart í Skaftafelli,“ segir Sigurður H. Magnússon, fv. sérfræðingur hjá

Náttúrufræðistofnun Íslands, aðspurður um markverðustu niðurstöður skýrslunnar.

„Við bjuggumst t.d. við að gróður myndi almennt aukast við friðun og hlýnandi loftslag, einkum birkið. Einna áhugaverðast þótti okkur hins vegar hve gróður hafði sums staðar breyst mikið. Einkum átti það við um suma lúpínureitina í Morsárdal. Þar hafði sums staðar vaxið upp öflugur birkiskógur sem líktist orðið gamla birkiskóginum í Bæjarstað.“ Sigurður tekur fram að þarna hafði birki numið land áður en lúpínan kom til skjalanna.

„Þarna bætti lúpínan vaxtar-skilyrði birkisins verulega sem óx mjög vel eftir að hún nam þar land. Hefði birkið ekki verið til staðar er líklegt að landnám birkis hefði orðið mun minna því fræplöntur birkis eiga mjög erfitt með að komast á legg í þéttum gróðri.“

Tegundasamkeppni eykst við friðun

Áhugavert þótti einnig að vísbendingar voru um að tegundum fækkaði á landi undir 300 m hæð yfir sjó en fjölgaði í þeim reitum sem hæst lágu (450–650 m). Sigurður segir það líklega stafa af því að við friðun aukist gróður sem valdi því og samkeppni tegunda aukist sem leiði til þess að smávaxnar tegundir hverfi fyrir þeim sem öflugri séu. „Land sem herra liggur er yfirleitt verr gróið. Þar eykst gróður líka við friðun og hlýnandi loftslag en samt mun hæggar. Því er eðlilegt að tegundum fjölgi þegar til skamms tíma er litið,“ segir hann.

Enn fremur þótti áhugavert, og kom talsvert á óvart að sögn Sigurðar, hve þekja krækilyngs og þó einkum bláberjalýngs jókst mikið á rannsóknartímanum, einkum í ljósi þess að þessar tegundir eru yfirleitt ekki mikið bitnar af sauðfé. „Við töldum það stafa af mikilli vetrarþéttu á fyrri tíð sem hafi haldið þeim niðri en þessar lyngtegundir eru klónplöntur sem geta lifað lengi við erfiðar aðstæður en geta síðan vaxið út þegar skilyrði batna.“

Hefur forspárgildi

Þá vaknar spurning um hvaða þýðingu niðurstöðurnar hafi m.t.t. gróðurfars í landinu og hvort þær gefi vísbendingu um mögulega framvindu á fleiri svæðum.

„Ég held að niðurstöðurnar hafi allmikla þýðingu og forspárgildi um hvað gerist þegar land er friðað eða dregur verulega úr beit þar sem svipaðar aðstæður

„Friðun lands fyrir sauðfjárbætur, eftir þunga nýtingu á síðustu öld, er talin höfuðorsök gróðurbreytinga í Skaftafelli frá um 1980 til 2018, en hlýnandi veðurfar á tímabilinu hefur vafalítið ýtt undir þær.“

Gróðurbreytingar í Skaftafelli í kjölfar friðunar og hlýnandi veðurfars, 2022.

ráða,“ segir Sigurður og heldur áfram: „Það á einkum við um land sunnan Vatnajökuls en einnig svæði með tiltölulega hlýju loftslagi og ríkulegri úrkomu. Það má t.d. ætla að mjög svipaðar aðstæður séu í Þórsmörk og víðar á Suður- og Suðvesturlandi og á suðurfjórðum Austurlands.“

Það er þó ljóst að það sem við höfum nú séð í Skaftafelli er aðeins byrjunin á löngu ferli. Hvert það leiðir fer mikið eftir hvort það hlýnar meira og hver landnýting verður. Þar ræður einnig miklu hvort lúpínan fær tómt til að nema ný lönd en hún er eins og kunnugt er alger vistkerfisbreytir (e. ecosystem transformer),“ segir Sigurður jafnframt.

Baráttan við lúpínuna ekki töpuð

Svo sem flestum mun kunnugt eru afar skiptar skoðanir um lúpínuna. Hún breytir gróður- og jarðvegsskilyrðum verulega og hefur þannig mótandi áhrif á framvindu. Sigurður segir lúpínuna áreiðanlega til góðs fyrir sumar lífverur en aðrar ekki. Ef menn ætli að nota lúpínu sé meginatriði að gera sér grein fyrir við hverju megi búast þegar til lengri tíma er litið. Hún á að hans mati a.m.k. ekki neitt erindi í þjóðgarða frekar en aðrar ágangar framandi tegundir.

Um það hvort baráttan við lúpínu í Skaftafelli sé töpuð segir Sigurður að hann telji hana ekki með öllu tapaða. „Henni verður þó varla eytt þar sem hún er nú og hún á vafalaust eftir að nema ný lönd. Hins vegar ætti að vera unnt að koma í veg fyrir að hún breiðist út um Skaftafellsheiðina og fjalllendið ofan hennar. Það er hins vegar algerlega komið undir vilja þeirra sem fara með stjórn þjóðgarðsins, stefnu þeirra og fjármagni.“

Hvað varðar aðrar ágangar tegundir er að mínu mati mikilvægt að nýta þá reynslu sem fengist hefur af lúpínunni og fara aldrei með slíkar tegundir inn á svæði þar sem þeirra er ekki óskað.“

Skýrsluna er að finna á vef Náttúrufræðistofnunar.

VR óskar eftir orlofshúsum

VR óskar eftir vönduðum orlofshúsum eða íbúðum á leigu til framleigu fyrir félagsfólk sitt. Við leitum að húsnæði á landsbyggðinni fyrir næsta sumar.

Áhugasöm sendi upplýsingar á vr@vr.is fyrir **10. desember 2023**. Nauðsynlegt er að góðar ljósmyndir og lýsing á umhverfi fylgi með.

Öllum tilboðum verður svarað.

Eftirfarandi upplýsingar þurfa að fylgja tilboði:

- Lýsing á eign og því sem henni fylgir
- Ástand eignar og staðsetning
- Stærð, fjöldi svefnpláss og byggingarár
- Lýsing á möguleikum til útivistar og afþreyingar í næsta nágrenni

vfs.is

VERKFÆRA- JÓLADAGATÖL

SKANNAÐU
OG SKOÐAÐU

VERKFÆRA SALAN

VERKFÆRASALAN • SÍÐUMÚLA 9, REYKJAVÍK • DALSHRAUNI 13, HAFNARFIRÐI • TRYGGVABRAUT 24, AKUREYRI • S: 560 8888 • vfs.is

Husqvarna snjóblásarar - finndu kraftinn

Husqvarna á Íslandi - allt til á lager

Snjóblásari ST424T
8,6 HP, vinnslubreidd 61cm, hiti í handföngum, tveggja þrepa kerfi, framljós, beltí, rafstart.

Snjóblásari ST424
8,6 HP, vinnslubreidd 61cm, hiti í handföngum, tveggja þrepa kerfi, framljós, extra stór dekk, rafstart.

Snjóblásari ST330
11,1 HP, vinnslubreidd 76cm, hiti í handföngum, tveggja þrepa kerfi, framljós, extra stór dekk, rafstart.

Snjóblásari ST327
9 HP, vinnslubreidd 69cm, hiti í handföngum, tveggja þrepa kerfi, framljós, extra stór dekk, rafstart.

Snjóblásari ST224
7 HP, vinnslubreidd 61cm, hiti í handföngum, tveggja þrepa kerfi, framljós, rafstart.

Snjóblásari ST124
7 HP, vinnslubreidd 61cm.

Traktor TC238T
Sláttutraktor - 18 hestöfl

Rider 320X AWD
Sláttutraktor - 20 hestöfl

RC320TS AWD
Sláttutraktor - 12.6 kW

FS400
Gólfisög
Sögunardýpt 16,2cm

K770
Steinsög
Sögunardýpt 12,5cm

K970
Steinsög
Sögunardýpt 15,5cm

K3600 MK II
Steinsög
Sögunardýpt 27cm

K7000
Steinsög / forsög
Sögunardýpt 14,5cm

550XP MK II
Keðjusög - 4,2 hestöfl

Umhverfismál:

Gervihnettir þefa uppi metan

Nú er verið að kortleggja urðunarsvæði heims sem losa metan, með aðstoð gervihnattamynda hollensku geimrannsóknastofnunarinnar (SRON). Global Methane Hub (GMH) í samvinnu við Google munu annast kortlagningu með hjálp gervigreindar.

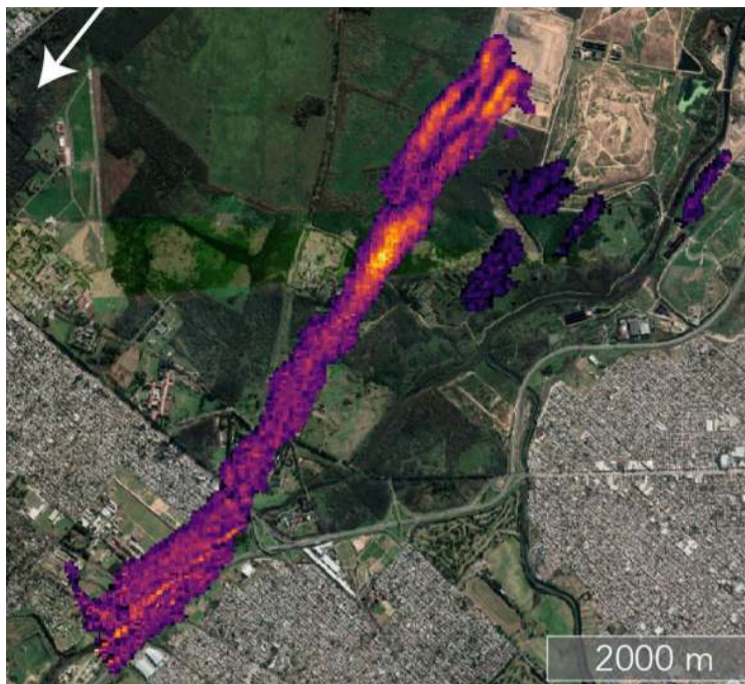
Urðunarstaðir eru sem kunnugt er drjúg uppspretta metangass, einkum ef þar eru í bland við annan úrgang matvæli og fleira lífrænt sem brotnar niður.

Metanlosun í andrúmsloftið er talin veruleg orsök yfirstandandi loftslagsvárs og valda um 30% af hækkun hitastigs á jörðinni frá iðnbýltingu og þannig annar stærsti orsakavaldurinn á eftir koltvísýringi. Olíu- og gasvinnsla, landbúnaður og urðunarstaðir eru sagðar helstu uppsprettur gassins. Metanlosun frá urðunarstöðum er ekki sýnileg mælingunni.

Rauð ský hangandi yfir

Á vef fréttapjónustu Al Jazeera segir að GMH, sjálfseignarstofnun sem stuðlar að því að draga úr losun gróðurhúsalofttegunda, hafi skoðað myndir sem teknar voru með gervihnöttum af urðunarstöðum víða um heim. Sjá mátti rauð ský hangandi yfir urðunarstöðum í og við borgir, í til dæmis hinum indversku Múmbái og Nýju-Delí, hinn pakistönsku Lahore, í Buenos Aires í Argentínu, Santiágo í Chile og víðar. Ekki er óalgengt að eldar geisi á urðunarstöðum á þessum svæðum vegna gasmyndunar og mikinn reykt leggur jafnan af þeim, sem og eitradar gufur. Vísindamenn SRON settu innrauðar myndavélar á gervihnetti og birtu stöfnunin fyrst rannsóknir sínar og gervihnattamyndir af urðunarstöðum í vísindatimaritinu Scientific Advances árið 2020. Þar kom í ljós að losun metans á borgarstigi væri 1,4 til 2,6 sinnum meiri en áætlað hafði verið.

Hugsanlega mætti nota sömu tækni til að leita uppi merki mikillar metanlosunar af öðrum toga, svo sem úr þiðnandi sífrera.

Gervihnöttur hollensku geimrannsóknastofnunarinnar fann þennan metanspúandi urðunarstað í Buenos Aires sem reyndist losa tugi tonna af metani á klst. með sambærilegum umhverfisáhrifum og 1,5 milljónir bíla. Mynd / SRON/PhysOrg/Google

Gífurlegt magn af rusli og lífrænum leifum er urðað um heim allan.

Kortið opnað á COP28

Opna á kortið sem vefsíðu á COP28, loftslagsráðstefnu Sameinuðu þjóðanna, sem haldin verður í Dúbaí dagana 30. nóvember til 12. desember nk. Þar á að gera úttekkt á stöðu alþjóðlegra skuldbindinga í kjölfar Parísarsamkomulagsins, loftslagsáttmálans frá 2015. Kortið gæti hvatt til þess að metani yrði

enn frekar safnað á urðunarstöðum og jafnframt að gerð yrði gangskör að því að hætta að urða lífrænan úrgang. Tæplega 150 lönd hafa undirritað Global Methane-sáttmálann og skuldbinda sig með því til að draga kerfisbundið úr losun metans um 30 prósent fyrir árið 2030. Samningurinn undirstrikar nauðsyn þess að skrá og mæla slíka losun. /sá

Margir hafa áhyggjur af mögulega slæmum áhrifum hins mikið notaða efnis glýfosats og reynir framkvæmdastjórn ESB nú að finna flöt á að leyfa efnid í takmarkaðan tíma til viðbótar. Mynd / skjáskot

Tekist á um leyfi til glýfosat-notkunar

Glýfosat, tilbúið þrávirkt efnasamband sem mikið er notað í varnarefni/illgresiseyði í landbúnaði og garðyrkju, er með notkunarleyfi innan Evrópusambandsins fram til 15. desember nk.

Í frétt sem birt er á vef ESB segir að nota megi efnid í illgresiseyði fram til miðs desember, með þeim fyrirvara að einstakar vörur sem innihalda glýfosat séu leyfðar af stjórnvöldum hvers ríkis að undangengnu öryggismati. Efnid er mjög öflugt og eru vaxandi áhyggjur af áhrifum þess á lífræðilegan fjölbreytileika og heilsu manna og dýra. Ísland er aðili að samningnum um Evrópska efnahagssvæðið og ber samkvæmt honum að innleiða reglugerðir Evrópusambandsins um varnarefni fyrir plöntur. Hérlend stjórnvöld hafa í Aðgerðaáætlun um notkun varnarefna 2016-2031 sett fram markmið um að draga úr notkun plöntuverndarvara til að vera á pari við samdrátt í glýfosat-notkun innan ESB-riksja.

Öndvert stefnu ESB um matvælakerfi

Fyrir skömmu fór fram atkvæðagreiðsla aðildarríkja ESB um endurnýjun framkvæmdastjórnarinnar á leyfi til notkunar glýfosats innan sambandsins til 10 ára. Nokkur aðildarríkja sem sæti eiga í fastanefndinni um plöntur, dýr, matvæli og fóður (PAFF), þ.a.m. Frakkland, sátu hjá í atkvæðagreiðslunni eftir langar tæknilegar umræður í Brussel. Austurríki, Lúxemborg og Króatía greiddu atkvæði gegn fyrirhugaðri framlengingu. Svo fór að hvorki var aukinn meirihluti með né á móti. Frakkar vildu að framlengt leyfi yrði til skemmri tíma en tíu ára og

í greinargerð með atkvæði Króatía sagði m.a. að hafa yrði varúðarregluna til hliðsjónar og taka mark á neikvæðri afstöðu hluta almennings til glýfosats. Auk þess gæti 10 ára leyfi vegið að trúverðuleika ESB-áætlunarinnar „Farm to Fork“ (Frá býli til gaffals) sem miðar að uppbyggingu sanngjarns, heilbrigðs og vistfræðilega ásættanlegs matvælakerfis án notkunar tilbúinna efnavara til plöntuverndar. Áfrýjunarnefnd tók tillöguna til endurskoðunar og stóð til að greiða atkvæði um hana að nýju nú um miðjan nóvember. Náist ekki meirihlutaákvörðun getur framkvæmdastjórnin tekið einhliða ákvörðun um framlenginguna.

Marga ára átök um glýfosat

Í sumar kom fregn frá ESB um að heildarmat European Food Safety Authority, EFSA, á áhrifum glýfosats á heilsu manna, dýra og umhverfis, hefði ekki leitt neitt það í ljós sem ylli sérstökum áhyggjum. Ekki væri t.d. hægt að sýna fram á með fyrirbyggjandi gögnum að efnid væri krabbameinsvaldandi. Þó væri um einhverjar gagnaeður að ræða í matinu, samkvæmt fréttinni, sem framkvæmdastjórn ESB og aðildarríkin hygðust taka til athugunar á næsta stigi endurnýjunar samþykktarferlisins um glýfosat-notkun innan Evrópusambandsins.

Glýfosat hefur verið til umræðu innan ESB allt frá árinu 2015. Í desember í fyrra var leyfi til notkunar þess framlengt um eitt ár. Einstök lönd og umhverfissamtök hafa reynt að draga úr notkun þess og fá það bannað og Alþjóðaheilbrigðismálastofnunin komst að þeirri niðurstöðu að efnasambandið væri „mögulega krabbameinsvaldandi fyrir menn“.

PARHÚS TIL SÖLU - einingar

VERÐ KR 75.000.000,-

- Húsið er parhús úr timbri, hvor íbúð er 130m²
- Þrjú svefnherbergi, eitt baðherbergi, þvottahús, stofa, eldhús og geymsla.
- Flutt til Íslands í einingum.
- Hvítar JKE eldhúsinnréttingar og fataskápar.
- Öll heimilistæki í eldhús og þvottahús frá Electrolux.
- Hvítar innihurðir og hvít loftklæðning.
- Vandaðir álklæddir timburgluggar og hurðir frá Nordan.
- Gluggar og hurðir eru með þreföldu gleri.
- Einangrað með steinull, 390 mm í þaki og 240 mm í útveggjum.
- Pallaeftni fylgir.

- Sænskt gæðaeiningahús tilbúið til flutnings.
- Seljandi getur haft milligöngu um smíði til að reisa húsið.
- Það tekur um 2 vikur að gera húsið tilbúið að utan.
- Aðaluppdrættir, burðarvirkis- og lagnateikningar (ekki rafmagn) fylgja.

Frekari upplýsingar í síma
664 5091 & 664 5090

Hörgársveit - Dalvíkurlína 2, reiðleiðir og göngu- og hjólaleiðir - auglýsing aðalskipulagstillögu

Sveitarstjórn Hörgársveitar samþykkti á fundi sínum þann 31. október 2023 að vísa tillögu um breytingu á Aðalskipulagi Hörgársveitar 2012-2024 vegna Dalvíkurlínu 2 ásamt breytingu á legu reiðleiða og göngu- og hjólaleiðar í auglýsingu skv. 31. gr. skipulagslaga nr. 123/2010. Í aðalskipulagstillögunni felst að Dalvíkurlína 2 ásamt helgunarsvæði hennar er færð inn í Aðalskipulag Hörgársveitar og jafnframt er lega reiðleiðar og göngu- og hjólaleiðar uppfærð. Skipulagstillagan tekur til framkvæmda sem tilgreindar eru í lögum um umhverfismat framkvæmda og áætlana nr. 111/2021

Skipulagstillagan og umhverfismatsskýrsla eru aðgengilegar á sveitarskrifstofu Hörgársveitar, Þelamerkurskóla 604 Akureyri, milli 20. nóvember 2023 og 1. janúar 2024 sem og á heimasíðu sveitarfélagsins, www.horgarsveit.is. Þeim sem telja sig eiga hagsmuna að gæta er hér með gefinn kostur á að gera athugasemdir við skipulagstillöguna til 1. janúar 2024.

Athugasemdir skulu vera skriflegar og skulu berast til Skipulags- og byggingarfulltrúa Eyjafjarðar, Skólatróð 9, Hrafnagilshverfi, 605 Akureyri, eða í tölvupósti á netfangið sbe@sbe.is. Skipulags- og byggingarfulltrúi

Husqvarna®

HÁ verslun ehf tók við umboði
Husqvarna byggingavörum
á Íslandi þann 11. júní 2021.

- Steinsagir
- Kjarnaborvélar
- Jarðvegsþjöppur
- Sagarblöð
- Kjarnaborar

Þjónustuverkstæði
og varahlutir

Husqvarna K970
Sögunardýpt 15,5 cm

Husqvarna K770 14"
Steinsög/Hellusög
Sögunardýpt 12,5 cm

Husqvarna Trowel
BG 245
Slípivél, Vinnslubreidd 60 cm

Husqvarna LF75
Jarðvegsþjappa
97kg, 500 mm Plata

Husqvarna FS400
LV gólfög
Sögunardýpt 16,2 cm

Husqvarna DM230
Kjarnaborvél
150 mm Max

Husqvarna K4000
Steinsög
Sögunardýpt 12,5 cm

Husqvarna K3600
Vökvasög
Sögunardýpt 27 cm

Husqvarna K7000
Ring
Sögunardýpt 32,5 cm

Husqvarna K7000
Pre Cut
Sögunardýpt 14,5 cm

Husqvarna FS 500
E rafmagns gólfög
Sögunardýpt 19 cm

Víkurbær 4 - 203 Kópavogur
Opíð mán. - fös. kl. 8-17.
S. 588-0028
haverslun@haverslun.is
haverslun.is

Garðyrkja

Heildarlausnir fyrir garðyrkjuna

Allt frá
fræjum til
afurða

Frjó umbúðasalan, hluti af Samhendum síðan 2016

Suðurhraun 4a, 210 Garðabæ, 5758000
www.samhentir.is sala@samhentir.is

Samhentir

VIÐTAL

Allir aðstandendur Syðra-Holts; Eiríkur, Inger, Alejandra, Tindur Eldjárn Ilmarsson, Vífill, Leto Bjartur Soher Vífillsson, Karítas Jökla Ilmardóttir og Ilmur Sól Eiríksdóttir.

Myndir / Syðra-Holt

Syðra-Holt í Svarfaðardal:

Sauðfjarrækt á forsendum ostagerðar

Á félagsbúinu Syðra-Holti í Svarfaðardal er stundaður óvenjulegur blandaður búskapur. Útiræktað lífrænt vottað grænmeti hefur verið ræktað þar síðustu þrjú sumur og nú nýlega lífrænn sauðfjarræktur á forsendum mjólkurframleiðslu.

Sigurður Mór Harðarson
smh@bondi.is

Fyrir ári síðan sögðum við hér í blaðinu frá bændunum Eiríki Gunnarssyni, Inger Steinsson, syni þeirra Vífli Eiríkssyni og Alejandra Soto Hernández, sem tóku við jörðinni í Syðra-Holti á árinu 2020 og hófu búskap. Þá sagði Eiríkur frá áætlunum um sauðfjarrækt með 80 mjólkandi ær á bænum í þeim tilgangi að framleiða sauðamjólkurosta, auk þess að byggja upp lífræna grænmetisframleiðslu sem væri því sem næst sjálfbær.

Lífræn vottun

Eiríkur segir nú að óhjákvæmilega hafi orðið seinkanir á þeirra áfornum vegna þess hversu erfiðir tímar hafa verið til í fjárfestinga í landbúnaði. Þau hafi þó nýlega fest kaup á 20 gimbrum. Stefnt sé á að þær verði mjólkaðar í sumar og í kjölfarið verði byrjað á vöruþróun í ostagerð.

„Við erum ekki á pari við þá áætlun sem við lögðum af stað með, en höldum samt okkar striki í uppbyggingunni. Við höfum verið að standsetja húsakostinn, bæði undir sauðfæð með þá lífrænu staðla sem þurfa að vera til staðar, en einnig innrétta húsnæði undir ostagerðina,“ segir hann.

Ætla að fá vottun líka fyrir súrkálið

Félagsbúið er á sínu þriðja ári í útiræktun grænmetis og er með allt sitt land lífrænt vottað, alla ræktun sem og sauðfjarrhaldið.

„Við höfum verið í vöruþróun með súrkál, sýrðar gulrætur og sýrðar radísur. Þótt hráefnið sé lífrænt þá

höfum við ekki enn farið út í það að fá vottun á framleiðsluferlið en munum gera það þegar við erum komin með eigin aðstöðu fyrir framleiðsluna sem við vonumst til að verði fyrir næstu vertíð. Í fyrra var sumarið afleitt fyrir útiræktun. Í ár hins vegar fengum við fína uppskeru og stefnum að því að vera komin með sýrt grænmeti á markað innan skamms undir vörumerkinu Yrkja,“ segir Eiríkur.

Grænmeti í áskrift

Grænmetisræktun í Syðra-Holti er tvíþætt. Annars vegar er það ræktun á hráefni fyrir sýrt grænmeti og hins vegar fjölbreytt ræktun fyrir sölu beint til neytenda. „Við erum með nokkrar tegundir af salati, ýmiss konar kál, gulrætur, fennel, beðju, blaðselleri, ýmsar tegundir af lauk, kartöflur og talsvert fleira mætti nefna. Ástæðan er að við ákváðum að bjóða upp á áskrift núna í sumar. Þetta er nokkurs konar samfélagslandbúnaður (*e. community supported agriculture*) þar sem fólk skuldbindur sig til að kaupa vikulega kassa af grænmeti. Og það fer þá bara dálítið eftir því hvað er búíð að uppskera – hvað er tilbúið í það skiptið – hvað verður í boði í kassanum. Í upphafi uppskerutímans getur þetta verið svolítið einhæft framboð en síðan eykst fjölbreytnin eftir því sem líður á sumarið. Sumt af þessu grænmeti sem við erum með er kannski ekki hráefni sem fólk er vant að nota í matargerð, eins og til dæmis fennel, en þá látum við fylgja hugmyndir að réttum sem fólk getur notað það í. Það á kannski sérstaklega við um hráefni sem þarf að elda.

Að mörgu leyti er þetta mjög hentugt fyrirkomulag. Bæði fyrir viðskiptavininn að fá alltaf það ferskasta úr uppskerunni en einnig er þetta mjög skilvirk leið fyrir okkur og stuðlar að minni soun á

Gimbrarnar þjáfaðar í að skila sér heim fyrir miðaftansbil.

afurðunum sem óhjákvæmilega verður þegar svona ferskvara fer í verslanir. Við höfum ekki sett neitt í verslanir enn þá af okkar vörum fyrir utan takmarkað upplag af súrkáli sem var selt í Brauðhúsinu í Grímsbæ.

Hins vegar höfum við verið með okkar eigin grænmetismarkað í sumar á laugardögum og gerðum svona smá viðburði úr þeim með uppákomum eins og tónleika, blómakransagerð og fleira.

Fólk ánægt með ferska uppskeru

Í sumar voru þau með takmarkaðan fjölda í grænmetisáskrift. „Við vildum ekki hafa of marga í byrjun því við vildum vera viss um að geta framleitt það sem við þurftum svo það komust færri að en vildu. En núna langar okkur til að próa þetta áfram með meiri framleiðslu og fá til okkar fleiri áskrifendur, enda höfum við fengið mjög góð viðbrögð við grænmetinu. Fólk fær þetta auðvitað svo ferskt. Fyrst og fremst eru þetta viðskiptavinir í Dalvík og Akureyri en einnig eru nágrennar okkar hér í sveitinni fastakúnnar og svo sendum við nokkra kassa suður líka.

Við lögðum svo sem ekkert mikið í kynninguna á þessu fyrirkomulagi, settum tilkynningu inn á Facebook og fengum þaðan það sem við lögðum upp með.“

Gimbrar frá Gunnarsstöðum

Eiríkur segir að gimbrarnar 20 hafi verið keyptar frá Gunnarsstöðum í Þistilfirði, auk þess sem keyptur var hrútur innansveitar frá Hrafnstöðum með ARR-arfgerð, hina alþjóðlega viðurkennda verndandi arfgerð gegn riðu. „Planið er svo að kaupa aðrar 20 á næsta ári og fjölga svo út frá þessum í okkar eigin ræktun þannig að við verðum með um 80 mjólkandi ær. Kjötframleiðsla verður þá hliðarafurð. Í ræktunarstarfinu verður þá auðvitað fyrst og fremst horft til mjólkurlagni og geðslags – sem skiptir miklu máli líka. Þær þurfa auðvitað að setta sig við að vera mjólkaðar og það er ekki sjálfgefið,“ segir Eiríkur, sem er búfræðingur og útskrifaðist sem slíkur árið 1986 og hefur af undanförmu verið að dusta rykið af fræðunum. „Ég hef lítið komið nálægt búfjárhaldi síðan ég útskrifaðist. En ég leita til vina og

Í Syðra-Holti voru grænmetismarkaðir haldnir í sumar á laugardögum.

nágranna um ráð og leiðsögn, bý vel að því að eiga góða granna.

Við munum byrja að taka lömbin frá mæðrum sínum sex til átta vikna gömul og svo er mjaltatímabilið um þrjú mánuðir; kannski frá byrjun júlí og út september.“

Hringrás næringarefna

Önnur hliðarafurð úr sauðfjarræktunum er sauðataðið sem verður að sögn Eiríks mikilvægt hráefni inn í móluframleiðsluna á bænum sem er hluti af hringrásarhagkerfinu sem stefnt sé að. „Við sjáum fyrir okkur að moltan muni sjá endurræktunarluta útiræktunarinnar fyrir öllum áburðarefnum sem þörf er á.“

Í september á síðasta ári fengu bændurnir í Syðra-Holti einmitt þróunarstyrk úr matvælaráðuneytinu fyrir verkefnið Nýting lífræna áburðarefna úr nærsamfélaginu í lífræna garðyrkju. Eiríkur segir að enn sé verið að vinna í því verkefni.

„Þetta hefur verið lærdómsríkt verkefni og við höfum komist að því að ýmsir möguleikar eru á betri nýtingu á þeim lífræna úrgangi sem

Frá opnum degi fyrir áskrifendur og áhugasama með leiðsögn um ræktunina.

viða fellur til í sveitum. Þetta er í raun vannýtt auðlind. Ég nefni hrossatað sem dæmi.

Við þekkjum það líka frá bændum á Norðurlöndum sem eru í svipaðri stöðu og við að þar er mikið hefð fyrir að nýta allt lífrænt hráefni miklu betur en gert er hér. Þar er reyndar ýmislegt annað sem er komið lengra í lífrænum búskap en hér, til dæmis allur faglegur stuðningur. Ef það brýst út einhver skordýraplaga til dæmis í Svíþjóð hjá lífrænum bændum eru strax gefnar út leiðbeiningar um hvernig skuli takast á við hana.

Vöruþróun í ostagerð

Að sögn Eiríks mun vöruþróunartímabilið í ostagerðinni taka sinn tíma. „Á meðan við erum að byggja upp fjárfstofninn verður takmarkað framboð af sauðamjól

sem mun þá fyrst og fremst nýttast til vöruþróunar. Við reiknum ekki með að geta sett osta á markað haustið 2026, en þá höfum við sett okkur það markmið að vera komin með tvær tegundir.

Þegar við verðum komin í fulla framleiðslu, með um 80 mjólkandi ær, þá ættum við að geta framleitt um 800 kíló af ostum. Við gerum okkur vonir um að sú framleiðsla geti þá staðið undir einu ársverki hér á bænum,“ útskýrir Eiríkur, en til að kynna sér hvernig best væri að standa að slíkum búskap fóru þau í heimsókn á nokkra bæi í Svíþjóð og Noregi þar sem stundaður er farsæll sauðfjárbúskapur á forsendum mjólkurframleiðslunnar.

„Við viljum líka horfa til fordæma frá Norðurlöndunum varðandi heimild smáframleiðenda til að selja ógerilsneyddar mjólkurvörur.

Samtök smáframleiðenda matvæla berjast nú fyrir því að leyft verði að framleiða og selja slíkar afurðir og við fögnum þessu átaki til að fá þessu breytt.“

Eiríkur segir að lokum að hér á Íslandi þurfi að koma til öflugri stuðningur við lífrænan búskap, sem sé á svo margan hátt ákjósanlegur í samhengi við loftslagsmálin og sjálfbærnimarkmið.

„Ef við viljum efla þessa nálgun í framleiðslu landbúnaðarafurða, sem reyndar opinberlega er stefnt að, þá verðum við að fá betra rekstrarumhverfi og stuðning. Það er margfalt meiri vinna og kostnaður á bak við landbúnaðarvöru sem er lífrænt vottuð en aðra sambærilega vöru.

En eins og formaður VOR – Verndun og ræktun hefur talað um hér í blaðinu er þessi aukni kostnaður fjárfesting í framtíðinni.“

Sérniðin þjónusta að þínum þörfum

FASTEIGNASALA

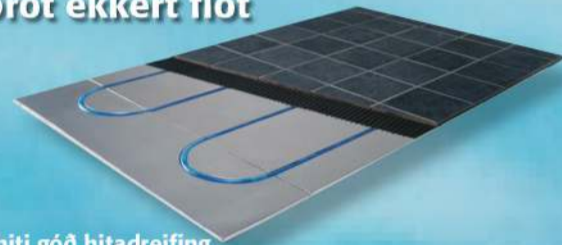
Kristinn Sigurbjörnsson
Löggiltur fasteignasali og byggingafræðingur.
Sími: 560-5502
Netfang: kristinn@allt.is

Páll Þorbjörnsson
Löggiltur fasteignasali og fiskeldisfræðingur.
Sími: 560-5501
Netfang: pall@allt.is

Gólfhitakerfi

Ekkert brot ekkert flot

- Þægilegur hiti góð hitadreifing
- Hitasveiflur / Stuttur svörunartími
- Aðeins 12mm þykkar hitadreifiplötur
- Fljótlegt að leggja
- Ekkert brot ekkert flot
- Dreifiplötur lúmdar beint á gólfíð
- Gólfefni lagt beint á dreifiplötur (flísar, parket)
- Hentar vel í eldra húsnæði jafnt sem ný hús og sumarhús
- Flooré gólfhitakerfi er einfalt, fljótlegt og þægilegt

Hringás ehf.

Skemmuvegur 10 (blá gata) 200 Kópavogur
Sími 567 1330 Fax 567 1345 www.hringas.is

SOLIS

**NÝTT ÚTLIT
NÝIR EIGINLEIKAR
VENDIGÍR, LYFTIKRÓKUR
5 ÁRA ÁBYRGÐ
SJÓN ER SÖGU RÍKARI**

SOLIS 26
Verð frá 1.620.000+ vsk

SOLIS 90XL
Verð frá 6.700.000+ vsk

VALLARBRAUT.IS TRÖNUHRAUNI 5 S - 454 0050

Heimsmeistaramót í blómaskreytingum

Magnús Hlynur
Hreiðarsson
magnushlynurh@gmail.com

Nemendur í blómaskreytingum hjá Fjölbrautaskóla Suðurlands fóru ásamt kennurum og fagmönnum á heimsmeistarakeppnina í blómaskreytingum í Manchester í Englandi í byrjun september.

„Tilgangur ferðarinnar var fyrst og fremst að njóta og læra af þeim snillingum sem þarna voru að keppa í blómaskreytingum. Alls voru keppendur frá 20 löndum og fór keppnin þannig að Þýskaland lenti í fyrsta sæti, Noregur í öðru sæti og Bretland í þriðja sæti. Íslendingar hafa aldrei keppt í þessari keppni en vonandi munum við senda frá okkur fulltrúa einn daginn,“ segir Bryndís Eir Þorsteinsdóttir, blómaskreytingakennari. Þátt-takendur í ferðinni voru tólf,

Blómaskreytingakennararnir Bryndís Eir Þorsteinsdóttir (t.h.) og Valgerður Jónsdóttir.

Blómaskreytingar 1: Hluti af nemendahópnum á blómaskreytingabraut, sem sótti heimsmeistaramótið. Myndir / Aðsendar

tveir kennarar, sjö nemendur og þrjú blómaskreytar, sem vinna í faginu hér heima.

Mikið lagt í umgjörð keppinnar

Heimsmeistaramótið *Interflora* er stærsti alþjóðlegi viðburður í heimi blómaskreytinga. Mótið hefur verið haldið á nokkurra ára fresti víðs vegar um heiminn allt frá árinu 1972. Fyrirtækið *Interflora* átti 100 ára afmæli á þessu ári og var því mikið lagt í skreytingar og umgjörð keppinnar, auk þess sem þetta var í fyrsta skipti sem keppnin var opin bæði fagfólki og almennungi.

„Um 600 manns sóttu heimsmeistaramótið. Keppnin sjálf stóð í þrjú daga og þurftu keppendur

að gera þrjú undirbúin verkefni og þrjú óundirbúin. Þarna reyndi heldur betur á keppendur að vera fljótir að hugsa og að ná að vinna verkefni á skömmum tíma,“ segir Bryndís Eir.

Njóta og læra

Bryndís segir ferðina hafa verið ákaflega lærdómsríka. „Það var til dæmis magnað að sjá hvað margir keppenda hugsuðu langt út fyrir boxið í efnisvali og komu fram með nýstárlegar og eiginlega ótrúlegar hugmyndir. Nemendur og við kennararnir vorum hæstánægð með ferðina, áttum þarna frábæra daga sem skilja svo sannarlega eftir sig svimandi háa innistæðu í minningabankanum,“ segir Bryndís Eir alsæl.

Hluti af hópnum með heimsmeistararnum í blómaskreytingum 2023, Nicolaus Peters frá Þýskalandi.

Blómabransinn hefur breyst mikið

Þegar Bryndís Eir er spurð út í gildi og mikilvægi blómaskreytingabrautarinnar er hún fljót til svars.

„Blómaskreytar sinna mjög fjölbreyttu starfi og útbúa skreytingar fyrir viðskiptavini sína við alla helstu viðburði lífsins, frá vöggu til grafar og alls þess á milli. Starfið er mjög gefandi og skemmtilegt og margir möguleikar í boði, hvort sem fólk vill vinna í blómabúð eða taka að sér sjálfstæð verkefni. Blómabransinn hefur breyst mikið á stuttum tíma, fólk vill hafa meira af blómum í kringum sig, hvort sem það er á vinnustað, heima við, við opinbera viðburði eða viðburði í einkalífinu, svo sem brúðkaup og fleira. Það hefur líka verið mjög vinsælt hjá erlendu fólki að gifta sig á Íslandi og það er stór og vaxandi markaður sem blómaskreytar sinna.“

Blómaskreytinganámið í Garðyrkjuskólanum, sem nú heyrir undir Fjölbrautaskóla Suðurlands, er tveggja ára nám, auk 60 vikna verknáms í faginu. Þennan veturinn

eru sjö nemendur á brautinni og aðalkennarar brautarinnar eru þær Bryndís Eir, sem er námsbrautarstjóri og Valgerður Jónsdóttir blómaskreytir.

Innan um blóm alla daga

Bryndís Eir er að lokum innt eftir hennar skoðun á framtíð brautarinnar, hvernig hún sjái hana. „Við Valgerður segjum alltaf að lífið sé skemmtilegra með blómum. Blómin gefa frá sér orku, fegurð og gleði og það er ekki hægt að hugsa sér betri vinnu en að vera innan um blóm alla daga. Svo viljum við koma því sérstaklega á framfæri að það er eingöngu jákvætt, hláturmilt og skemmtilegt fólk sem vinnur með blóm. Þetta er ekki úr lausu lofti gripið, við erum sannfærðar um að ef gerðar væru vísindalegar rannsóknir á þessu þá yrði niðurstaðan þessi: Blómum fylgir hamingja og gleði. Það er allavega gleði og hlátur alla daga á blómaskreytingabrautinni, sem ómar um skólabygginguna og bergmálar í Reykjavíallinu.“ / MHH

VARAHLUTIR Í KERRUR

QUALITY FOR LIFE

Bílabúðin Stál og stansar

Vagnhöfða 7, 110 Reykjavík | Sími 517 5000 | stalogsstansar.is

Hrefna Sigurðardóttir, Ýr Jóhannsdóttir og Birta Rós Brynjólfsdóttir. Mynd / Sunna ben

Hönnunarverðlaunin:

Pitsustund verk ársins

Veitt voru verðlaun í þremur flokkum á Hönnunarverðlaunum Íslands 9. nóvember síðastliðinn.

Pitsustund var sigurvegari í flokknum verk ársins. Það var gjörningur haldinn á HönnunarMars 2023 í samstarfi Flétu og Ýrúrarí. Opnaður var pitsustaður þar sem þæfðar voru ullarpitsur í sérstakri þæfingavél.

Efniviðurinn var afgangull frá íslenskum ullariðnaði sem annars hefði verið fargað. Ullarpitsurnar voru seldar eins og venjulegar pitsur, þar sem kaupendur völdu álegg af

matseðli og biðu á meðan pöntunin var þæfð. Í umsögn dómnefndar segir að Pitsustund hafi verið „frumlegt og gott dæmi um það hvernig hönnun getur vakið fólk til umhugsunar um ábyrgð þess á umhverfinu með skemmtilegum og áhugaverðum hætti“.

A bak við Ýrúrarí stendur Ýr Jóhannsdóttir og á bak við Flétu standa Hrefna Sigurðardóttir og Birta Rós Brynjólfsdóttir. Þær síðarnefndu unnu jafnframt verðlaun fyrir Loftpúðann í flokknum vara ársins. /ÁL

LANDBÚNAÐUR Í SKÁLDSKAP

„... hvernig fer maður að því að ráða við sorgina?“

Þórhildur Ólafsdóttir fæddist á Hvammstanga árið 1953, nam franskar bókmenntir og málvísindi í Frakklandi og er doktor frá Orléans-háskóla. Síðar var hún lektor og dósent í frönsku við Háskóla Íslands. Frá árinu 1988 hefur Þórhildur búið í Strasbourg í Frakklandi þar sem hún í um kvartöld stjórnadi og starfaði í ýmsum deildum Evrópuráðsins sem viðkoma m.a. jafnréttismálum, mannréttindum, lýðræðiskennslu og æskulýðsmálum.

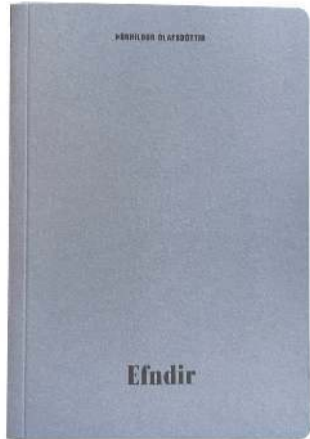
Þórhildur Ólafsdóttir.

Hún sendi frá sér bókina Efnir árið 2021. Þar sest sögupersónan, sveitastúlkan Elísabet, að á yfirgefnu býli foreldra sinna á norðlensku nesi (Vatnsnesi?), eftir margra ára búsetu í Frakklandi. Svipir fortíðar sækja þar að henni, formæður og forfeður birtast henni ljóslifandi og gamlir búskaparhættir speglast inn í söguna.

Þórhildur er einnig höfundur ljóðabókarinnar Spegilflísa (Skriða, 2020) og þýddi úr tyrknesku bókina Memed mjói e. Yashar Kemal (MM, 1985). Birst hafa eftir hana ljóð í Tímariti MM og smásögur þýddar úr tyrknesku og frönsku í tímaritum auk þess sem hún gerði nokkra útvarpsþætti um franskar bókmenntir.

/sá

„... Hún kom kjagandi með þvott í bala, það rauk af heitum þvottinum og ég sá að hún var svolítið þreytt

og ergelsisleg á svipinn, balinn var áreiðanlega of þungur fyrir hana. ... Langamma fór strax að skola sápunu úr heita þvottinum, dengdi þvottinum út í hylinn og velti honum þar fram og aftur svo sápan rann niður lækinn. Eg settist og horfði á hana skola æfðum höndum, hlustaði á skvampið í læknum þegar hún velti hvítum lökum og sængurverum í hylnum, sá að hendur hennar voru orðnar rauðar af kuldanum eða kannski af heitu vatninu sem hún var að þvo lök in úr rétt áður. Það var ró yfir langömmu, í þessu húmi, þetta lognmjúka kvöld, kannski var hún að nota tímann og kyrrðina þegar allir voru sofnaðir; ég leit heim að bænum og sá að hann var horfinn og gamli bærinn sem ég hafði aldrei séð nema á mynd kominn í hans stað, fjórir stafnar hans visudu í suður og allt var svo hljótt. „Langamma“ missti ég út úr mér áður en ég vissi af, „hvernig fer maður að því að ráða við sorgina?...“ (bls. 57)

Nýr Amarok

- allir vegir færir

Eigum bíla til afhendingar

- Millikassi með hátt og lágt drif
- Dregur allt að þrjú og hálf tonn
- 800 mm vaðdýpi
- Hleðslusvæði nægjanlegt fyrir Euro-bretti
- Val um 3.0 L og 2.0 L diselvél

5 ára ábyrgð eða 200.000 km - hvort sem kemur fyrir

Laugavegi 174, 105 Reykjavík → Sími 590 5000 → www.hekla.is

Höldur Akureyri → Bílasala Selfoss → Bílakjarninn Reykjanesbæ → BVA Egilsstöðum

KRAFTVÉLAR

VERÐLÆKKUN

FRÁ FRAMLEIÐANDA Á ÖLLUM WEIDEMANN VÉLUM!

Weidemann T4512

Verð án VSK

6.990.000 kr.

Verð áður 7.750.000kr. án VSK

MENNING

Fjáreigendafélag Reykjavíkur er menningarverðmæti

– Dr. Ólafur Dýrmundsson gefur út bók um sögu sauðfjárræktar í Reykjavík

Hið íslenska bókmenntafélag hefur gefið út bók dr. Ólafs Dýrmundssonar Sauðfjárrækt í Reykjavík. Ólafur er að góðu kunnur af störfum sínum fyrir Bændasamtök Íslands um árabíl, sem ráðunautur í landnýtingarmálum, sauðfjárrækt, lífrænum búskap – og í tengslum við forðagæslumál. Í bókinni rekur hann þróun sauðfjárbúskapar í Reykjavík frá 19. öld, sögu sína sem sauðfjorbóndi í Reykjavík frá 1957 til dagsins í dag og fléttar saman við hana sögu Fjáreigendafélags Reykjavíkur og almenna þróun sauðfjárræktar.

Ólafur segist lengi hafa verið að hugsa um útgáfu á bók sem þessari. „Alla tíð hef ég verið að safna gögnum og punktað hjá mér ýmsar athugasemdir í minnisbók sem ég kallaði búskaparbók, alveg frá því að ég eignaðist fyrstu kindurnar 13 ára gamall 1957. Ég er búinn að upplifa svo áhugaverða tíma í sauðfjárræktinni í landinu og ekki síst hjá Fjáreigendafélaginu sem var stofnað 1927 – hef í raun verið samtíðarmaður þriggja kynslóða í þeim félagsskap.“

Orða- og hugtakaskýringar fyrir yngri kynslóðir

„Mikil gróska er í sauðfjárrækt í Reykjavík þegar ég fer fyrst að blanda mér í búskapinn, það voru þá á þriðja þúsund fjár í bænum og fjáreigendur í kringum 200. Meiri háttar starfsemi er þá í Fjáreigendafélaginu, bæði á lögbýlum og svo hjá tólmstundabændum. Í dag eru um 180 vetrarfóðraðar kindur innan félagsmanna Fjáreigendafélagsins í tíu hjörðum sem flestir hafa aðsetur í Fjárborg, svæði félagsins á Hólmsheiði. Ég sjálfur er með tíu kindur og sá eini sem er neðan Elliðaáa.“

Við höfum lagt mikinn metnað í að útbúa allar skrár sem fylgja bókinni eins vel

og hægt var; nafna-, mynda- og atriðaorðaskrá auk frágangs á heimildum eins og fundargerðabókum og fjallskilaseðlum. Ég er einnig með orða- og hugtakaskýringar sem eru hugsaðar fyrir þær kynslóðir sem hafa ekki tengingu við gamla tungutakið í kringum sauðfjárbúskapinn. Þar er til dæmis útskýring á „beitarhúsi“, „fúlgu“, „að liggja við opið“, „fjallskilastjóri“ og „töfludráttur“. Þetta eru hugtök mörg hver sem voru fólki mjög töm en eru ekki lengur,“ útskýrir Ólafur.

Fjárborgararnir Ólafur Dýrmundsson og Sigurleifur Guðjónsson í móttælastöðu í Fjárborg 23. september 1968.

Höfundur er einn þeirra fáu sem enn gefa þurrhey líkt og fyrir hálfri öld.

Örsögur lyfta bókinni upp

Frásögn bókarinnar er í þriðju persónu, en Ólafur segir að hún sé brotin upp með örsögum þar sem hann segir persónulega frá minnisstæðum atburðum. „Þær lyfta efni bókarinnar mikið upp,“ segir hann.

Auk ráðunautastarfa sinna fyrir Bændasamtök Íslands hefur Ólafur í seinni tíð unnið talsvert starf í þágu Slow Food Reykjavík-hreyfingarinnar og lífrænar landbúnaðarframleiðslu. „Já, einhvervinnu töluðu þessar hugsjónir beint til mín. Þarna er einhver náttúruleg tenging sem kannski á rætur sínar að

rekja til mikilvægi hugmyndanna um verndun liffræðilegs fjölbreytileika, sem eru í hávegum hjá þessum hreyfingum.“

Menningarverðmæti Fjáreigendafélagsins

Hann telur mjög mikilvægt að Fjáreigendafélagið haldi áfram að starfa innan borgarmarkna og viðhaldi hefðinni; félagið sé í raun menningarverðmæti og hluti af menningarsögu Reykjavíkur.

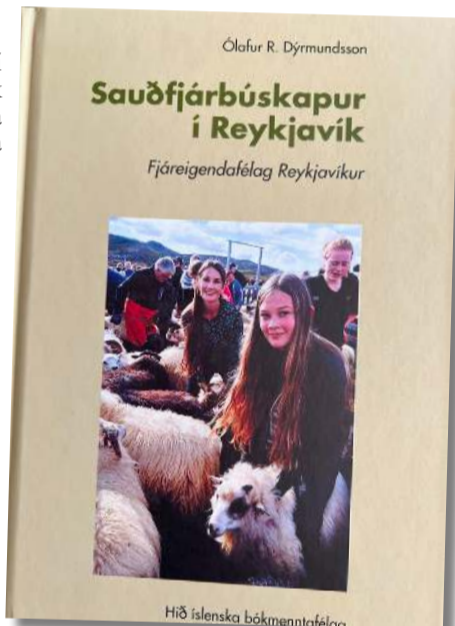
„Þetta er eina höfuðborgin í heiminum sem hefur fjárhúshverfi og er með aðild að bæði afrétti og lögskilarétt,“ segir Ólafur að lokum.

Örsaga úr bókinni: Sauðataðið og blómagarðurinn fagri í Suðurgötu 6

[...] Í Morgunblaðinu 11. mars 1997 birtist myndskreytt viðtal Önnu G. Ólafsdóttur við Brian D. Holt, ræðismann Breta á Íslandi, í þættinum „Húsið og garðurinn“ undir fyrirsögninni „Vín í miðbænum“. Hafði Brian og kona hans, Guðrún Friðriksdóttir, þá búið í Suðurgötu 6 í Reykjavík í 20 ár og ræktað rómaðan blómagarð, mest með fjölærum blómum. Brian, sem var ættaður frá Norður-Írlandi þar sem ræktunarmening er rótgróin, sagði í viðtalinu að ekkert annarra áhugamála sinna jafnaðist á við garðrækt. Blómagarðurinn í Suðurgötu 6 var sannkallað augnagandi borgarbúa á vorin og sumrin fram um aldamótin. Spurður um áburðargjöf og fleira sagði Brian reyna að komast hjá því að nota kemískan áburð í garðinum en bætti síðan við:

Ég fæ alveg hreint fyrsta flokks kindaskít hjá Ólafi Dýrmundssyni, ráðunauti, helli á hann vatni og vökva með því gróðurinn.

Þannig tengdist þessi orðlagði skrautgarður sauðfjárbúskapar í Reykjavík. Við Brian höfðum kynnst þegar hann var að aðstoða mig við að sækja um skólavist í háskólum á Bretlandseyjum forðum daga. Hann sótti til mín sauðataði úr fjárhúsunum eftir þörfum og síðast flutti ég það heim til hans í Suðurgötuna. Gaman var að ræða við Brian um garðyrkjuna og margt fleira því hann var fróður, glaðsinna og sögumaður góður.

BYKO

GERUM ÞETTA SAMAN

BALEX METAL

YLEININGAR

Léttar stálklæddar samlokueiningar sem fást með þéttifrauds- eða steinullarkjarna. Auðveld og fljót uppsetning, auðveld þrif, mikil burðargeta, mikið einangrunargildi og er ódýr kostur ef miðað er við hefðbundnar lausnir. Henta vel fyrir eldri gripahús þar sem skipta þarf út þak- og eða veggjálklæðningum.

Hafðu samband: bondi@byko.is

Barnabók:

Hryssan Eldur

Björk Jakobsdóttir er höfundur nýrrar barnabókar sem kemur í beinu framhaldi af sögu hennar Hetju frá í fyrra.

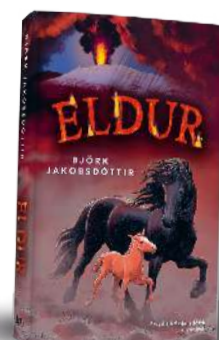
Segir í kynningu að Eldur sé ævispennandi saga um vinkonurnar Hetju og Björgu. „Hetja er fræg hryssa og Björg, nýorðin 16 ára, er ánægð að vita af henni í sveit undir Eyjafjöllum en þegar gýs í jöklinum hefst örvaeringarfull leit að Hetju og fleiri hrossum.“

Björk er auk þess að vera rithöfundur, leikkona og leikstjóri mikil hestakona. „Þetta er samtímasaga um börn og íslenska hestinn. Það er svo verðmætt að fjalla um þennan þarfasta þjón okkar, við værum ekki hér ef íslenski hesturinn hefði ekki dregið okkur gegnum móðuharðindin,“ segir hún.

Björk segist vera sveitastelpa, hún hafi verið öll sumur í sveit frá því hún var 6 ára, m.a. í Vatnsdal í A-Hún. hjá Grími

Björk Jakobsdóttir.

Gíslasyni heitnum sem flutti ódauðlegar veiðifrétir í útvarpi.

Hún hefur unnið í um 30 ár sem leiðsögukona í hestaferðum. „Ég er ekki endilega mikið í keppnishestamennsku en mikið með stóði,“ segir hún og lætur vel af því að skrifa um íslenska hestinn og væntumþykju unglingsins til skepnunnar. Sagan sé byggð á hennar eigin hestum. JVP gefur út. /sá

Frá afhendingu verðlaunanna. F.h.: Ásgerður K. Gylfadóttir, formaður SASS, Eyrún Helga Ævarsdóttir, forstöðumaður Menningarmiðstöðvar Hornafjarðar, Carmen Diljá Eyrúnardóttir og Tim Junge, starfsmenn miðstöðvarinnar.

Menningarverðlaun til Hornafjarðar

Menningarmiðstöð Hornafjarðar hlaut Menningarverðlaun Suðurlands fyrir árið 2023 en viðurkenningin var veitt á ársþingi Samtaka sunnlenskra sveitarfélaga í Mýrdalshreppi 26. október síðastliðinn.

„Mín fyrstu viðbrögð voru gleði og þakklæti fyrir viðurkenninguna og til þeirra, sem tilnefndu okkur. Við starfsmenn Menningarmiðstöðvar Hornafjarðar tókum auðmjúk við þeim og eru þau okkur hvatning í að vinna áfram að öflugri menningarstarfsemi í sveitarfélaginu,“ segir Eyrún Helga Ævarsdóttir, forstöðumaður Menningarmiðstöðvarinnar.

„Áhersla er lögð á barna- og fjölmenningu í okkar starfi og er aðgengi og inngilding einkunnarorðin. Við stöndum fyrir margs konar viðburðum, samkomum og klúbbstarfi þar sem aðgengi er markmiðið og leitast er við að ná til þeirra sem teljast til jaðarhópa. Barnastarfið okkar er fjölbreytt og blómlegt, m.a. listasmiðjur og

náttúru- og menningarfræðsla með skoðunarferðum,“ segir Eyrún Helga enn fremur.

Menningarmiðstöðin starfrækir sex söfn í Sveitarfélaginu Hornafirði en þá erum við að tala um Listasafn Svavars Guðnasonar, héraðsskjalasafn, byggða-, náttúrugripa- og sjóminjasafn auk bókasafns. Þar er skráður og varðveittur menningararfur sveitarfélagsins ásamt því að kynna heimamönnum og gestum þeirra menningu, listir og sögu sveitarfélagsins. Atvinnu-, ferða- og rannsóknarsvið heyrir undir stofnunina og starfa þau þvert á einingarnar.

„Árlega eru haldnir margir viðburðir á vegum Menningarmiðstöðvarinnar. Viðburðir stofnunarinnar eru haldnir í þágu menntunar, ígrundunar og ánægju en sífellt er leitast við að fylla anda íbúa og aðkomumanna innblæstri með menningu, fræðslu á menningararfi Austur-Skaftafellssýslu og kynningu á sveitarfélaginu sjálfu,“ segir Eyrún Helga. /mhh

Stöðvum smit við fjósadyrnar

Verndaðu þitt bú

Smit getur borist:

- Milli dýra
- Með öllum gestum
 - með öðrum bændum
 - með dýralæknum
 - með sæðingarmönnum
 - með ráðunautum
 - með sláturhúsbílum
 - með mjólkurbílum og mjólkurefirlitsmönnum
 - fóðurflutningum
 - með öðrum þjónustuaðilum
 - með erlendum gestum
- Með áhöldum og tækjum
- Með heimsóknum í önnur fjós, bæði hérlendis og erlendis

Stans við dyrnar!

Óviðkomandi eiga ekki að fara inn í fjós. Flutningabílstjórar eiga ekki að fara inn í gripahús. Bændur eiga ekki að fara upp á flutningabíla. Búnaður bílsins getur verið smitaður!

Aldrei ætti að líða skemmri tími en 48 klst. frá því að farið er úr erlendu fjósi þar til farið er í fjós hér heima!

Mikilvægt er að þvo og sótthreinsa fatnað og skó þegar heim er komið. Algengir sjúkdómar erlendis geta auðveldlega borist hingað til lands.

Erlendir gestir geta óafvitandi borið með sér sjúkdóma.

Allir í gallana!

Allir gestir skulu klæðast hreinum utanyfirfötum, annaðhvort einnota fatnaði eða fatnaði búsin. Stígvél eiga að vera hrein, líka undir sólanum. Best er að nota fatnað og stígvél búsin. Notið skóhlífar eða hafið sótthreinsandi skóbað við inngöngu í gripahúsin.

Hreint inn – hreint út!

Múlar, kaðlar, verkfæri, klaufskurðarbásar og önnur áhöld sem notuð eru við eða í kringum búfénað geta borið með sér smit. Þrífið og sótthreinsið tæki bæði fyrir og eftir notkun.

Heilbrigð dýr!

Kaupið aldrei dýr nema í samráði við dýralækni og að uppfylltum lögum og reglum.

Fáið vottorð um heilbrigði gripanna áður en flutningurinn á sér stað. Munið að skrá alla flutninga í hjarðbók

Hreint og ómengað vatn og fóður!

Bannað er að gefa búfé dýraafurðir og eldhúsúrgang!

Meindýravarnir!

Mýs og flugur eru öflugir smitberar. Hundar og kettir geta sömuleiðis borið með sér mikið smit. Fylgja skal lögum um meindýravarnir og umgang gæludýra í útihúsum.

Almennt hreinlæti er lykilatriði!

Styrkurinn er í samvinnunni

Það er gömul saga og ný að þegar fólk og jafnframt stofnanir öðlast sameiginlega sýn á verkefni þá næst árangur.

Trausti Hjálmarsson.

Það fundum við sem vorum á ferðinni að hitta bændur dagana 30. okt–2. nóv. til að ræða nýjar m ö g u l e g a r aðferðir við ú t r ý m i n g u riðuveikinnar. R æ k t u n gegn riðu var yfirskrift fundanna og það ánægjulega er að þarna voru, saman komnir, fulltrúar frá Mast, Keldum, RML, LbhÍ, BÍ, Karólína Elísabetardóttir og Vincent Béringue sérfræðingur í riðu. Allir aðilar með það að sameiginlegu markmiði að leggja sitt af mörkum til að útrými riðuveiki á Íslandi. Loksins höfum við fengið smá von. Eftir þessa fundarferð þá þarf ekki að efast um að íslenskir sauðfjárændur verða fljótir að ná árangri í ræktun gegn riðunni. Það mátti skynja mikinn kraft og áhuga hjá þeim bændum sem sóttu fundina. Við búum vel að því hversu

sterk og rik hefð er fyrir ræktun og skýrsluhaldi í íslenski sauðfjarrækt. Sauðfjárændur búa yfir mikilli þekkingu og reynslu og árangur kynbótastarfsins ber þess mjög glögg merki, við verðum fljót að ná forustu á heimsvísu í ræktun gegn riðu. Lykillinn að því er sameiginleg sýn okkar allra á verkefnið.

Framtíðarsýn fyrir sauðfjárændur

Síðustu vikur og mánuði hafa bændur verið að benda á sína afleitu stöðu í efnahagslegu tilliti, sauðfjárændur hafa um allanga hríð verið að berjast fyrir tilveru sinni, lágt afurðaverð og stöðug rýrnun á ríkisstuðningi hafa gert það að verkum að á síðustu 7 árum hefur framleiðsla á dillakjöti dregist saman um 20% og það eina sem sauðfjárændur hafa getað gert til að bæta afkomu sína er að vinna utan bús. Það er röng stefna að ætla sauðfjárændum að vinna fulla vinnu utan bús til að ná endum saman og framleiða þá gæðavöru sem lambakjöt er. Er eðlilegt að sauðfjárændum sé ætlað að greiða með framleiðslunni?

Ef skoðað er hvernig starfsskilyrðum sauðfjárænda

Það er nauðsynlegt að sauðfjárændur geti á nýjan leik farið að fjárfesta í búgreininni. Mynd / Myndasafn Bbl

hefur verið háttáð síðustu áratugi þá kemur glögglega í ljós að fjárfestingargetu greinarinnar hefur verið verulega ábótavant og launagreiðslugeta hefur verið lítil sem engin. Íslenskir sauðfjárændur standa framarlega á flestum sviðum sauðfjarræktarinnar í samanburði við aðrar þjóðir. Ef rétt er haldið

á málum eigum við stórkostleg tækifæri fyrir höndum sem þarf að grípa en til þess þá þarf afkoman að batna. Það er nauðsynlegt að sauðfjárændur geti á nýjan leik farið að fjárfesta í búgreininni. Viða er framleiðsluáðstaða að verða úr landsins byggð á árunum frá 1960-

1980. Síðan þá hefur fjárfesting greinarinnar verið lítil og það eitt og sér er verulegt áhyggjuefni. Engin starfsgrein á sér framtíð ef ekki er byggt upp, aðstaða löguð og vinnuáðstaða bætt.

Fyrir nokkrum vikum var skipaður starfshópur þriggja ráðuneyta sem á að vera að fara yfir stöðu landbúnaðarins og koma með tillögur til úrbóta. Það er erfitt að sjá að nokkuð annað geti komið út úr því en að verulegrar leiðréttingar bæði til skemmri tíma og lengri sé þörf fyrir landbúnaðarframleiðslu á Íslandi og þá ekki síst fyrir sauðfjárændur.

Líkt og með riðuna þá tel ég alveg ljóst að leiðin að bættum kjörum sauðfjárænda snýst um að skilja vandann í sameiningu. Við skulum setjast niður, bændur og ríkið, og sameinast um leiðina að bættum kjörum sauðfjárænda. Okkur getur greint á um leiðirnar til að byrja með en ég er handviss um að við getum komist að niðurstöðu ef aðeins það eitt gerist að við viðurkennum vandann og sameinumst um að taka á honum.

Trausti Hjálmarsson, formaður deildar sauðfjárænda.

Bændur þurfa nýjan verðlagsgrundvöll strax

Síðustu vikur og mánuði hefur það ekki farið framhjá neinum það dökka stöðum að íslensks landbúnaðar sem blasir við.

Ef við íslenskir bændur eigum að geta sinnt innanlandsmarkaði með mjólk, kjöt og grænmeti þarf afkoma okkar að vera í lagi. Ef skoðaðar eru framleiðslutölur í mjólk sést að mjólkurframleiðslan á Íslandi hefur aukist um 50% á síðustu 20 árum. Á sama tímabili, eða síðustu 19 ár, hefur ríkisstuðningur vegna mjólkurframleiðslu hins vegar dregist stöðugt saman og þeirri tekjulækkun hefur ekki verið mætt

Reynir Þór Jónsson.

með hækkuðu afurðaverði sem neinu nemur. Þetta bil þarf að brúa strax því það er augljóst að greinin er komin að á k v e ð n u m þolmörkum, sem hlýtur að skýrast af atburðum, ákvörðunum og aðgerðaleyfi síðustu ára.

Hver er afkoman sem bændur fara fram á? Svarið við þessari

spurningu er einfalt, þar sem svarið er bundið í búvörulög. Kúabú eiga lögum samkvæmt að skila afkomu sem getur staðið undir launagreiðslum sem eru hliðstæð og hjá sambærilegum starfsstéttum og krefjast sambærilegrar viðveru, ábyrgðar og færni. Því miður hefur viðmiðunarbúið samkvæmt gildandi verðlagsgrundvelli ekki náð því svo árum eða áratugum skiptir. Síðustu opinberar tölur sýna fram á að meðalbúið hafi getað skilað eigendum sínum tæplega 9 milljónum í afkomu. Komi tveir aðilar að búskapnum, t.a.m. hjón,

” Ætli bændur að lifa á öðru en loftinu kemur það niður á nauðsynlegu viðhaldi eða með skuldsetningu ...“

gerir það um 350 þúsund krónur á mánuði á mann. Þessar tölur er hægt að nálgast á heimasíðu Hagstofu Íslands og eru frá árinu 2021. Ástandið hefur versnað hratt frá árinu 2021. Í ár er líklegt að launagreiðslugeta meðalbús verði lítil sem engin. Ætli bændur að lifa á öðru en loftinu kemur það niður á nauðsynlegu viðhaldi eða með skuldsetningu.

Það kemur í hlut verðlagsnefndar búvara að ákvarða lágmarksverð mjólkur eftir svokölluðum verðlagsgrundvelli. Kostnaðarhlið grundvallarins segir til um hvað kostar að framleiða hvern lítra mjólkur og tekjuhliðin segir hvað bændur hafa í tekjur fyrir hvern lítra. Verðlagsgrundvöllurinn sem nú er í gildi hefur ekki verið uppfærður frá árinu 2001 nema í samræmi við vísitölupróun. Flestir kúabændur eru sammála um að viðmiðunarbúið í gildandi verðlagsgrundvelli, sem miðar við 188.000 lítra framleiðslu, gefur ekki rétta mynd af breyttum framleiðsluháttum. Þannig er mun líklegra að tvöföldun á framleiðslutölum væri nærri lagi og myndi endurspegla og þar með gefa rétta mynd af viðmiðunarbúinu eins og það er í dag. Oft var þörf, en nú er nauðsyn. Afar aðkallandi er að uppfæra gildandi verðlagsgrundvöll, sem taki einnig mið af auknum byggingakostnaði, verðhækkunum á tækjum og búnaði, svo ekki sé talað um hækkanir á aðföngum og fjármagnskostnaði á síðustu árum.

Forsvarsmenn bænda hafa lengi kallað eftir uppfærslu, og í raun alveg nýjum verðlagsgrundvelli. Í búvörulögum kemur skýrt fram að verðlagsgrundvöllur skuli byggja

á forsendum sem ber að uppfæra í takt við breytingar á búunum. Það hljóta að vera hagsmunir allra að vita hver staðan er, bæði bænda, iðnaðarins og stjórnvalda. Það er engur hagur að afkoma kúabænda haldi áfram að versna, sérstaklega þegar eftirspurn eftir mjólkurvörum er mikil. Stjórnvöld hljóta að vera meðvitúð um það.

Vinna við nýjan verðlagsgrundvöll er nú hafin. Hagfræðistofnun Háskóla Íslands vinnur verkið fyrir matvælaráðuneytið og eru áætluð verklok í desember nk. Bændasamtökin hafa lagt fram þá kröfu að tímamörkin standist og að nýr verðlagsgrundvöllur líti dagsins ljós og komist til framkvæmda fyrir næstu áramót. Þá hafa samtökin einnig kallað eftir því við verðlagsnefnd búvara að meta og uppfæra framleiðslukostnað dillakjöts og nautakjöts, en því erindi hefur enn ekki verið svarað af hálfu ráðuneytisins.

Verkfærið sem ákveður afkomu kúabænda er verðlagsgrundvöllur sem endurspeglar framleiðsluna og framleiðsluþættina eins og þeir eru í dag. Hér er um að ræða verkfæri sem gefur rétta mynd af stöðunni eins og hún er hverju sinni. Það eina sem við bændur förum fram á er að stjórnvöld sýni okkur þá virðingu að búvörulögum sé fylgt. Krafa Bændasamtakanna er einföld. Ljúka þurfi vinnu við nýjan verðlagsgrundvöll á tilsettum tíma svo hægt verði að leiðrétta kjör mjólkurframleiðenda í samræmi við gildandi lög. Þetta er ekki flókið.

Reynir Þór Jónsson, stjórnarmaður í BÍ og fulltrúi í verðlagsnefnd búvara.

Nýtt hjá Arctic Trucks

DAVANTI® dekk!

DAVANTI® dekk á kynningarverði!

Frábær dekk hönnuð í Evrópu. Vönduð efni og góð hönnun skila dekkjum með góða endingu, grip og áreiðanleika við alls konar aðstæður. Fáanleg í flestum stærðum fólksbíla, jeplinga og jeppa.

ALLTOURA® H/T 4-SEASONS

Öruggt heilsársdekk sem virkar vel við allar aðstæður, sumar og vetur.

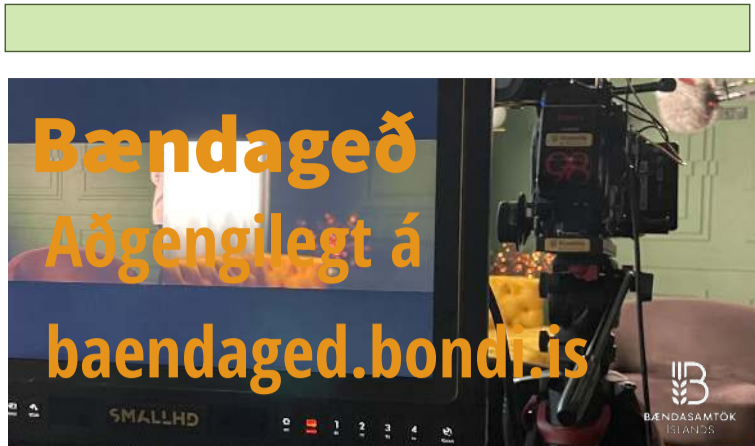
WINTOURA.SUV

Frábært alhliða jeppingadekk sem hentar jafnvel á malbiki og á grófum slóðum. Gott grip í snjó og hálfu.

TERRATOURA.A/T

Hörkufínt jeppadekk sem veitir stöðugleika og gott grip þegar mest á reynir í erfiðum aðstæðum.

Bændageð:

Minn innri maður

Við þekkjum vonandi öll okkar innri mann, þennan sem eintalið á við um. Hugsanir og orð sem við látum engan vita af, höldum í þær innra með okkur af ólíkum ástæðum.

Halla Eiríksdóttir.

Margir þekka sinn innri mann sem orð og hugsanir full efasemda þar sem við felum okkur á bak við grímu, felum stoltið, syndina, veikleikann og þegar okkar „innri maður“ brýst fram, getur ekki meira, þá æpum við og spangólum. Við sýnum manneskjulegu hliðina.

Fyrir margt löngu lærði ég einfalda kenningu um það hvernig við kjósum að deila hugsunum okkar með öðrum. En hún var einhvern veginn svona: Ímyndaðu þér þriggja laga hring. Á þeim ysta eru þeir aðilar sem við erum málkunnug, kunningjar, fólk sem við þekkjum lítið sem ekkert og að sama skapi vita þessir aðilar lítið um þig. Á miðjum hringnum eru fjölskylda og vinir, allt fólk sem þú þekkir nokkuð vel og þau vita jafnframt ýmislegt um þig. Í kjarna hringins ert bara þú og þinn innri maður. Þar fyrirfinnast hugsanir sem eru einungis fyrir okkur sjálf, góðar og slæmar. Ef þú heldur áfram að ímynda þér hringinn máttu gjarnan teikna hann upp og hafa miðjuna í samræmi við þá stærð sem þú metur sjálfan þig og hina hringina tvo með tilheyrandi bili eftir því sem þú metur hversu opinskár þú ert með eigin líðan. Að deila hugsunum og líðan á samfélagsmiðlum fellur undir það að vera á ysta hringnum sem dæmi. Erfiðar tilfinningar eða óvissa um eigið ágæti er dæmi um það sem við höldum gjarnan út af fyrir okkur, eitthvað sem við opnum á fyrir þeim sem eru í næsta hring, það er að segja vinir og fjölskylda, en ekki í þeim ysta þar sem ókunnugir eiga sinn stað.

Okkar innri maður hefur margt að segja og getur á stundum látið heldur ófriðlega. Þá eigum við það til að freistast, hugsanlega þegar

við stöndum frammi fyrir mótlæti eða erfiðleikum. „Þetta reddast“ er til að mynda ótrúlega góð aðferð til að forðast það að horfast í augu við staðreyndir. Þannig höfum við mörg okkar getað fleytt okkur áfram í búskaparbaslinu fram til þessa. Hvað ef þetta reddast ekki? Hvenær verðum við að taka þetta samtal við innri manninn, horfast í augu við staðreyndir sem geta leitt til þess að við verðum að taka erfiðar eða sársaukafullar ákvarðanir? Eintalið við okkur sjálf getur orðið mjög villugjarn þar sem við stjórnum því alfarið og sjáum gjarnan lítið ljós við enda ganganna þegar á móti blæs. Og þá komum við að kjarna málsins. Við þurfum ekki að vera ein á þessu eintali við innri manninn, því það kemur að þeim tíma að við þurfum að ræða við aðra um vandann sem við er að etja. Þetta á bæði við smá og stór mál. Þá reynir á hvort við veljum hringinn þar sem vinir og ættingjar eru eða leitum í ysta hringinn, en þá þurfum við að hafa í huga að við séum að leita til þeirra aðila sem við getum treyst fyrir okkar leyndustu hugsunum.

Þarna stendur hnífurinn í kúnni í bókstaflegir merkingu, því bændur virðast síður leita sér aðstoðar þegar eitthvað bjatar á, samanborið við aðrar starfsstéttir. Við erum meðvituð um það að margir bændur eiga erfitt þessa dagana, þar sem reynir bæði á þrautseigju og geðslag sem aldrei fyrr. Fjárhagsáhyggjur eru vel þekktur streituvaldur sem reynist mörgum erfiður og reynir verulega oft á sambýlinga þegar slíkt ástand ríkir á heimilinu. Á Íslandi er landbúnaðarvirktækið eða bóndabýlið og heimilið eitt og hið sama í flestum tilfellum og hefur þess vegna áhrif á alla í fjölskyldunni. Þegar koma upp aðstæður sem þröngja verulega að fólki getur það verið farsælla að ræða slíkar áhyggjur við aðra fremur en að eiga í sálarstríði við sinn innri mann.

Halla Eiríksdóttir,
stjórnarmaður BÍ,
hjúkrunarfræðingur og
sauðfjárnáttúla.

CLT – EININGAR

Krosslímdar timbureiningar
Grænar byggingalausnir

TIMBURGRINDARHÚS

EININGAR EHF

WWW.EININGAR.IS

SÍMI: 565 1560 einingar@einingar.is

GIANT®

AFLMIKLIR | STÖÐUGIR | MIKIL LYFTIGETA

G2700E RAFMAGNSLIÐLÉTTINGUR

Einn af okkar vinsælustu liðléttingum G2700 HD+ er nú fáanlegur í 100% rafmagnsútfærslu.

G2700 liðléttingurinn hefur slegið í gegn hjá viðskiptavinum okkar hvort sem um er að ræða bændur, sveitarfélög eða verktaka ýmiskonar.

G2300 HD

G1200

LANDSTÓLPI

Gunnbjarnarholti, 804 Selfossi
480 5600

Kaupvangi 10, 700 Egilsstöðum
480 5610

www.landstolpi.is
landstolpi@landstolpi.is

Kristján og Kjartan eru ekki snjallmennir á netinu

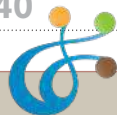
Þeir eru til í alvörunni og vita allt um rafgeyma fyrir landbúnaðartæki – og almennt flest um vörur fyrir tæki og fyrirtæki.

Hringdu í vini og fáðu tilboð hjá fyrirtækjapjónustu Olís, í síma 515 1100, eða á olis.is.

Fyrirtækjapjónusta Olís

Alvöru fólk með alvöru þekkingu og reynslu

olis

Biorefine graspróteinverksmiðjan.

Myndir / Aðsendar

Trefjunum er safnað saman í skemmu hjá Biorefine og þær síðan færðar í lífgasframleiðslu.

Trefjahlutinn er fínt saxaður og þurrefnisinnihald hans var um 40%.

Myndin sýnir upprunalegan efniðvið (refasmára) og afurðir úr vinnslunni sem eru trefjarnar, grænn safi, próteinið, fyrir þurrkun, og brúnn safi. Mynd / Ida Marie Jenssen

Grasprótein

Umhverfismál eru á ábyrgð allra og landbúnaðurinn er í hraðri þróun við að takast á við þann mikla vanda. Að minnka losun eða auka bindingu á kolefni (C) eru meginþólar þess verkefnis sem við okkur blasir í að minnka losun gróðurhúsalofttegunda.

Minni notkun jarðefnaeldsneytis er mikilvægur þáttur í minni losun á C. Við þurfum að minnka losun við flutninga til og frá landinu sem og innanlands. Við eigum að geta minnkað flutning á hráefni til landsins fyrir landbúnaðinn og minnkað þannig losun á C og

Ditte Clausen.

Þórey Gylfadóttir.

um leið aukið fæðuöryggi okkar. Heimaöflun fódurs er lykillinn að þessum tveimur þáttum og mikilvægt er að leita leiða til að vera sjálfbær um það sem mögulegt er. Losun vegna landnotkunar er sá

þáttur sem telst vega mest í losun gróðurhúsalofttegunda á Íslandi. Ef horft er til ræktarlands þá er vitað að akuryrkja losar C á meðan ræktun fjölærra tegunda leiðir til bindingar á C. Mikilvægt er að horfa til skiptiræktar í sambandi við ræktun einærra tegunda þannig að landi sé lokað með fjölærum tegundum í einhver ár á milli þess sem það er nýtt til ræktunar einærra tegunda.

Síðustu 10 ár hafa vísindamenn, t.d. við Háskólann í Árósum, unnið markvisst að þróun próteinvinnslu úr grasi vegna umhverfissjónarmiða

Séð inn í verksmiðjunna.

þar sem markmiðið er að vinna prótein fyrir einmaga dýr, sem hægt er að nota í staðinn fyrir innflutt sojaprótein.

Próteinvinnslan felur í sér að grasið fer í gegnum pressu sem tekur hluta af safanum úr því. Meginafurðir graspróteinframleiðslu í dag eru tvær, prótein og trefjar. Verðmætasta afurðin er próteinið en mun meira fellur hins vegar til af trefjum. Trefjarnar má nota í fódur og orkuframleiðslu auk þess sem nú er mikill áhugi á að nýta þær í umbúðir og annað það sem hægt er að búa til úr trefjum. Mikill áhugi er á möguleikanum að búa til prótein til manneldis og vitað er um að minnsta kosti eitt einkaleyfi sem er í ferli varðandi aðferð við vinnslu á hvítu próteini til manneldis úr graspróteini. Það er ljóst að vinnsla á próteini og trefjum úr grasi er mjög áhugaverður kostur sem býður upp á mikla möguleika auk þess sem mikill umhverfislegur ávinningur fylgir því að framleiða prótein úr grasi. Rétt er að geta þess að í próteinframleiðslu í Danmörku er notað gras sem inniheldur belgjurtir enda eru þær próteinríkari en grös og binda köfnunarefni (N) úr andrúmsloftinu sem dregur úr þörf á tilbúnum áburði.

Ráðgjafarmiðstöð landbúnaðarins (RML), Matís Landbúnaðarháskóli Íslands og Bændasamtök Íslands vinna nú verkefni er snýr að því að kanna möguleika á graspróteinvinnslu á Íslandi en verkefnið er styrkt af Matvælasjóði. Hluti af verkefninu var að kynna sér vinnslu próteins úr grasi í Danmörku og því lögðu tveir ráðunautar RML land undir fót í sumar til þess að fræðast um grasprótein. Leitað var til ráðgjafarfyrirtækisins SEGES og voru ráðunautar frá fyrirtækinu búnir að setja saman flotta dagskrá með heimsókn í tvær verksmiðjur, annars vegar hjá Árósháskóla í Foulum og hins vegar í hringrásarkjarnann GreenLab Skive. Ferðin var mjög áhugaverð og lærdómsrík enda einstakt tækifæri að fá að hitta fólk sem hefur starfað við þessa framleiðslu síðan vinna við hana hófst í Danmörku árið 2013.

Tvær megináferðir við framleiðsluna

Í Danmörku eru tvær graspróteinverksmiðjur sem notast við ólíkar aðferðir við að ná próteininu úr grasinu.

Á Ausumgaard er stunduð lífræn ræktun á plöntum og svínunum ásamt því að þar er framleitt mikið af lífgasi (bíógasi). Sumarið 2020 fékkst styrkur til að setja upp fyrstu graspróteinverksmiðjuna í Danmörku á Ausumgaard, í samstarfi við vísindamenn, þar sem fyrirmyndin var rannsóknarverksmiðjan í Foulum sem þar var byggð fyrir rannsóknir á graspróteini. Á Ausumgaard er unnið úr gras- og smárauppskeru af um 400 ha á ári, eða frá því í maí fram í nóvember. Þar er notast við skrufupressu og út úr því ferli koma grænn safi og trefjar. Græni safinn fer í gegnum ferli sem endar í því að skilja próteinið úr safanum og útkoman er brúnn safi og grænt próteinduft. Brúni safinn er orkuríkur og ríkur af syknum og öðrum vatnsleysanlegum efnun, þar á meðal „rubisco“-próteininu sem er hvítt prótein í grænu kornum ljóstillífafrumna. Unnið er að enn frekari þróun aðferða til að geta nýtt „rubisco“-próteinið til manneldis. Á meðan ekki er til ásætlanleg aðferð til þess, er brúni safinn meðal annars notaður í lífgasframleiðslu og sem áburður á tún. Framleiðslukerfið, eins og það er á Ausumgaard í dag, vinnur um 20 tonn af blauti grasi/klst eða um 3-4 t þurrefni/klst. Ausumgaard selur grasprótein til Vestjyllands Andel þar sem það er notað í framleiðslu á svínafóðri. Hluti af fóðrinu endar aftur á matseðli eldisgrísanna á Ausumgaard. Með þeirri aðferð sem notuð er í Ausumgaard verða til 4 tonn af hreinu próteini úr 300 tonnnum af nýslegnu grasi sem er aðeins um 1% af heildarmagninu, 100% hreinu próteini eða um 12-16 tonn (3%) af próteindufti sem er 45% prótein. Afram er unnið að þróun vinnsluáferðarinnar til að ná hærra hlutfalli próteins úr grasinu og er markmiðið að ná 19% af heildarmagninu sem próteindufti með 45% hreinu próteini, í stað 3-5% eins og staðan er nú.

Biorefine, er graspróteinverk-

Bílskúrs- og iðnaðarhurðir

- Stuttur afhendingartími
- Hágæða íslensk framleiðsla
- Val um fjölda lita í RAL-litakerfinu
- Vindstyrktar hurðir

Smíðað eftir máli

Iðnaðarhurðir

Iðnaðarhurðir með gönguhurð

Bílskúrshurðir

Hurðir í trékarma

Tvískiptar hurðir

Fyrsta flokks þjónusta og ráðgjöf

VAGNAR HURÐIR

Tunguháls 10, 110 Reykjavík, sími 567 3440, vagnar@vagnar.is, vagnar.is

Purrkað próteinduft framleitt úr smára og refasmára.

Próteinduft fyrir þurrkun.

smiðja í eigu DLG, Danish Agro og DLF. Fyrirtækið er búið að þróa aðra aðferð en notuð er á Ausumgaard og einstök atriði í framleiðsluferlinu eru ekki gefin upp. Þar fer grasið í gegnum tvöfalda pressun og einhvers konar þvott til að ná enn þá meira próteini úr því en hægt er með þeirri aðferð sem t.d. er notuð í Ausumgaard. Biorefine semur við bændur um kaup á grasi og sækir verksmiðjan það allt að 60 km vegalengd en því að sækja það svo langt geta fylgt vandamál þar sem ekki mega líða nema allt að 8-12 klukkustundir frá slætti til vinnslu. Verksmiðjan á að geta keyrt 40 tonn af blautu grasi í gegnum kerfið á klukkustund. Grasið er tæpa klukkustund að fara í gegnum verksmiðjuna og endar sem þurr protein í stórsekkjum. Gerðar eru stöðugar mælingar á próteininnihaldi graspróteinsins og er hver sekki merktur með réttu próteininnihaldi. Einhver breytileiki er á próteininnihaldinu en það er á bilinu 40-50% í þurrefni en til samanburðar er próteininnihald soja til fódurframleiðslu almennt 46-48%. Próteinið er notað hjá fódurfyrirtækinu DLG í svína- og kjúklingafóður en trefjarnar hafa of lágt fódurgildi eftir þessa meðferð og eru því seldar til orkuframleiðslu í lífgasverksmiðju.

Áskoranir og tækifæri við próteinframleiðslu

Framleiðsla á graspróteini er ekki nýlunda en vísindamenn hafa stöðugt reynt að þróa arðbæra leið síðan um miðja síðustu öld. Fyrir um 10 árum var lagt meira fé í rannsóknir vegna þeirra jákvæðu umhverfisáhrifa sem framleiðslan getur haft í för með sér og síðan þá hefur þróunin verið hröð. Framleiðslan er ekki án áskorana og er stöðugt verið að reyna að bæta tæknina til að ná sem allra bestum árangri í að vinna prótein úr grasinu. Reynslan hefur sýnt að margir þættir geta haft áhrif á framleiðsluna, svo sem veður, áburðargjöf, plöntutegundir, sláttutími, söxun og tíminn sem líður frá slætti til vinnslu. Sumu er betur hægt að stjórna heldur en öðru. Enn sem komið er þá er grasprótein rekstrarlega séð eingöngu arðbært fyrir bændur í lífrænni ræktun í Danmörku þar sem verð á graspróteini er sambærilegt eða aðeins lægra en á lífrænt framleiddu soja og þar sem trefjarnar úr framleiðsluferlinu fara í lífgasframleiðslu.

Er framtíðin hringrásarkjarnar?

GreenLab hjá Skive er iðnaðarsvæði þar sem byggður hefur verið upp hringrásarkjarni. Með hringrásarkjarna er átt við kjarna þar sem fjölmörg fyrirtæki eru í framleiðslu og aukaafurð eins fyrirtækis nýtir næsta fyrirtæki við sína framleiðslu. Meðal annars er þarna móttökustöð fyrir plast og pappa sem eitt fyrirtækið nýtir til að framleiða nýjar endurunnar vörur. Fódurframleiðandinn Vestjyllands Andel er í þessum kjarna en hann notar grasprótein í svínafóður auk þess að búa til fóður úr afurðum unnum úr m.a. krossfiski og öðrum

sjávardýrum. Markmiðið er að byggja upp graspróteinverksmiðju hjá Vestjyllands Andel og kaupa gras frá bændum til framleiðslunnar og nota trefjarnar í lífgasstöð kjarnans.

Grasprótein á Íslandi?

Já, ekkert á að vera því til fyrirstöðu að framleiða prótein úr grasi hér á landi. Við höfum land og ódýra orku og við flytjum til landsins próteingjafa fyrir einnaga dýr. En ef reikna á dæmið sem krónu af innfluttum próteingjafa á móti krónu af graspróteini, er ljóst að framleiðslan borgar sig kannski seint. Mikilvægt er að nota aðrar (hliðar)afurðir framleiðslunnar sem eru þá trefjarnar og brúni safinn því í þeim liggja líka verðmæti. Trefjarnar má nýta til fódurs auk ýmissa hluta svo sem í umbúðir og aðrar slíkar vörur sem unnar eru úr trefjum. Brúni safinn er orku- og næringarríkur og gæti t.d. nýst sem áburður en hann hefur hins vegar lítið geymsluþol nema hann sé meðhöndlaður frekar.

Ef við færum hugsunina yfir í sjálfbærni, hringrás, fæðuöryggi og fæðusjálfstæði, þá lítur dæmið allt öðruvísi út. Við höfum hins vegar ekki sett verðmiða á þessa mikilvægu þætti og því erfið að reikna það dæmi í krónum. En við eigum auðvitað að horfa þangað og ætla okkur að nýta þessa tækni til að framleiða okkar eigið prótein, að minnsta kosti að hluta, og spara þannig gjaldeyri og kolefnislosun og horfa til þess að binda kolefni með grasrækt í skynsamlegum sáðskiptum við aðrar nytjaplöntur, svo sem bygg.

Ditte Clausen og Þórey Gylfadóttir, ráðunautar hjá RML.

ERTU KLÁR FYRIR FENGITÍMANN?

FJÁRKRÍTAR FJÁRSPREY SKÍRLÍFSBELTI VÉLKLIPPUR FORÐASTAUTAR O.FL.

www.kb.is

BÚREKSTRARDEILD
Egilsþóli 1 BORGARNESI
S: 430-5500

LÍFRÆN HREINSISTÖÐ

- Fyrirferðalítil fullkomin sambyggð skolphreinsistöð
- Uppfyllir ýtrustu kröfur um gæði hreinsunar
- Engin rotþró eða siturlögn 25 ára ábyrgð
- Tæming seyru á þriggja til fimm ára fresti
- Engir hreyfanlegir hlutir
- Stærðir frá 6 - 55 persónueiningar

IÐNVER
Tunguálsi 10 - 110 Reykjavík
Sími 517 2220 - petur@idnver.is

BÆNDAFUNDIR UM LAND ALLT!
Vikuna 20.-23. nóvember

Á bændafundunum munum við fræðast um fódur og heilbrigði kúa. Thijs Hunink, fódurfræðingur frá DeHeus verður með okkur og mun deila vísu sinni og kenna hagnýt ráð.

Að þessu sinni munum við hafa verklegar kynningar í fjósum víðsvegar um landið. Fundirnir eru öllum opnir og boðið verður upp á léttar veitingar.

<p>20. nóvember 10:00 Gunnbjarnarholt 15:00 Skíðbakki (Landeyjar)</p>	<p>22. nóvember 10:00 Flugumýri (Skagafjörður) 15:00 Göngustaðir (Svarfaðardalur)</p>
<p>21. nóvember 10:00 Hvanneyri (Borgarnes) Fjósið hjá Landbúnaðarháskólanum. 15:00 Bessastaðir (Húnavatnssýsla)</p>	<p>23. nóvember 10:00 Stekkjarflatir (Eyjafjörður) 16:00 Egilsstaðir (Landstólpi) Kaupvangi 10</p>

Thijs Hunink
"Fódurfræðingur"

LANDSTÓLPI
Gunnbjarnarholti, 804 Selfossi 480 5600
Kaupvangi 10, 700 Egilsstöðum 480 5610
www.landstolpi.is
landstolpi@landstolpi.is

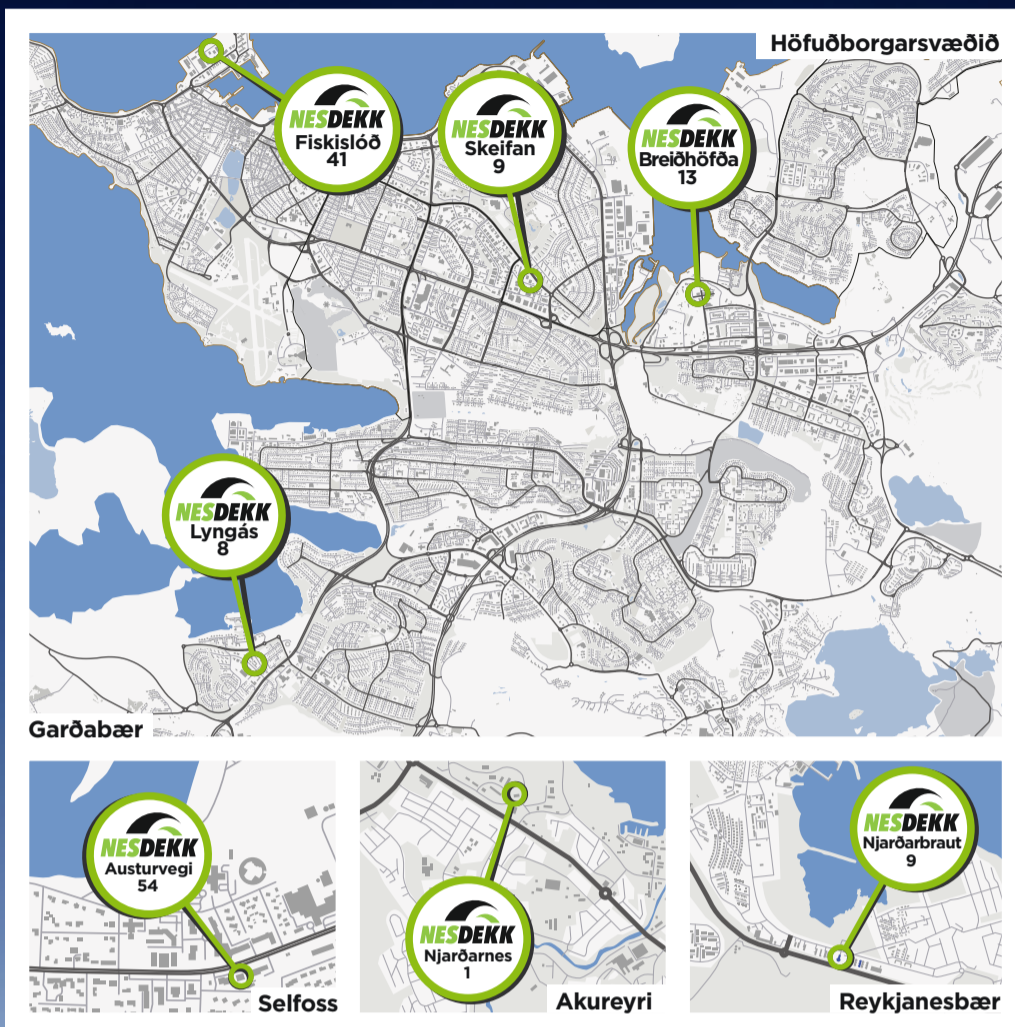
Nesdekk verkstæði í næsta nágrenni við þig!

Réttu dekkinn draga fram bestu
eiginleika bílsins og veita
hámarks öryggi.

Fáðu ráðleggingar fagmanna
við val á réttum dekkjum.

Bókaðu tíma á netinu

Toyo GSI-6

Harðskeljadekk

Toyo Ice Freezer

Harðskeljadekk

Toyo G3S - ICE

Harðskeljadekk

Bókaðu tíma og skoðu
dekkjaúrvalið á nesdekk.is

Breiðhöfði 13
110 Reykjavík
590 2080

Skeifan 9
108 Reykjavík
590 2098

Fiskislóð 41
101 Reykjavík
561 4110

Lyngási 8
210 Garðabær
565 8600

Njarðarbraut 9
260 Reykjaneshöfði
420 3333

Austurvegi 54
800 Selfossi
590 2095

Njarðarnesi 1
603 Akureyri
460 4350

NESDEKK
561 4200 / nesdekk.is

Frábær aðsókn á fræðsludag Reiðmannsins

Laugardaginn 4. nóvember var fræðsludagur Reiðmannsins haldinn hjá Landbúnaðarháskóla Íslands á Hvanneyri og má segja að það hafi verið fullt út úr dyrum.

Rúmlega 150 nemendur á fyrsta, öðru og þriðja ári tóku þátt og dagskráin var fjölbreytt og fróðleg.

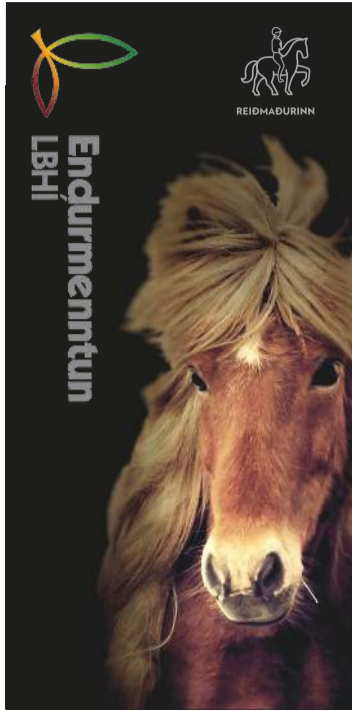
Fróðlegir fyrirlestrar og sýnikennsla

Ein þeirra sem sótti fræðsludaginn er Margrét Lára Eðvarðsdóttir, hestakona frá barnsaldri og nemandi í Reiðmanninum I hjá hestamannafélaginu Herði í Mosfellsbæ. Að hennar sögn var virkilega gaman að hitta nemendur í Reiðmanninum og spjalla um sameiginlegt áhugamál, hestana, heyra reynslusögur og skiptast á fróðleiksmolum úr náminu. „Fyrirlestrarir voru mjög áhugaverðir og fjölbreyttir, allt frá almennri fræðslu um hesta, leiðtogahtutverkið, þjálfun og tamningar, en einnig um fóður, næringarþarfir, anatómíu hestsins og hrossasjúkdóma. Kennararnir voru sérstaklega vel undirbúnir og buðu upp á áhugaverða fyrirlestra og líflegar umræður og t.d. var Brúki hennar Sonju Línal eftirminnilegur og kenndi okkur mikið um uppbyggingu fóta, sinaskil og þreifingu kvíslbanda,“ segir Margrét. „Ég mæli svo sannarlega með námi í Reiðmanninum, þetta er það besta sem ég hef gert fyrir mína hestamennsku.“

Áshildur Bragadóttir.

Sýnikennsla fór fram í reiðhöllinni á Mið-Fossum eftir hádegi þar sem fjórir reiðmennar Reiðmannsins fóru yfir ólíka þætti eins og notkun brokkspira, tamningahross, leiðtogaþjálfun og fjölbreyttar þjálfunaraðferðir keppnishrossa. „Reiðmennarnir höfðu margt fram að færa og það bættist margt í verkfærakistuna mína þessa helgi. Ég mun treysta mér

Reiðmaðurinn er einingabært nám á framhaldsskólastigi.

betur að meta hvenær er mikilvægt að gefa ormalyf, þreifa kvíslbönd ef ég verð vör við holti og nýta mér brokkspírur í þjálfun. Ég er einnig öruggari í að meta fóðurþarfir hestanna minna, vera leiðtogi og fá hrossin til að elta leiðandi taum. Auk þess mun ég eflaust kaupa mér tamningarbeisli á næstu dögum og prófa kannski að riða stökk eins og „kúreki norðursins“.

Heppin að vera í kennarahópnum

Inga María S. Jóninudóttir er ein af reiðkennurum námsins og segir hún Reiðmannsnámið vera frábæra viðbót við það sem er í boði annars staðar. „Þetta er mestmegnis áhugafólk á öllum aldri sem þyrstir í að læra meira og er því fullt af áhuga og gleði yfir að vera komið inn í þetta nám. Ég get ekki annað sagt en að þetta sé það skemmtilegasta sem ég hef kennt og mér finnst ég vera svo heppin að hafa komist inn sem reiðkennari fyrir þremur árum,“ segir Inga María. „Randi Holaker er sú

Um 150 nemendur tóku þátt í sýnikennslu í reiðhöllinni á Mið-Fossum.

Myndir/ Aðsendar

Gríðarlegur áhugi á keppnisnámi

Endurmenntun LBHÍ hefur sett á laggirnar nýtt nám undir verkjum Reiðmannsins fyrir alla sem vilja öðlast aukna færni í að undirbúa sig og hestinn fyrir þátttöku í keppnum. Námið verður í boði á þremur stöðum á landinu til að byrja með og fyllist strax á námskeiðið á Selfossi. Á námskeiðunum á Mið-Fossum í Borgarfirði og hjá Léttu á Akureyri eru fáein sæti enn laus.

Randi Holaker, verkefnastjóri Reiðmannsins, segir að hún hafi fundið fyrir auknum áhuga á keppni meðal hestafólks og því sé þetta góð viðbót við annað nám á vegum Reiðmannsins. „Mig langaði til að bjóða upp á nám sem mundi taka fyrir allt ferlið með þátttöku í keppni í huga undir dyggri leiðsögn fagfólks á hverju sviði. Við höfum fengið til liðs við okkur reynslumikla keppnisnáma sem allir eru menntaðir reiðkennarar til að sjá um verklega kennslu í náminu og er ég virkilega ánægð með að hafa fengið þessa reynu reiðkennara til liðs við okkur. Ég verð þó að viðurkenna að ég átti ekki endilega von á að aðsókn að náminu yrði jafnmikil og raun ber vitni og við erum að reyna að leita leiða til að bæta við einum hópi til viðbótar til að koma til móts við þennan mikla áhuga.“

Kennslan er einstaklingsmiðuð

Markmiðið er að nemandinn öðlast aukna færni í andlegum undirbúningi, þátttöku knapa og hests í keppni og hvernig hámarka megi árangur. „Við leggjum áherslu á markvissa markmiðasetningu við þjálfun hestsins með áherslu á þær æfingar sem hafa nýtsamlegt gildi fyrir keppnisþjálfun,“ segir Randi. Námið er kennt á fjórum verklegum helgum auk fjögurra eftirmiðdaga í miðri viku á tímabilinu janúar til apríl og lokahelgin fer fram í reiðhöll Landbúnaðarháskóla Íslands á Mið-Fossum í Borgarfirði með veglegu reiðmannsmóti samhliða útskriftardegi Reiðmannsins. Námið er einstaklingsmiðuð og er kennslan miðuð út frá markmiðum hvers og eins með áherslu á líkamsbeitingu, orkustig, söfnun, fjaðurmagn og rými hestsins auk andlegs jafnvægis hestsins, samstarfsvilja og einbeitingu við mikið þjálfunarálag. Það má því segja að um samstarf kennara og knapa verði að ræða við að skipuleggja verklegu kennslustundirnar. „Við verðum líka með bóklega fyrirlestra með íþróttadómara á vegum Hestadómarafélags Íslands og gæðingadómara á vegum Gæðingadómarafélags LH. Eins verður fyrirlestur í byrjun árs um fóðrun keppnishesta og annar fyrirlestur um hugarfar og stemningu á mótisdegi og reiðkennarar munu fara vel yfir hvernig skráningar fara fram og hverju þarf að huga að á keppnisdegi,“ segir Randi.

sem heldur utan um námið og veitir okkur kennurum upplýsingar og utanumhald ásamt öllu bóklegu til nemendanna, hún er frábær í því. Við reiðkennararnir kennum svo uppsett námsefni á verklegum helgum með okkar áherslu hvern og eitt og gerum kennsluna eins einstaklingsmiðuð og kostur er. Fyrir okkur reiðkennarana er afar

hvetjandi að sjá breytingar sem verða á hestum og knöpum því þegar reiðnemendur finna hvað þau geta haft mikil áhrif á hestinn til batnaðar og á þau sjálf sem knapa gerast ótrúlegir hlutir hjá þeim. Ég fæ svo aukinn kraft og gleði við kennsluna þegar nemandinn verður svona áhugasamur og sáttur með þetta. Nemendurnir eru langofast að fylgjast með hver öðrum alla helgina og það myndast skemmtileg stemming í hópnum.“

Henna Johanna Sirén, reiðkennari og tamningamaður, er ein þeirra sem var með sýnikennslu og sýndi hún hvernig hægt er að nota brokkspírur í þjálfun til að gera hestinn flinkari á fótunum og til að hafa meiri áhrif á fætur hestsins, þ.e. „skrefin og hvert og hvernig hann stígur niður. Hún segir notkun brokkspira í þjálfun vera skemmtilega tilbreytingu en einnig styrkjandi og liðkandi fyrir hestinn, og að rétt notkun þeirra geti haft jákvæð áhrif á líkamsbeitingu hans. „Með því að nota brokkspírur í þjálfun er hægt að hafa áhrif á skreflengd, auka

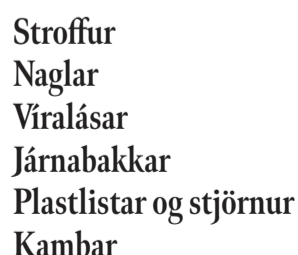
bakreyfingu og bakvirkni, styrkja vöðvana í framhluta hestsins sem og kvíðvöðva. Brokkspírur geta einnig aukið einbeitingu hestsins þar sem hann þarf að einbeita sér að því hvar hann stígur niður og lyfta fótunum. Fræðsludagurinn var skemmtilegur og vel heppnaður og fyrir mig er frábært tækifæri að vera hluti af reiðkennurum námsins, fá að kynnast vel uppsettu námsefni og kenna eftir því,“ segir Henna Johanna að lokum.

„Ég get ekki mælt nógu mikið með þessu námi!“

„Eftir langa umhugsun ákváðum ég og maðurinn minn að skrá okkur í Reiðmanninum á síðasta ári og erum við nú á öðru ári. Það er ákvörðun sem ég sé svo sannarlega ekki eftir enda hefur námið umturnað minni hestamennsku,“ segir Tinna Dögg Kjartansdóttir, nemandi í Reiðmanninum II í Spretti í Kópavogi. „Námið er krefjandi en alveg hrikalega skemmtilegt og vinnuhelgarnar, sem haldnar eru

Klippur og beygjuvélar

Stroffur
Naglar
Viralásar
Járnabakkar
Plastlistar og stjörnur
Kambar

Klippum og beygjum rúllustál í sjálfvirkri beygjuvél

Vir og lykkjur ehf • viroglykkjur@internet.is • 772-3200

Nemendur í Reiðmanninum II fengu fyrirlestur um jarningar og hófhirðu hjá Gunnari Halldórssyni jarningamanni

Einar Ásgeirsson var með skemmtilegt erindi um vetrarfóðrun hesta.

Sonja Lindal, dýralæknir og reiðkennari, fjallaði m.a. um uppbyggingu fóta, sinaskil og þreifingu kvíslbanda.

einu sinni í mánuði, eru hápunktur hvers mánaðar.

„Ég hef verið í hestum frá því ég var barn og hélt að ég væri nú bara hinn finasti reiðmaður, en svo kom í ljós að ég var að gera ansi margt vitlaust. Reiðmannsnámið hefur hjálpað mér mikið við að ná fram því besta í hestinum og það er líka frábært að yfirfæra það sem við lærum í náminu yfir á aðra hesta og finna hvernig þeir bæta sig með réttum ábendingum. Námið hefur opnað fyrir mér nýjan heim og nýtt hugarfar, þ.e., ég sem knapi þarf að taka ábyrgð og hugsa um hvað það er

sem ég er að gera rangt ef hesturinn gerir eitthvað óæskilegt. Hlutirnir eru nefnilega aldrei hestinum að kenna,“ segir Tinna Dögg.

Um Reiðmanninn

Reiðmaðurinn er einingabært nám á vegum Endurmenntunar Landbúnaðarháskóla Íslands og eru þrjár námsleiðir í boði – Reiðmaðurinn I, Reiðmaðurinn II og Reiðmaðurinn III. Í janúar 2024 bætist fjórða námsleiðin við, Keppnisnám Reiðmannsins og er að verða uppselt í það nám. Randi Holaker er verkefnastjóri Reiðmannsins og hefur umsjón með náminu. Í dag eru rétt um 200 nemendur sem stunda nú nám í Reiðmanninum í 13 reiðmannshópum á 10 stöðum hringinn í kringum landið.

„Aðsókn í námið hefur tvöfaldað á síðastliðnum tveimur árum og virkilega ánægjulegt fyrir okkur sem komum að skipulagningu og umsjón námsins að finna þennan vaxandi áhuga,“ segir Áshildur Bragadóttir endurmenntunarstjóri. „Randi hefur mikla reynslu sem reiðkennari, tamningamaður, keppnisknapi, gæðingadómari og íþróttadómari og reynsla hennar og þekking hefur að mínu mati ýtt undir þennan mikla áhuga auk þess sem við erum með frábæran hóp reiðkennara sem eru meðal þeirra fremstu á landinu í dag,“ segir Áshildur að lokum.

Áshildur Bragadóttir, endurmenntunar- og nýsköpunarstjóri LbhÍ.

DFSK Arctic Transport 100 % Rafmagnsbíll
Burður 1280kg

TILBOÐSVERÐ 3.500.000,-
Við auglýsum svo sannarlega ekki “verð frá”.

RAG
import - export
Helluhraun 4, Hafnarfirði
sími 565 2727 & 892 7502
www.rag.is

VIÐ AUGLÝSUM ALDREI „VERÐ FRÁ“

FALLEGAR VÖRUR FYRIR HEIMILIÐ & BARNIÐ

SENDUM ÚT UM LAND ALLT

10% Afsláttarkóði: **Bóndinn**

Fjörður verslunarmiðstöð, Hafnarfjörður
mdesign.is

NÝI ÖKUSKÓLINN

Réttindin gilda í Evrópu

Auknir atvinnumöguleikar Íslensk og ensk námskeið

Íslensk námskeið mánaðarlega
Ensk námskeið 4 - 6 sinnum á ári

Skráning á námskeið er inni á síðunni meiraprof.is
Fyrirspurnir sendist á meiraprof@meiraprof.is

Klettagördum 11 - 104 Reykjavík - meiraprof.is - meiraprof@meiraprof.is C-CE-D-C1-C1E-B/Far

ÍSLENSK FRAMLEIÐSLA Á BÍLSKÚRS- OG IÐNAÐARHURÐUM

ISHURÐIR

www.ishurdir.is
564-0013 | 865-1237

SNOWEX

VETRARBÚNAÐUR

Salt- og sanddreifarar.
Amerísk gæðataeki sem endast.

MHG
VERSLUN

LANDGRÆÐSLA

Birkidrumbur sem fannst á um 3 m dýpi í mýri í Kjós. Börkur sjáanlegur að hluta og hægt að greina áhringi.

Moldin í mýrinni

Mold mýra gengur undir ýmsum nöfnum s.s., mójörð, mó mold, lífrænn jarðvegur eða einfaldlega mór. Mold mýranna er merkileg fyrir margra hluta sakir. Hún geymir 30% þess kolefnis sem finnst í vistkerfum heims þrátt fyrir að þekja aðeins um 3% lands á jörðinni.

En hvernig myndast mold mýranna og af hverju geymir hún svona mikið kolefni? Skýringin er sú að í vatnsmettuðum aðstæðum mýranna rotnar það lífræna efni sem fellur til ár hvert, sinan, aðeins að hluta. Árlega fellur þannig til lífrænt efni sem byggir móinn upp og hérlandis safnast líka nokkuð af steinefnum sem setjast í mýrina og verða hluti af moldinni. Í þeim tilfellum þar sem mýrarnar hafa fengið frið til að byggjast upp, allt frá síðustu isöld, getur mórinn verið margra metra djúpur. Þennan mikla massa lífræns efnis nýttu Íslendingar sér í gegnum aldirnar þar sem hann var okkur m.a. mikilvægt byggingarefni og eldsneyti þegar annað þvarr. Þá var uppskeran mjög mikilvæg og mýrar voru beutiland sem hægt var að reida sig á þegar annað klikkaði.

Sunna Áskelsdóttir.

Moldin í mýrinni segir líka mikla sögu, s.s. um náttúruvarnartíðar, eldumbrot og mannvist. Plöntuleifar, drumbar og frjókorn á mismunandi dýpi segja okkur sögu gróðurfars fyrri tíma. Þá gera aðstæður í mold mýranna það að verkum að það eru ekki bara plöntuleifar sem geymast þar vel heldur einnig annað lífrænt efni. Þannig kannast kannski einhver við Mýramanninn sem fannst í mýri í Tollund í Danmörku og reyndist hafa legið þar í 2000 ár. Hann var

Tollundmannen eða Mýrarmaðurinn.

Mynd / Sven Rosborn

svo vel varðveittur vegna aðstæðna í mold mýranna að hægt var að sjá skeggstubba í andlitinu og innihald síðustu máltíðarinnar sem hann gæddi sér á.

Mýrar eru magnaðar og gegna margvíslegum hlutverkum. Mikilvægi þeirra liggur ekki síst í því sem við sjáum ekki, það sem er að gerast undir yfirborðinu. Líffræðileg fjölbreytni er almennt mikil í mýrum, bæði í gróðri og í moldinni auk þess sem starfsemi þeirra heldur uppi fjölbreyttri þjónustu sem þau veita okkur. Aður fyrr voru þær mikilvægar sem byggingarefni, eldsneyti og öruggur fódurgjafi húsdýra. Nú er hlutverk þeirra fyrst og fremst mikilvæg búsvæði lífvera og þannig vörður líffræðilegrar fjölbreytni, m.a. treysta margir fuglar á mýrarnar og þær viðhalda stórum stofnum þeirra. Þær gegna mikilvægu hlutverki í vatnsbúskap stórra svæða. Þá eru þær öflugur kolefnisgeymir og því ber okkur á tímum loftslagsbreytinga að hugsa vel um mýrarnar okkar.

Metum mýrarnar okkar að verðleikum, verndum þær sem eru í góðu ástandi og lagfærum þær sem hafa orðið fyrir raski og hnignað.

Sunna Áskelsdóttir, sérfræðingur hjá Landgræðslunni

LANDBÚNAÐARHÁSKÓLI ÍSLANDS

Nibio Ullensvang hefur unnið að rannsóknum á mjölmormum og hermannaflugu frá 2017.

Lbhí kynnti mjölmormuframleiðslu á Vísindavöku Rannís í síðasta mánuði og voru gestir jákvæðir gagnvart skordýrum og til í að smakka.

Gunnhild Jaastad frá Nibio, Jakob Irgens Blakstad frá Invertapro og Rúna Prastardóttir, doktorsnemi við Lbhí, skoða framleiðsluna hjá Invertapro.

Norskir skordýrasérfræðingar sóttir heim

Dagana 24.-26. október síðastliðinn heimsóttu Ragnheiður Þórarinsdóttir, rektor Landbúnaðarháskóla Íslands, og Rúna Prastardóttir, doktorsnemi við Landbúnaðarháskólann, starfsstöð NIBIO í Ullensvang í Noregi.

NIBIO stendur fyrir Norsk Institutt for Bioøkonomi og er ein stærsta rannsóknastofnun Noregs, en hún vinnur að rannsóknum tengdum matvæla- og plöntuframleiðslu, landnotkun, erfðaaðlöndum, skógum og viðskipta- og félagshagfræði. NIBIO Ullensvang er í Harðangursfirði um 160 km frá Bergen og á þeirri leið er farið í gegnum u.þ.b. 50 jarðgöng að mismunandi lengd.

Í Harðangursfirði er mikil eplarákt og cider-framleiðsla. Epli hafa verið ræktuð í Harðangursfirði síðan á 14. öld, þegar reynslan og þekkingin kom með enskum munkum. NIBIO Ullensvang hefur sérhannaðar rannsóknastofur til að meta gæði eplaráktarinnar og sjá um mælingar á cider-framleiðslunni og vottun hennar. Þá eru sérþjálfaðir hópar sérfræðinga sem gera bragðskimanir á cider-framleiðslunni.

Fyrir rúmum sex árum síðan hófust rannsóknir á skordýrarækt hjá NIBIO Ullensvang og snúast þær um ræktun mjölmormu og hermannaflugu, sömu tegundir og unnið er með hjá Landbúnaðarháskóla Íslands. Við ræktunina er notast við hitaskápa, af sömu gerð og notaðir

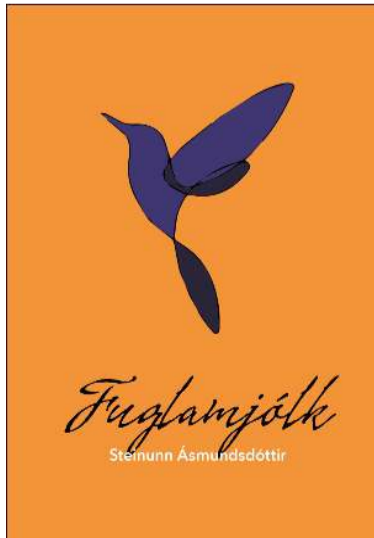
Rúna og Ragnheiður heimsóttu Invertapro í Voss í Noregi og kynntu sér mjölmormuframleiðsluna.

Myndir / Aðsendar

eru við plönturæktun, til þess að halda stöðugu hita- og rakastigi fyrir skordýrin. Mismunandi

fóðurhræfni hafa verið prófuð fyrir skordýrin, þar á meðal hveitiklið og hafrar, en hveitiklið

Jólagjöfin í ár!

Vandaðar bækur sem fást í öllum helstu bókaverslunum landsins.

hefur reynt betur en hafrarnir fyrir mjölmurana. Einnig hafa tilraunir verið gerðar með blautfóður, þ.e. blöndu af grænmeti og ávöxtum sem hafa stundum verið gerjuð með mjólkursýrubakteríum. Niðurstöður sýna að fódurinnihaldið hefur töluverð áhrif á gæði skordýralirfanna sem fódurhraefnis, en með góðu fóðri má ná jafni framleiðslu af þurrkuðum lirfum með 50% próteininnihaldi.

NIBIO Ullensvang er í samstarfi við nokkra norska skordýraframleiðendur sem eru að hasla sér völl, m.a. fyrirtækið Invertapro í Voss sem er í um klukkustundar akstursfjarlægð frá Ullensvang. Invertapro framleiðir mjölmur til mannelis og sem fóður fyrir gæludýr og hænur. Skordýraræktunin fer fram í 600 fm rými og fulltrúi fyrirtækisins segir að það sé hægt að framleiða um 3 tonn á viku í núverandi húsnæði. Fyrirtækið hyggst stækka á næstu árum og er markmiðið að byggja nýtt 3.000 fm framleiðslurými og er áætlað að framleiðslugetan aukist við það upp í 30 tonn á viku. Invertapro stundar eigin rannsóknir með mismunandi fódurhraefni, bæði þurrfóður og blautfóður. Fulltrúar fyrirtækisins segjast ná stöðugri framleiðslu af þurrkuðum lirfum með 50% próteininnihaldi með blöndu af þurr- og blautfóðri. Við framleiðsluna notar fyrirtækið

sjálfvirkni og róbótatækni sem meðal annars getur flokkað lirfur eftir aldri og dauðar lirfur og bjöllur frá þeim lifandi.

Loks var farið í heimsókn til fiskeldisfyrirtækisins Ænes Inkubator, sem er ný landeðisstöð í eigu þriggja norska laxeldisfyrirtækja. Stöðin framleiðir laxa upp í nokkur hundruð gramma stærð til áframeldis í sjókvíaeldisstöðvum þessara þriggja fyrirtækja. Ænes Inkubator kaupir laxahrogn frá Benchmark Genetics Iceland. Á fundinum kom fram mikill áhugi á nýjum skordýrapróteinum sem gætu komið í stað fiskimjóls og sojabaunamjóls í fóðrinu.

Heimsóknin til Noregs var afar lærdómsrík og þekkingin úr ferðinni mun nýtast vel við áframhaldandi þróun og uppbyggingu aðstöðu fyrir skordýrarækt hjá Landbúnaðarháskóla Íslands. Niðurstöður ferðarinnar munu vafalítið einnig leiða til nýrra hugmynda og aukins alþjóðlegs samstarfs á þessu sviði. Við þökkum gestgjöfum okkar hjá NIBIO Ullensvang, Ænes Inkubator og Invertapro kærlega fyrir frábærar móttökur og gefandi fundi.

Rúna Brastardóttir
doktorsnemi og
Ragnheiður I. Þórarinsdóttir
rektor.

AÐALSKIPULAG HÚNAÞINGS VESTRA 2014-2026

Auglýsing um afgreiðslu sveitarstjórnar

Sveitarstjórn Húnaþings vestra samþykkti á 370. fundi sínum, þann 10. ágúst 2023, breytingar á aðalskipulagi Húnaþings vestra 2014-2026 sem felur í sér breytingu á landnotkun, stækkun reita og endurskilgreinda landnotkun á nokkrum stöðum innan Hvammstanga skv. 31. gr. skipulagslaga nr. 123/2010.

Um er að ræða breytingu á íbúðarbyggð ÍB9 við Lindarveg, breytingar á íbúðarbyggð ÍB7 sunnan við Eyri og tilfærsla á landnotkunarreit AT3. Ennfremur er skilgreining á svæði fyrir verslun og þjónustu við Lindarveg breytt. Íbúðarsvæðið við Lindarveg er í uppbyggingu og eru þar risin nokkur íbúðarhús. Svæðið er skv. núgildandi skipulagi skilgreint fyrir frístundabyggð að hluta en með þessari breytingu er sú skilgreining felld niður. Svæðið sunnan og norðan við Eyri sem breytingin nær til, er að mestu tún og beitarlönd og byggt hefur verið á öllum fjórum löðunum á svæði ÍB7.

Hægt er að kæra samþykkt sveitarstjórnar til úrskurðarnefndar umhverfis- og auðlindamála. Kærufrestur er einn mánuður frá birtingu auglýsingar um gildistöku breytts aðalskipulags í B-deild Stjórnartíðinda.

Skipulags og byggingarfulltrúi
Húnaþings vestra
Bogi Kristinsson Magnusen

EYJAFJARÐARSVEIT
Skólatróð 9, 605 Eyjafjarðarsveit
S.463 0600, vaks.463 0615
esveit@esveit.is

Ytri-Varðgjá Vaðlaskógur, Eyjafjarðarsveit - aðal- og deiliskipulagstillögur

Sveitarstjórn Eyjafjarðarsveitar samþykkti á fundi sínum þann 31. ágúst 2023 að vísa aðal- og deiliskipulagstillögu vegna breytingar á Aðalskipulagi Eyjafjarðarsveitar 2018-2030 og vegna breytingar á deiliskipulagi baðstaðar í landi Ytri-Varðgjár í auglýsingu skv. 31. gr. og 41 gr. skipulagslaga nr. 123/2010.

Aðalskipulagsbreytingin lýtur að því að verslunar- og þjónustusvæði VP22 stækkar til suðurs og nær yfir svæði sem í núverandi aðalskipulagi eru skilgreind sem íbúðarsvæði (ÍB22) og skógræktar- og landgræðslusvæði. VP22 verður eftir breytinguna 3,5 ha að stærð og íbúðarsvæði ÍB22 fellur út. Breytingin miðar að því að innan svæðis VP22 verði heimilt að reisa hótél.

Breyting á deiliskipulaginu felur í sér að skipulagssvæðið stækkar úr 2,6 ha í 5,3 ha, þannig að það nær yfir fyrirhugað hótél og aðkomusvæði. Á hótellóðinni verði heimilt að reisa allt að 5 hæða hótél með allt að 120 herbergjum, auk bílgeymslu og þjónusturýmis. Bílastæði og aðkomusvæði yrðu vestan og sunnan byggingarreits auk þess sem gert er ráð fyrir nýrri laug sem næði frá núverandi laug Skógarbaða að hóteli.

Skipulagsverkefnið tekur til framkvæmda sem tilgreindar eru í 12.04 viðauka laga um umhverfismat framkvæmda og áætlana nr. 111/2021 og fylgir skipulagstillögunum umhverfisskýrsla.

Skipulagstillögurnar eru aðgengilegar á sveitarskrifstofu Eyjafjarðarsveitar, Skólatróð 9 Hrafnagilshverfi, milli 9. nóvember og 21. desember 2023, á heimasíðu sveitarfélagsins, www.esveit.is og á vefsíðu Skipulagsgáttar, www.skipulagsgatt.is undir málnúmerum 805/2023 og 807/2023.

Þeim sem telja sig eiga hagsmuna að gæta er hér með gefinn kostur á að gera athugasemdir við skipulagstillögurnar til 21. desember 2023. Hægt er að koma athugasemdum á framfæri undir málinu á vef Skipulagsgáttar með innskráningu rafrænna skilríkja. Frekari upplýsingar er hægt að nálgast hjá Skipulags- og byggingarfulltrúa Eyjafjarðar, Skólatróð 9, 605 Akureyri, eða í tölvupósti á netfangið sbe@sbe.is.

Skipulags- og byggingarfulltrúi

KÄRCHER

Hreinsibúnaður og vélar

K háþrýstidælur

HD háþrýstidælur

HDS háþrýsti/hitadælur

PGG rafstöðvar

NT ryksugur

RAFVER
rafver.is - S: 581 2333 - rafver@rafver.is

Eflum eldvarnir á heimilum í dreifbýli

Heimili í dreifbýli eru yfirleitt þannig í sveit sett að langt er í næstu slökkvistöð og útkallstími slökkviliðs því langur ef eldur kemur upp og aðstoðar er þörf.

Vigdís Häsler

Garðar H. Guðjónsson

Eldvarnir og fyrstu viðbrögð heimilisfólks geta því ráðið miklu um hvernig fer fyrir fólki og eignum. Margir gera sér grein fyrir þessu og tryggja að eldvarnir heimilisins séu ævinlega eins og best verður á kosid. Aðrir þurfa sannarlega að gera betur.

Mikilvægt er auðvitað að gera allt sem í okkar valdi stendur til að koma í veg fyrir að eldur komi upp og reyni á eldvarnir heimilisins og setji fólk í hættu. Það má gera með ýmsum hætti; fara gætilega með opinn eld, sýna aðgát við matseld, hlaða snjalltæki í öruggu umhverfi og tryggja að raflagnir séu í lagi.

Reykskynjarar bjarga mannlífum

En vilji svo óheppilega til að eldur komi upp á heimili reynir á eldvarnirnar og viðbrögð fólks. Áriðandi er að tryggja að heimilisfólk fái viðvörðun um að eldur og reykur sé á heimilinu. Því þarf að tryggja að nægjanlegur fjöldi virkra reykskynjara sé fyrir hendi.

- Best er að hafa reykskynjara í öllum rýmum, ekki síst þar sem raf- og snjalltæki eru notuð og hlaðin. Þá á að minnsta kosti að setja upp framan við eða í hverri svefnálmú og á hverri hæð á heimilinu.
- Gott er að hafa hitaskynjara í votrymum og bílskúr.
- Prófa þarf reykskynjara að minnsta kosti árlega. Algengast er að rafhlöður í nýjum reykskynjurum endist í fimm til tíu ár en skipta þarf árlega um rafhlöðu í skynjurum með 9 v rafhlöðu.

Endurnýja skal reykskynjara á tíu ára fresti.

Samtengdir reykskynjarar eru áskjósanleg lausn, ekki síst á stærri heimilum og þar sem húsnæði er á fleiri en einni hæð. Ef einn samtengdur reykskynjari fer í gang fara þeir allir í gang. Þar sem þráðlaust net er fyrir hendi er hægt að tengja skynjarana í síma heimilisfólks í gegnum app.

Slökkvibúnaður og flóttaleiðir

Mörgum hefur tekist að bjarga verðmætum og koma í veg fyrir stórslys með notkun einfalds slökkvibúnaðar sem þarf að vera fyrir hendi á öllum heimilum.

- Slökkvitæki eiga að vera við helstu útgöngudyr. Þau eiga að vera sýnileg og aðgengileg þegar gengið er um íbúðina svo að allir viti hvar þau eru ef nauðsynlegt reynist að nota þau.
- Eldvarnateppi á að vera á sýnilegum stað í eldhúsi.

Enginn ætti þó að setja sig eða aðra í hættu við slökkvistarf. Mikilvægt er að tryggja að allir komist heilir út og hringja í neyðarnúmerið, 112. Allir á heimilinu eiga að hafa aðgang að tveimur eða fleiri greiðum flóttaleiðum. Fjölskyldan þarf að ákveða stað utandyra þar sem allir hittast þurfi fjölskyldan að yfirgefa heimilið.

Tækifærið er núna!

Bændasamtökin og Eldvarnabandalagið hafa samið við Eldvarnamiðstöðina um að selja félagsmönnum í Bændasamtökunum eldvarnabúnað á sérstökum afsláttarkjörum. Allar upplýsingar um tilboð Eldvarnamiðstöðvarinnar er að finna á Bændatorginu. Við hvetjum félagsmenn til þess að yfirfara nú eldvarnir heimilisins og nýta sér tilboðið til að efla þær eftir þörfum. Tækifærið er núna!

Vigdís Häsler,
framkvæmdastjóri BÍ og
Garðar H. Guðjónsson,
framkvæmdastjóri
Eldvarnabandalagsins.

Pottastýring

Sjálfvirk pottastýring með snertiskjá og vefviðmóti
Einfalt og öruggt

Fyll'ann - takk!

Með vafra í síma eða tölvu getur þú látið renna í pottinn og stillt hitann, eins og þér hentar - allt klárt þegar þú mætir!

Hitataekni

Loftgæði eru lífsgæði

Smiðjuvegi 10 · 200 Kópavogur
Sími 588 6070 · hitataekni.is

HAUSTILBOÐ
25%
afsláttur
Nú aðeins kr. 410.000
Gildir til 30. nóv. 2023

VIÐ KYNNUM MEÐ STOLTI UPPRÉTTU GÓLFÞVOTTAVÉLINA

TSM WILLMOP 50 B

Nú getur ræstingafólk sagt skilið við hina hefðbundnu moppu og skúringarfötu - og þannig aukið skilvirkni og framleiðni í ræstingum.

TSM WILLMOP 50 B sameinar afl og afköst atvinnugólfþvottavélar með hreyfigetu og sveigjanleika gólfmoppu sem gerir notanda kleift að þrifa yfir 2.100 fermetra á klukkustund.

Svæði sem áður var erfitt að ná til er nú enginn vandi að þrifa vel þökk sé 360° stýringu sem gefur notandanum ótrúlega mikinn hreyfanleika.

Þessi moppa framtíðarinnar er fullkomin til viðhalds í verslunum, spítölum, heilsugæslum, skólum, veitingastöðum og flugvöllum.

Dalbrekka 15 | 200 Kópavogur | s. 544 5588 | marpol@marpol.is

ERTU MEÐ SJÁLFSVÍGSHUGSANIR?

Pieta réttir þér hjálparhönd

552 2218

pieta.is

Akureyri - Húsavík - Ísafjörður - Reykjavík

Bændablaðið
www.bbl.is

Klippa, skera, slípa, bora

Það er skemmtilegra með vonduðum verkfærum.

Slípi- & brýningarvélar | Bandsagir
Beygju- & valsavélar | Legupressur
Plötuklippur | Segul- & súluborvélar

LANDVÉLAR | SMÍÐJUVEGI 66 | 580 5800 | LANDVELAR.IS

LANDVÉLAR
Lausnir á lager

Áætlaður kostnaður við uppbyggðan heilsársveg voru þrjú milljarðar árið 2021 þegar framkvæmdum var frestað. Því er augljóst að fjárfestingin yrði ekki lengi að borga sig og ekki þarf að nefna hve loftslagsvæn hún er.

vormánuðum. En þrátt fyrir það og sameiningu sveitarfélaganna var vegagerðinni seinkað í samgönguáætlun til 2027. Áætlað er að framkvæmdin taki þrjú ár sem þýðir að ef vegurinn verður ekki færður enn aftur verður hann tilbúinn 2030.

Áætlaður kostnaður við uppbyggðan heilsársveg voru þrjú milljarðar árið 2021 þegar framkvæmdum var frestað. Því er augljóst að fjárfestingin yrði ekki lengi að borga sig og ekki þarf að nefna hve loftslagsvæn hún er.

Mikilvægi vetrarþjónustu

Þar sem heilsársvegurinn verður ekki tilbúinn á næstu árum skiptir vetrarþjónustan afar miklu máli. Öxi er á hinna svokölluðu G-reglu sem þýðir að vegurinn er ekki þjónustaður frá 1. nóvember til 20. mars. Á vorin og haustin er vegurinn aðeins þjónustaður tvisvar í viku og eingöngu ef snjólétt er. Gefin er heimild til að þjónusta til 5. janúar

þegar snjólétt er og sveitarfélagið greiðir helminginn.

Þegar Vegagerðin ákveður að kanna með opnun á Öxi er maður sendur frá Höfn eða Djúpvogi upp á Öxi til að kanna aðstæður. Kostnaðaráætlun er gerð sem er send á Reyðarfjörð. Þar ráða menn ráðum sínum með veðurfræðingi Vegagerðarinnar og samþykkja hana ef niðurstaðan er jákvæð. Upplýsingarnar eru svo sendar „suður“ til að fá lokasamþykki. Þetta er tímafrekt ferli og glatast því oft góðir dagar til að þjónusta og opna. Ef spár breytast þarf að hefja ferlið upp á nýtt.

Þann 4. janúar síðastliðinn var heimild til að opna Öxi samkvæmt G-reglu. Lítil snjór var á henni en spáði úrkomu. Því var ákveðið að hinkra aðeins. Þann 6. janúar kom svo þvert nei, því komið var fram yfir 5. janúar og eftir það er ekki heimilt að þjónusta veginn samkvæmt G-reglunni.

Hefði ekki verið horft svona stíft í þá dagsetningu hefði verið einfalt og kostnaðarlítið að halda

Öxi opinna fram að óveðrinu 27. mars. Í framhaldinu hefði verið mun ódýrara og fljótlegra að opna hana aftur, því ekki hefði þurft að berjast við mikinn klaka eins og jafnan eftir langar lokanir. Vegurinn hefði þornað fyrr og verið betur undirbúinn undir umferðina um vorið. Sama má segja um janúar 2022, enda oft og tíðum lítil úrkomu á Öxi fram í febrúar.

Heildarkostnaðurinn við vetrarþjónustu á Öxi síðastliðinn vetur var á bilinu 6-9 milljónir. Sparnaður af því að hafa hana opna miðað við fjölda bíla yfir vetrartímann er hins vegar hátt í milljón, Á DAG, miðað við útreikningana hér ofan!

Biðlum til samgönguráðherra

Við gerum okkur fulla grein fyrir því að Öxi er fjallvegur og að á meðan hann er ekki uppbyggður og lagður slitlagi er erfiðara að snjóhreinsa hann og geta komið tímabil þar sem veðurfar og snjóalög eru þannig að ekkert verði við ráðið. En að halda sig fast við ákveðna dagsetningu, algjörlega óháð veðri og snjóalögum, finnst okkur út í hött.

Við biðlum því til samgönguráðherra að Öxi verði færð af G-reglunni yfir á tveggja daga opnun og til vara að dagsetningin 5. janúar verði aflögð og vegurinn þjónustaður þegar aðstæður leyfa. Eins að settir verði fastir fjármunir, til dæmis 8-10 milljónir, í vetrarþjónustu á Öxi sem þjónustumiðstöðin á Höfn hefði til ráðstöfunar, án aðkomu annarra. Og að sjálfsögðu biðlum við til hans að heimila framkvæmdir við heilsársveginn strax í vor.

Guðný Lára Guðrúnardóttir,
Ingi Ragnarsson
og Oddný Anna Björnsdóttir,
heimastjórn Djúpvogs, eins af
byggðakjöörnum Múlaþings.

Kanntu vel til verka?

KOMDU Í RAUNFERNIMAT Í BÚFRÆÐI

FÁÐU FORMLEGA STAÐFESTINGU Á PEKINGU
PINNI OG FÆRNI Á LANDBÚNAÐARSTÖRFUM

Símenntun
á Vesturlandi

simenntun@simenntun.is - S:437 2390 - www.simenntun.is

SALTVÍK
RIDING ICELAND

Vegna mikillar aðsóknar í hestaferðirnar okkar óskum við eftir samstarfsaðilum/verktökum til að sjá um og reka hestaferðir undir merkjum Saltvík - Riding Iceland. Góðir tekjumöguleikar meðfram almennum búrekstri yfir sumartímann! Starfandi aðilum sem vilja bæta við sig verkefnum einnig velkomið að hafa samband með mögulegt samstarf í huga.

Almennar upplýsingar um starfsemi okkar er að finna á heimasíðunni www.ridingiceland.is

Frekari upplýsingar fyrir áhugasama aðila
gefur Bjarni Páll í s. 892-4645
eða á netfang - bjarni@saltvik.is

Pressaðu á gæðin

CHAMPION

KLETTUR

Músa- og kakkalakkafælar SEM VIRKA

Evrópsk
framleiðsla

...fæst í öllum betri landbúnaðarverslunum

radarcan®

TÖKUM AÐ OKKUR VERKEFNI OG VINNUM ÚR ÞEIM LAUSNIR

VHE

VHE • Melabraut 27 Hafnarfjörður • Hraun 5 Reyðarfirði
Sími 843 8804 • Fax 575 9701 • www.vhe.is • sala@vhe.is

LESENDARÝNI

Fé rennur eina slóð fram Fossdal í Arnarfirði haustið 2022.

Myndir / Aðsendar

„Ærnar renna eina slóð“ – Um kindagötur

Göngumanni í íslenskum úthaga er það léttir að ramba á kindagötu. Því má treysta að gatan sé haganlega lögd og sjaldan endar hún í ógöngum. Að vísu er kindagata svo mjó að göngumaður með fullvaxta gönguskó á fótum þarf að tileinka sér göngulag tískusýningarkvenna til þess að fylgja henni nákvæmlega. Kindagötur eru verðmætur hluti af íslensku menningarlandslagi.

Bjarni Guðmundsson.

Mér er tamast að tala um kindagötur og mun því nota það heiti hér. Það heiti er þó ekki að finna í *Íslenskrri orðabók*. Þar er notað heitið fjárgötu – „stígur sem fé fer eða hefur myndað“.

Þegar tíðni heitanna tveggja í textum á vefslóðinni www.timarit.is er athuguð sést að fjárgata kemur nær fjórum sinnum oftar fyrir en kindagata. Hvort hér er um landshluta-, héraða- eða jafnvel bæjamun að ræða verður ekki slegið föstu. Það mætti athuga.

Kindagötur eru sennilega jafn gamlar búsetu manna hérlandis enda hafi hinir fyrstu landsmenn haldið sauðfé sér til viðurværis og afkomu. Giska má á að margar kindagötur landsins séu að stofni til frá upphafi Íslandsbyggðar. Þær má því telja með elstu menningarminjum þjóðarinnar. Götur verðskulda því athygli.

Á vori tölta lömb gjarnan við hlið mæðra sinna og leita snertingar og öryggis. Þroskamerki er líður á sumarið er það að lömb taka að elta mæður sínar yfirvegð og í reglulegri „strollu“, fylgja kindagötum, læra á þær og eiga sinn daglega þátt í að halda götunum við.

Kindagötur eru vel þekktar í öðrum sauðfjárræktarlöndum, svo sem á Bretlandseyjum – *sheep tracks, sheep paths* á máli þarlandra. Þar eru þær líka eldfornar að stofni til. Jafnvel má lesa tilvist kindagatna úr samlikningum í ýmsum textum Gamla testamentisins: „Drottinn er minn hirðir, leiðir mig um réttan veg“ segir til dæmis í Sálmu Davíðs. Þar var að vísu um að ræða aðra rekstrarhætti sauðfjárla en við Íslendingar eigum að venjast, þ.e. að hjörðin elti hirði sinn en var ekki rekin.

Lengst af ársins er kindum eðlilegt að mynda hópa; hjörðhegðun einkennir þær. Það veitir þeim samkennd og öryggi. Einangrun veldur flestum streitu. Þegar ein ær færir sig úr stað fylgja aðrar gjarnan á eftir – og þá sömu slóð. Því skila eftirlægukindur sér gjarnan sjálfar heim til húsa þegar hagi hefur verið smalaður og „tæmdur“ af fé. Hegðun forystufjár er sérstakur kafli sem hér verður ekki fjallað um.

Víða þar sem sauðfé gengur frjálst myndar það stíga – kindagötur. Fé hefur til dæmis ekki gengið lengi á túni, ekki síst á hausti, þegar það tekur að mynda ákveðna stíga sem það síðan fylgir samviskusamlega. Gjarnan ganga þá nokkrar kindur saman í röð með jöfnu bili sín á milli. Féð rásar – fylgir rás. Á færeysku kallast kindagata *rás* eða *seyðarás* þótt stundum sé þar líka talað um *seyðagötu*.

Þótt kindur dreifi sér á beit um haga leita þær jafnan gatna sinna þegar kemur að því að færa sig á milli beitar svæða. Þegar snjó er á jörðu og þá ekki síst þegar færi verður þungt er fé fljótt að mynda stíga með því að raða sér upp í göngu þannig að hver kind eltir aðra.

„Grafgötu“ á Seldal í mynni Skorradals haustið 2023.

„Ég hef aldrei rekið á illa lagða fjárgötu“, skrifaði Gestur Guðfinnsson. „Og engar götur þekki ég skemmtilegri. Tökum t. d. einstigið upp Illakamb við Jökulsá eða fjárgötunna í Skorarlíðum, þar sem engu er ofakið á breiddina og hamrarnir fyrir ofan og hengiflugin fyrir neðan kitlar mann svo notalega í knésbætunna, allt öðruvísi en lífshættan á Lækjargötunni eða Miklubrautinni.“

En svo voru til staðir þar sem kindagötur þekktust varla. Tungnamaðurinn Jónatan Hermannsson skrifaði mér m.a. um reynslu sína: „Ég hef einu sinni á ævinni séð kindagötu. Það var fjárlausla“

haustið og hlýtur því að hafa verið 1952. Þá höfðu hjónin Óskar Jóhannesson og Hildur Guðmundsdóttir keypt góðjörðina Brekku í Biskupstungum og hugðust hefja þar búskap . . . Við vorum stödd á Brekku, líklega til að heilsa upp á nýkomna sveitunga, en ég man ekkert um það. Man heldur ekkert frá þeirri heimsókn nema að við móðir mín vorum stödd í óhrjálægum lyngmó og hún bendir á þröngva götu og segir: „Þetta er kindagata.“ Ég man að hún notaði þetta orð eins og þú, Bjarni, og gatan var eins og þú lýsir. Ég man að ég hugsaði: „Það eru engar kindagötur heima, það er líklega af því að það er fjárlaus, þær koma ábyggilega þegar nýja féð kemur í haust.“ En þær komu aldrei. Ég veit ekki af hverju, en það var aldrei rennsli á fé í högunum heima. Allan veturninn hélt það sig við húsi þótt það lægi við opið, enda litla beit að sækja í gróðursnauda þursaskeggsmóa eða svellaðar mýrar. Í högum var féð þjá mánudi á ári – frá byrjun sauðburðar og þar til það var rekið á fjall og svo frá réttum og þar til tekið var á gjöf – einn og hálfan mánuð hvort sinn.

Kindagötu, og að minnsta kosti ef það eru grafgötur, eru fullmjór fyrir fætur göngumanns í nútíma skóðunni eins og fyrir var nefnt. Í þýfðu landi myndast þær með tímanum, djúpar og niðurgrafnar svo að hin myndhverfa skýring *Íslenskrar orðabókar* verður augljós: „ganga (fara) í grafgötu um e-ð leita e-s vandlega > það þarf ekki

**GOTT ÚRVAL
NOTAÐRA BÍLA**

notadir.benni.is

 <p>740453</p> <p>4x4</p> <p>SsangYong Tivoli XLV DLX '16, sjálfskiptur, ekin 78 þús. km. Verð: 1.690.000 kr.</p>	 <p>440033</p> <p>4x4</p> <p>Jaguar I-Pace S EV400, '21, sjálfskiptur, ekin 21 þús. km. Verð: 8.490.000 kr.</p>	 <p>468271</p> <p>4x4</p> <p>SsangYong Rexton, '20, beinskiptur, ekin 52 þús. km. Verð: 5.990.000 kr.</p>
 <p>198884</p> <p>Toyota Yaris '22, beinskiptur, ekin 68 þús. km. Verð: 2.490.000 kr.</p>	 <p>286675</p> <p>4x4</p> <p>Renault Captur E-Tech '22, sjálfskiptur, ekin 60 þús. km. Verð: 3.490.000 kr.</p>	 <p>302179</p> <p>4x4</p> <p>SsangYong Tivoli XLV DLX '17, sjálfskiptur, ekin 98 þús. km., Verð: 2.190.000 kr.</p>

Vegna mikillar sölu vantar okkur allar tegundir bíla á skrá!

Sjáðu fleiri bíla á notadir.benni.is

Krókhálsi 9 | Reykjavík | 590 2035

**Bilbúð
Benna**
— Notaðir bílar —

Birt með fyrirvara um mynd- og textabrengl

LÖGMANNSPJÓNUSTA

Vönduð og fagleg lögmennspjónusta með starfsstöðvar bæði í Reykjavík og á Hvolsvelli. Helstu réttarsvið: Félagaréttur, eignaréttur, samningaréttur, orkuréttur, erfðaréttur, gjaldþrotaréttur stjórnsluréttur o.fl. Yfir 30 ára reynsla af lögmennsstörfum.

Helgi Jóhannesson, lögmaður • helgi@lr.is • Sími 849-0000
Borgartúni 25, Reykjavík • Austurvegi 4, Hvolsvelli • Sími 515-7400

Kindagata, tiltekið grafagata, er fullmjó fyrir fullskóaðan göngumann nema hann beiti göngulagi tiskusýningarfólks.

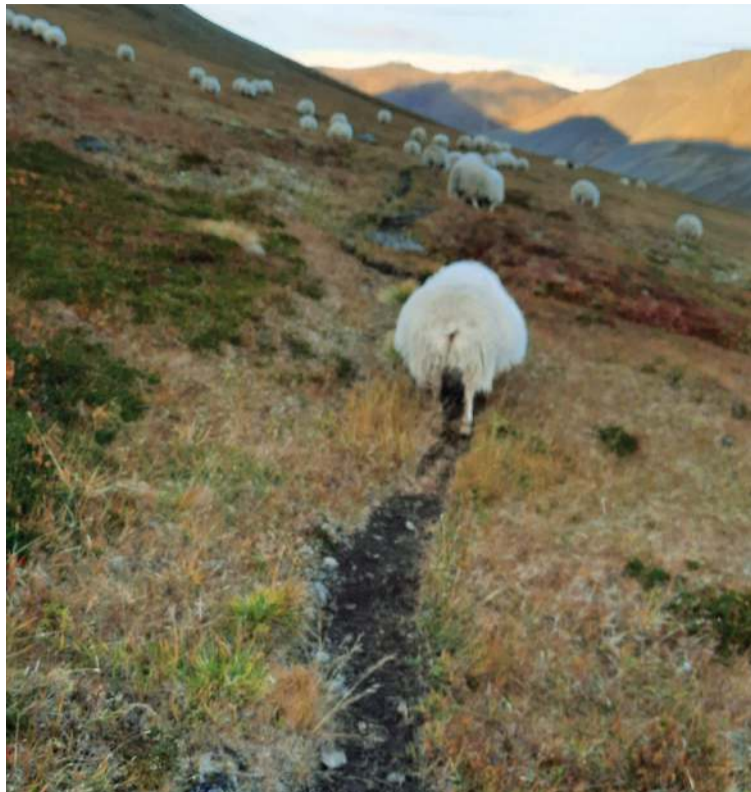
“að fara í neinar grafagötur um það“. Svo virðist sem kindurnar myndi grafagötu þannig að gatan verður mishæðalitil í láréttum fleti þótt liggji um mjög þýft landslag. Gatan verður því mjög þægileg göngumanni að því leyti – og fénu að sjálfsgöðu líka.

Lauslegar mælingar benda til þess að kindagötur séu víðast um 14-15 cm á breidd. Vel má láta sér detta í hug að götubreiddin fari að einhverju marki eftir ræktun og gerð fjár viðkomandi svæði; að vænta megi breiðari götu þar sem fé er breiðara um bringu og vöðvafylltara í lærum. Í gamni en líka nokkurri alvöru mætti því spyrja hvort kindagötur séu t.d. breiðari á Ströndum en í héruðum þar sem vænleiki fjár er minni?

Kindagötur fylgja jafnan þurrari hluta lands en sneiða hjá mýrum og votlendi, sé á öðru vól. Með sama hætti leiða þær að hentugum vöðum á ám og lækjum.

Hér má bæta því inn að götur eftir umferð hesta – reiðgötur – eru gjarnan um 30 cm á breidd, tæplega eitt fet. Þær eru því vel „mangengar“ án þess að við hafa þurfi göngulag tiskusýningarfólks. Álika eru kúagötur en breidd þeirra hef ég ekki mælt sérstaklega.

Sárasjaldan rekumst við á brattar kindagötur. Kemur þá að hvað merkilegasta einkenni þeirra.

Kindagata á Kirkjubólsdal haustið 2023.

Rauðsendingurinn Gunnlaugur A. Júlíusson hefur bent mér á að í brattlendi sé hann almennt um 6-7°. Oft er því að sjá sem gatan hafi í öndverðu verið hugsuð af heildarsýn yfir svæðið. Má ég þar til nefna dæmi af Kirkjubólsdal og Haukadal í Dýrafirði: Götur, sem liggja á hækandi framdali, fá stefnu sína mjög heimarlega á dölum svo hækun gatnanna verður jöfn og þægileg. Víða liggja þær samsíða hæðarlinum landsins á allöngum köflum. Annars staðar skera götur hæðarlinurnar með afar jöfnum stíganda. Þetta er aðáunaverð skynjun sauðfjár á staðfræði landsins (tópografíu) og breytni samkvæmt henni.

Brúnir kindagatna eru gjarnan betur grónar og gróskumeiri en landið umhverfis. Veldur því traðkið en líka skítur og þvag fjárins sem um göturnar fer. Því ber meira á heilgrösum en öðrum plöntutegundum í götubrúnunum. Athyglisverð er rannsókn Ingólfs grasfræðings Davíðssonar frá árinu

1969 í Eyjafirði: „Varpasveifgras vex við gamlar fjárgötur og þar sem kvíaaer gengu upp á Flesjum uppi á Hámundarstaðahlíð í um 600 m hæð yfir sjó, en er smávaxið.“ Féð ber fræ á klaufum sínum og með skítum.

Þá má nefna að ég er vaxinn upp við spurninguna um það hvort hafi verið farið að grænka með götu eftir ferð á vori um úthaga heima í Kirkjubólsdal. Það var mælikvarði á það hversu gróandanum miðaði – að það væri að koma sauðgróður. Fast með kindagötum er gjarnan minna um sinu en fjær þeim. Því ber þar líka meira á fyrsta vorgróðri en fjær götu.

ooo

Hérlandis hefur sauðfé farið fækkandi á undanförmum árum og flest bendir framhalds þeirrar breytingar allra næstu árin. Það verða því æ færri fætur til þess að halda við förmum kindagötum. Þegar kindagötunum er ekki lengur haldið við týnast þær. Fornar leiðir geta jafnvel orðið ófærar göngumönnum. Dæmi um það eru

götur í Hvanndölum og í skriðunum í Kollumúla í Stafafellsfjöllum. Um Gjögurgötuna inn í Kollumúla skrifaði mér Skaftfellingurinn Bjarni bóndi Bjarnason í Hlíð í Lóni:

... þar er svo bratt á nokkrum stöðum að gatan hverfur á haustin ótrúlega fljótt eftir að féð hefur verið rekið heim og er þá illfært þegar skriðan er orðin gödduð. Stundum bundum við á okkur brodda heimasmíðaða sem við kölluðum fjóskefinga til að standast skriðuna því alltaf var efsta lagið eitthvað laust og skramlaði maður þá ofan á og gat verið erfitt að stoppa sig. En gatan kom alltaf aftur strax og féð var komið aftur á vörin og virtist mér hún vera alltaf því sem næst á sama stað þó stundum virtist hún með snöggri beygju upp til að ná gömlu götunni.

Nokkur synd er það því sífellt fjölgar þeim sem kjósa að skoða landið sem göngufólk. Þótt GPS sé gott og gagnlegt hjálpartæki er þó enn þökkilegra að lesa landið eins og sauðkindin upplifir það og ekki sist að njóta einstakra hæfileika hennar til þess að leggja gönguslóðir þannig að vel hæfi göngumanni. Erlendis eru kindagötugöngur orðnar hluti af útivistarferðamennsku megi marka „Google-leit“ með orðunum *sheep track* eða *sheep path*. Hins vegar er rétt að biðja farendur á vélknúnum tvihjólum að hlifa kindagötum og að forðast akstur á þeim.

Kindagötur eru menningarverðmæti sem eru allrar athygli verð. Þær, eins og aðrar þjóðminjar, ber að umgangast af virðingu og varúð, en nýta til leiðsagnar og fróðleiks á lengri eða skemmri heilsubótargöngum. Og að lokum: Kindagötum verður ekki haldið við án sauðfjár...

Bjarni Guðmundsson,
Hvanneyri.

Eftirmáli: Nokkru efni og tilvísunum í heimildir er sleppt hér. Ég þigg ábendingar um efni greinarinnar með þökkum og hef netfangið bjarnig@lbhi.is

Hilltip Icestriker 900–1600L
Salt og sanddreifari í tveim stærðum fyrir stóra pallbíl og minni vörubíla. Rafdrifinn 12V.

Hilltip Icestriker 380–550L
Salt og sanddreifarari í tveim stærðum, fyrir minni pallbíl. Rafdrifinn 12V.

Hilltip Icestriker 600 TR
Rafdrifinn kastdreifari fyrir dráttarvélur m/öflugum efnisskömmtunarbúnaði.

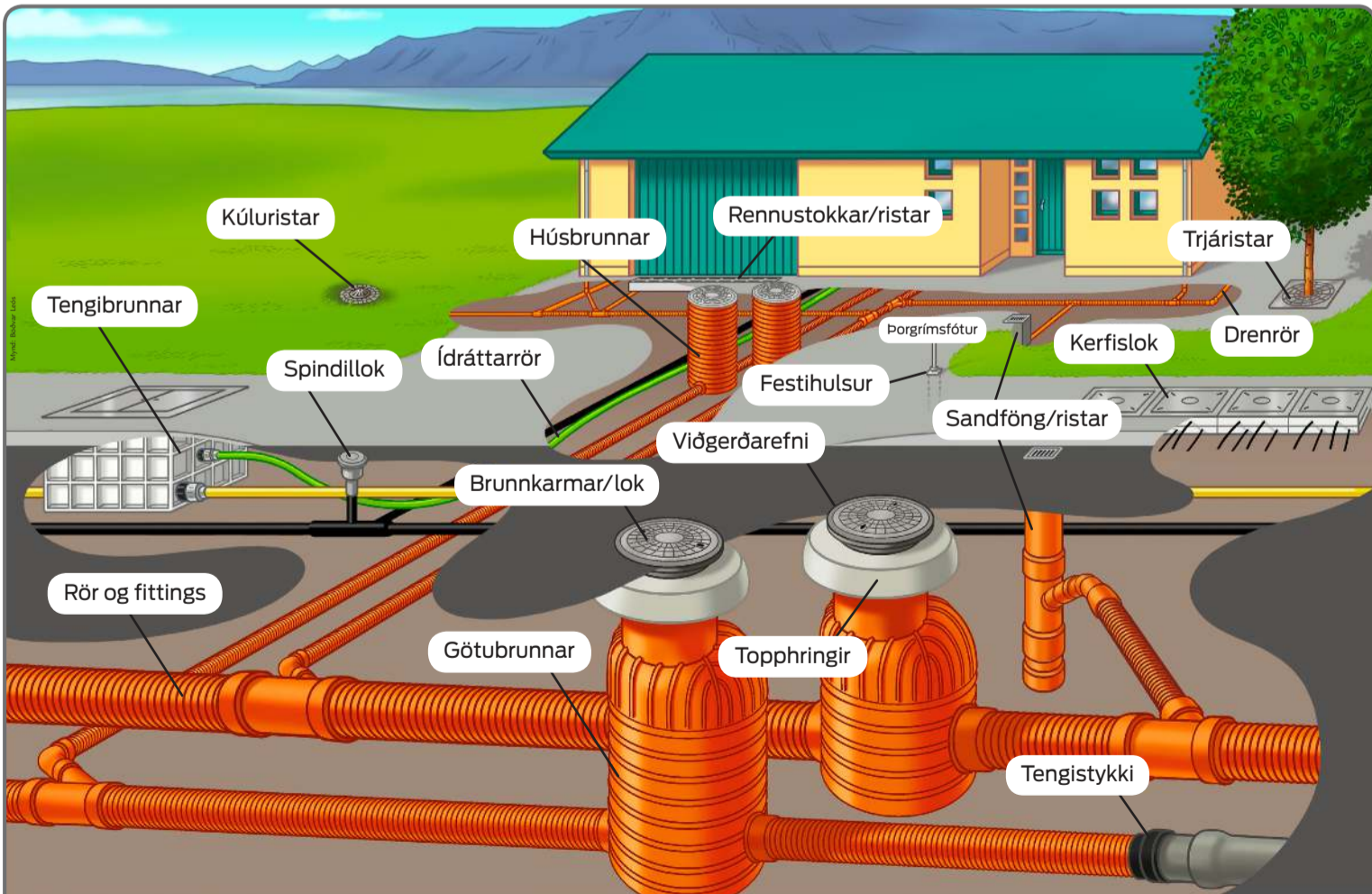
Hilltip Snowstriker VP
Fjölplógur fyrir pallbíl, minni vörubíla og jeppa. Fáanlegur í 185–240 cm breidd.

Hilltip Snowstriker SP
Snjótönn fyrir pallbíl, minni vörubíla og jeppa. Fáanleg í 165–240 cm breidd.

Hilltip Fjölplógur MVP
Fjölplógur fyrir ameríska pallbíl t.d. RAM 3500, GMC 3500 og FORD 350.

Veitulausnir

MÁLMSTEYPA
Pógríms Jónssonar ehf.

Miðhrauni 6, 210 Garðabæ, s. 544 8900
m@malmsteypa.is malmsteypa.is

A Wendel ehf.
Tangarhófa 1, 110 Reykjavík,
S:551 5464 - wendel@wendel.is
www.wendel.is

VÉLABÁSINN

Þýzka stálið

– Fendt 314 Vario

Ástvaldur Lárusson

astvaldur@bondi.is

Bændablaðið fékk til prufu dráttarvél af þriðju kynslóð 300 línunnar hjá Fendt sem hefur verið á markaðnum frá 2015. Þetta eru meðalstórir allhlíða traktorar sem hafa getið sér orðspor fyrir áreiðanleika og þægindi.

Vélin í þessum prufuakstri er Fendt 314, sem er öflugasti traktorinn í þessari línu, eða 142 hestöfl. Hann er fríður á velli og með fallega grænum lit sem samsvarar sér vel í íslenskri sveit og náttúru. Þetta er annar tónn en einkenndi Fendt vélar á árum áður. Þá gefa rauðar felgurnar og hvítt þakið skemmtilegt mótvægi. Ámóksturstækin eru græn og eru framleidd af Fendt.

Útlitið að utan er annars mjög sambærilegt því sem er á öllum öðrum traktorum, enda sama uppskrift og hefur verið notuð í ómunatíð: Stór hjól að aftan, minni að framan, ökumannshús að aftan, ílangt húdd og ámóksturstæki.

Að aftan er hið hefðbundna þritengi, öll helstu vökvatengi og tengi fyrir loftbrensur á vögnum. Þá er einnig skotkrókur sem er ótengdur þritenginu. Í staðinn fyrir að sitthvor hreyfingin skjóti út/inn og slaka niður/upp, þá fer þessi út og niður eða upp og inn í einni bogahreyfingu. Útsýnið aftur á krókinn er í meðallagi gott og þarf að halla sætinu og teygja álkuna til að sjá hann í innstu stöðu. Aflúrtak og þritengi er að framan.

Innrétting vönduð

Þegar gengið er um borð tekur á móti manni mjög vönduð innrétting. Öll efnin eru úr þykku hágræða plasti og þungt tauáklæði á sætum. Stór tölvuskjárn er fyrir framan stjórnborðið. Notandinn getur ýmist notað hann sem snertiskjá eða með stjórnhnappi – svipað og í BMW bifreiðum. Auðvelt er að rata í gegnum viðmótíð og gefast fjölmargir möguleikar í stillingum. Ekki gafst færi til að leggjast yfir alla eiginleika tölvubúnaðarins og má allt eins gera ráð fyrir að þeir sem hafa aldrei snert á þessu stýrikerfi áður verði lengi að komast alfarið til botns í eiginleikum þess. Fyrir framan stýrið er margmiðlunarskjárn sem þjónar hlutverki mælaborðs. Þar er myndin skýr og stór og allar nauðsynlegar upplýsingar í beinni sjónlínu.

Sætið er afar þægilegt, með loftpúðafjórðrun og fjölmarga stillimöguleika. Þetta tiltekna sæti fjarðrar til allra átta, nema til hliðanna. Eiginleika sem var sárt saknað þegar ekið var hratt yfir óslétt tún og vélin sveiflaðist til og frá. Hægt er að stilla hversu stíf fjórðrunin er til að henta þyngd ökumannsins. Í sumum vélum er það gert sjálfkrafa í hvert sinn sem vélin er ræst, en hér þarf að stilla handvirkt. Allt snýst þetta um hversu mikið viðkomandi vill borga fyrir aukahluti og er eflaust hægt að fá sæti í Fendt með öllum þessum eiginleikum.

Hellingur af tökkum

Stjórnborðið er veisla fyrir þá sem hafa ánægju af því að ýta á takka, enda eru þeir líðlega fimmtíu, og er marga hægt að sérstilla eftir höfði hvers og eins. Þarna er allt

Fendt 314 Vario er allhlíða vél uppfull af búnaði. Það sem þær hafa fram yfir aðrar eru sérstök gæði bæði hvað varðar vélbúnað og því sem snýr að notandanum.

Myndir / AL

Græni liturinn er af öðrum tón en sá sem einkenndi Fendt áður.

úr plastefnum sem eru þægileg viðkomu og og er armhvilan með stamt og fódrað yfirborð. Þá er mjög létt að stilla stöðu stjórnborðsins út frá stærð notandans.

Stjórnþinninn fyrir ámóksturstækin er vel staðsettur á stjórnborðinu og því getur notandinn verið slakur í hendinni. Þá er einnig takki til að stjórna vendigírnum í áðurnefndum stjórnþinna, sem gerir tækjavinnu enn auðveldari. Fljótlegt er að stilla hraðann á hverjum vökvatjakkni í gegnum skjáinn, sem kemur sér vel ef maður er annars vegar í fínvinnu og vill að tækin hreyfist hægt, eða ef maður er hins vegar í grófvinnu og vill að hlutirnir gerist hratt.

Traktorinn er einstaklega hljóðlátur. Þegar ekið er á fullum hraða gerist ekki nokkur þörf á að hækka róminn. Þessi tiltekni traktor var ekki með útvarpi (sem stóð til bóta) og gafst því notandanum hið fullkomna tækifæri til að slaka á og hugleiða í þögn og notalegu sæti.

Útsýnið á ámóksturstækin er ekki það besta sem býðst og þegar tækin eru í neðstu stöðu skyggir húddið býsna mikið á. Því þarf að stjórna þeim eftir minni og tilfinningu. Framrúðan er há og sveigir upp á þakið sem gefur nær óhindrað útsýni á tækin í efstu stöðu, nema ef sætið er stillt ofarlega og aftarlega. Útsýni til hliða og aftur er prýðilegt

og virðist þykkur strompurinn ekki spilla miklu.

Speglarnir eru auðveldlega stillanlegir. Notandinn ýtir á hnapp með mynd af spegli og þá birtist valmynd á tölvuskjárnnum. Þá er bara að velja einn af fjórum (það eru tveir sjálfstæðir hvorum megin) og hreyfa BMW stjórnhnappinn til.

Stiglaus skipting

Fendt dráttarvélar eru frægar fyrir stiglausar Vario skiptingar. Þegar ekið er af stað þarf rétt að taka úr handbrensu og ýta á vendigírinn. Traktorinn sér svo um rest og gerir ekkert fyrir en ýtt er á inngjöfina eða réttum stjórnþinna ýtt fram. Hægt er að festa snúningshraða eða aksturhraða óháð hvort öðru eða láta traktorinn sjá um þetta sjálfur. Inngjafarfetillinn er upphengdur og er greinilegt að Fendt hefur lagt mikið á sig til að gera fótstig sem er gott í notkun.

Cruise control er virkjað með einni hreyfingu á stjórnþinnanum. Svo er hægt að fínstillast aksturhraðann með því að snúa litlu hjóli. Aksturhraðinn breytist um minnst 0,1 kílómetra fyrir hvern smell á hjólinu. Nákvæmni á stillingu snúningshraðans er engu síðri.

Vel er hugsað um öryggi og

Í ökumannshúsinu er hægt að hugleiða í kyrrö.

Enginn skortur er á tökkum. Snertiskjárinn er með notendavænt viðmót.

neitar traktorinn að keyra ef það vantar þyngd í ökumannssætið. Ef maður er til að mynda eitthvað að laga sig til í sætinu og lyfta sér upp, þá er traktorinn fljóttur að kvarta. Þegar stigið er úr vélinni drepst á aflúrtökunum og því engin hættu á að bóndinn sé að flækjast í kringum búnað sem er í gangi.

Að lokum

Helsti galli Fendt 314 er hátt verð, en það kom undirrituðum á óvart

að munurinn á þessari dráttarvél og öðrum sem eru álitnar ódýrar er ekki meiri. Fendt er ekki tvöfalt dýrari en aðrir traktorar – bara nokkrum milljónum. Fendt er ein af þessum vélum sem fólk fær dælu fyrir og eftir þennan prufuakstur skilur undirritaður vel af hverju.

Vélin í þessum prufuakstri var svo gott sem splunkuný og myndi sambærileg vél með aukahlutum kosta 22.500.000 krónur án vsk. á gengi evru 150. Án aukahluta kostar Fendt 314 Vario 18 milljónir án vsk.

SÖFNIN Í LANDINU

Líf og list í Safnahúsi Borgarfjarðar

Það er sjaldan lognmolla í kringum starfið í Safnahúsi Borgarfjarðar og á síðustu misserum hefur aðsókn að húsinu aukist umtalsvert.

Undir hatti Safnahússins starfa fimm söfn, bókasafn, byggðarsafn, skjalasafn, náttúrugripasafn og listasafn. Þau geta því verið ólík erindin sem fólk á þegar það sækir Safnahúsið heim en öll tengjast þau þó menningu, því menning er svo margbrotin. Það er líka fjölbreytni í sýninga- og viðburðahaldi sem dregur fólk að. Í haust kláraðist sýning um búningasam og íslenska búninginn, þar sem gaf að líta á annan tug kven- og karlbúninga eftir handverkskonuna Margrétu Skúladóttur. Vatnslitafélag Íslands var með samsýningu í október þar sem sýnd voru verk eftir 45 félaga Vatnslitafélagsins. Nú stendur yfir sýning á verkum Stefáns Geirs Karlssonar, *In Memoriam*, en þar eru t.a.m. skúlpútar sem unnir voru út frá Egilssögu.

Það er fleira en listin sem fær pláss í Safnahúsinu, en annan hvern föstudag eru myndgreiningarmorgnar þar sem sýndar eru ljósmyndir af skjalasafninu þar sem gestir eru beðnir að reyna að bera kennsl á staði og fólk á myndum og er þetta mikilvægur liður í skráningarstarfi safnsins. Viðburðir fyrir börn og fjölskyldur er stór hluti af viðburðahaldi hússins, spíllakvöld, listsmiðjur, föndurdagar, sögustundir og fleira hefur verið á döfni í haust og verður áframhald á því á nýju ári.

Í desember ferum við Safnahúsið í jólabúning og tínum til jólatengda gripi úr safneigninni, auk þess þá hljóma jóla- og áramótakveðjur fyrir tíma úr héraðinu, svo það er sérlega hátíðleg stemning í húsinu. Á aðventunni er boðið upp

á jólaföndur og lestrarstundir og tónlist. Sú nýjung verður þetta árið að bjóða upp á aðstoð við innþökkun á jólagjöfum á Þorláksmessu fyrir þá sem enn þá eiga eitthvað eftir og vilja nýta til þess endurunnin efni til innþökkunar, eins og afskráðar bækur af bókasafni.

Á nýju ári eru fyrirhugaðar sex styttri sýningar, þar sem bæði er leitað fanga í safnkostinum sjálfum en líka til utanaðkomandi lista- og fræðimanna. Má þar nefna *Konur í myndlist*, sýningu sem sett verður upp í febrúar og fjallar um, eins og nafnið gefur til kynna, konur í íslenskri myndlist. Þar verða t.a.m. verk eftir Gerði Helgadóttur, Nínu Tryggvadóttur og Ásgerði Búadóttur og margar fleiri. Myndlistarkonur verða ekki einu konur sem við ætlum að gefa gaum í Safnahúsinu á árinu 2024, við fáum til okkar sýningu um skessur í þjóðsögum og húsmæður 20. aldarinnar verða í brennidepli á nýrri sýningu þegar nær dregur sumrinu.

Síðustu tvö ár hafa allir viðburðir og sýningar í Safnahúsinu verið gjaldfrjálssir og verður það áfram á árinu 2024. Það eru því allir velkomnir í Safnahúsið og upplagt að kíkja þar við þegar fólk á leið um Borgarnes, við tökum vel á móti þér.

Þórunn Kjartansdóttir,
forstöðumaður menningarmála í Borgarbyggð.

BEZT Á LAMBIÐ

Bezt á lambið gefur rétta veislubragðið!
Kryddið inniheldur m.a. rósmarín, basilíku, salvíu, steinselju, myntu, marjoram, oregano, cumin og kóríander. Í kryddinu eru engin aukaefni og það er framleitt á Íslandi.

Kynntu þér **Bezt á kryddin** á bestalambid.is

Magnús Leópoldsson lögg. fasteignasali

FASTEIGNAMÍÐSTÖÐIN

Hlíðasmára 17, 201 Kópavogi - Sími: 550 3000 Fax: 550 3001

Áhugaverðar jarðir

JARDIR.IS

fasteignamidstodin@fasteignamidstodin.is - www.fasteignamidstodin.is

Innanundirföt frá Janus á frábæru verði. **68% merinóull.**

Við leggjum áherslu á góða þjónustu við landsbyggðina.

Frábær jólagjöf!

JanusPro® peysa Verð: 8.990 kr.

JanusPro® buxur Verð: 7.750 kr.

Stærðir: XS-3XL

Vefverslun: Khvinnufot.is

Nethylur 2a, 110 Reykjavík | khvinnufot.is

KH VINNUFÖT
Öryggi fyrst og fremst

KROSSGÁTA Bændablaðsins

208

NEITA HRYGGD DVERG-LILJA FRJÁLSA HITA SKRJÓÐUR KOLL-STEYPA UPPFYLLA

PLANTA HARPIX RÁNDÝR ÓS KÓRÓNA

NÆGI-LEGA Í RÖÐ LEIKUR GNÆFA HRÆRI-GRAUTUR MIKLU

HALD GLAMPI ÍPRÓTTA-FÉLAG ODDUR FEIKNA TVEIR EINS BÍSA

BEITT DREIFA BÖGGLA BYLGJAST ÁHALD KRYDD

SLEN STAKUR HÖNDLA MÆLI-EINING RÖL LÖSKUN ÁVÖXTUR

RÓ ATVIKAST RISPA GORTA VERNDA

GUDAVEIG PRÆTU VETT-VANGUR LALL ÁTT

FYLLING MÝRASPÓI BYRGING HARMUR

SVERFA

HÖFUNDUR BH • BRAG@THIS.IS • KROSSGATUR.GATUR.NET

Lausn á krossgátu í síðasta blaði

207

GLYMJANDI TÚTTA SIDABUR S DÓTARÍ BLIKKA D SLEPIS TÓNLIST PUSA J ÖBREYTT

TAK STUTTUR H A N D F E S T A

L Á G U R U L L A R E F I N S S

ÖSLA V A Ð A V Í S L E I Ð R Ö R I L L A L Ö Ð S A

LEIÐSLA VÍS-BENDING Æ Ð GEGNA ÖBLUBUST S V A R A R Í K I Í A M E R Í K U

S YFIR SKRÁMA FARFA H R U F L A GREINI-LEIÐUR A HVAÐ LÆKNA H A

KVEINI VOLI NÓTA RE SKRÆKJA G A R G A REIÐIR AF

ÖVISS E F I N S NÆBILGA N Ó G U KAUPTÚN AFHÖLFA R I F

SKILJA ELKA F A T T A R Í K I Í A F R Í K U R A N N S A K A SKÖRP A Ð G Æ T A

U N N A S T R E N U R M Y K I N G H Á T T A L A G V A G N S I Ð I R

P ÁHRIF LÉREFT BLÁSA L Í N LÖSÖKN Á K Æ R A R Á N D Ý R A N

EFFIR-MYND MÆLING L Í K I N G F Ö R T Ó L G F E R Ð M O R A N I Ð U R L A G Ú A

M Á T U N S Ó N N Ó M U R A T I L - S A M A N S T V Í R L Ö Ð I A L L S

KAUPS S Ö L U F R E Y Ð A L Ö Ð R A M A R G - S T I N I S S W Í S O F T

ÖTLIMIR S K A N K A R V O R K E N N A A U M K A

www.bbl.is

MATARKRÓKURINN

Buff í brúnni

Haraldur Jónasson
haradlur@gmail.com

Kíló fyrir kíló og krónu fyrir krónu er nautahakkið sennilega fjölbreytasta próteinið sem okkur heimakokkunum býðst að elda úr.

En því miður festumst við flest í því að búa til úr því annaðhvort; hakk og spagetti eða hamborgarasamlöku. Hvort tveggja hefur nefnilega gegnsýrt samfélagið svo síðustu 20–30 árin að við sem þjóðfélög erum svo gott sem búin að gleyma að í hakkið er meira spunnið.

Þurfum ekki að leita lengra en hakkabuffið hennar ömmu. Þar sem laukurinn lafði úr plattanum og spælt egg ofan á. Hádegismatur draumanna.

En það eru fleiri plattar þarna úti og við ætlum að gera laugardagsútgáfuna hér. Fyrirtaks steikarplatta sem sómir sér vel með kartöflumús og jafnvel rauðkáli og súrum gúrkum. Hinn fullkomni kósikostur!

Örlítill farsí

Þegar hamborgarar í hamborgara-brauð eru búnir til er best að meðhöndla hakkið eins lítið og hægt er. Kremja það rétt til að halda því saman. Jafnvel á pönnunni eins og með nýjasta tiskuplattann, smassborgarann. Og það þarf ekki að taka það fram að inn í hamboraraplatta fer ekkert jukk. Bara salt og pipar utan á. Annars kemur matarlöggan.

En það sama á svo sannarlega ekki við um skrítna frændann í hamborgarafjölskyldunni, hakkabuffið. Það skal fyllt af jukk og hnoðað saman í léttan örllítið farsaðan platta.

Út í 600 gramma bakka af hakki fer hálfur lítill laukur, sirka sjötíu grömm, mjög smátt saxaður. Einn desilítri af góðum brauðraspi, helst heimagerðum.

Einfaldast að taka eina góða brauðsneið, rista hana á miðlungshita nokkrum sinnum og kæla á milli. Þannig tekur brauðið á sig gullin lit og þornar örllítið. Án þess þó að brenna. Saxa smátt og setja út í hakkið. Eitt egg, tvö hvítlauksrif smátt söxuð, rifin eða kreist, þrjár kúfaðar matskeiðar af tómatsósu, Vals ef hún er til, og ein

af Worcestershire-sósu, matskeið af kjötkraftsdufti eða rifinn kubbur. Pipar eftir smekk. Óþarfi að salta því kjötkrafturinn er mjög saltur. Hnoða kjötdeigið saman þangað til að kjötið farsast örllítið, þ.e. verður örllítið klístrað. Passa að hnoða samt ekki of mikið. Viljum enn þá þekkja þetta sem nautahakk.

Móta platta, sirka 170 grömm plús að þyngd og tveir-þrjú sentimetrar á þykkt. Plattinn þarf að vera svolítið þykkur til að þola ferð í ofninn án þess að skorpn. Best að hnoða fyrst eins og snjóbolta

og pressa svo saman og strjúka svo yfirborðið sé slétt og þétt. Þessi uppskrift dugir í fimm buff, fjögur ef það eru vörubílstjórar í mat.

Steikt og bakað

Besta pannan til að steikja þessi buff er pottjárnspannan hennar ömmu. En hvaða panna sem má fara inn í ofn dugir fint. Ef hún má ekki fara í ofninn þarf að finna fat sem þolir hitann og rúmar buffin góðu.

Steikja buffin við miðlungsháan hita í sæmilegu magni af olíu.

Þangað til að þau hafa tekið djúpan lit. Salta og pipra eftir smekk. Muna kjötkraftinn salta sem fór í buffin, þannig að það þarf kannski ekki mikið salt.

Þegar buffin hafa tekið lit eru þau tekin upp úr pönnunni á meðan við steikjum niðurskorna sveppi, eitt box eða tæplega svo, og hinn helminginn af lauknum. Hann má vera saxaður eða skorinn í strimla. Allt eftir smekk. Fint að bæta smá smjöri við ef það er ekki næg fita.

Þegar laukurinn og sveppirnir hafa tekið lit er næsta vers að strá yfir tveimur kúfuðum matskeiðum af hveiti. Velta því um pönnuna þangað til allt er húðað í hveitinu. Steikja í hálfu mínútu eða svo til að losna við hrátt hveitibragðið.

Út í pönnuna fer svo um hálfur lítri af vökva. Getur verið bara vatn en þá er þetta meira svona miðvikudagsbuff, ekki laugardags. Í þessi buff á myndinni fóru 2 dl af kjötkraftsvatni, einn af mjólk, einn af rjóma og af því það var verið að drekka bjór þá fór desilítri af honum í pottinn líka. Hægt að nota léttvín, malt, smá safa af súrum gúrkum og gosdrykki jafnvel. Passa bara jafnvægið á sætu, súru og söltu.

Skrapa allt af pönnubotninum og gott að láta sósuna malla í mínútu eða tvær. Til að meta þykktina á henni. Smakka til með salti og pipar og slettu af Worcestershire-sósu.

Skutla buffunum út í aftur, ásamt öllum safa sem kann að hafa lekið úr þeim. Smyrja þau í sósu og skella í 180 gráðu heitan ofn í 20–25 mínútur. Sem er akkurat sirka tíminn sem tekur að sjóða kartöflur og búa til mús.

Sú uppskrift býður betri tíma. Nota bara nógu mikið smjör og rjóma og þá verður allt gott.

ERFINGJAR LANDSINS

Tilvonandi bóndi og smiður

Aron Ísak er 5 ára strákur sem býr í sveitabænum Koti í Svarfaðardal. Á bænum eru kindur, hestar, kanínur, hundar, kisa og fiskar. Hann veit fátt skemmtilegra en að vera í kringum dýrin sín og leika sér við vini sína, þá sérstaklega í fótbolta.

Nafn: Aron Ísak Atlason.

Aldur: 5 ára.

Stjörnumerki: Hrótur.

Búseta: Kot, Svarfaðardal.

Skóli: Krílakot.

Skemmtilegast í skólanum: Leika við vini mína.

Áhugamál: Fótbolti, dýr, spila og fara í sund.

Tómstundaiðkun: Er að æfa fótbolta 2x í viku.

Uppáhaldsdýrið: Kýr og Perla og Salka, hundarnir mínir.

Uppáhaldsmatur: Kjúklingur.

Uppáhaldslitur: Rauður.

Uppáhaldsmynd: Töfralandið OZ, Dórótea snýr aftur.

Fyrsta minningin: Þegar ég fór með fjölskyldunni minni til Tenerife, það var mjög gaman. Fórum í vatnsrennibrautir og saum alls konar ný dýr.

Hvað er það skemmtilegasta sem þú hefur gert: Útilegur á sumrin með fjölskyldunni og þegar ég fékk að gefa apa að borða.

Hvað langar þig að verða þegar þú verður stór: Bóndi og smiður eins og pabbi.

SUDOKUPRAUTIR Bændablaðsins

Setja skal inn tölur frá 1–9, í eyðurnar. Sama talan má ekki koma fyrir tvisvar í línu lárétt og lóðrétt - og heldur ekki innan hvers reits sem afmarkaður er af sverari línunum.

Létt

	3	9		6				7
			9	1		3	6	
2	6	5						8
	5	1		9	7		3	
6	9	7	3			5	2	
3			1			7	9	
	2		4	7				3
8		3			5			9
9						6	5	

Miðlungs

		7						9	
1	5	3	8						
				3					2
			9			1	3		
4						5		1	
				9				2	4
9		2						5	1
		7						4	
	8				4				

Þung

9		1			6	2			
		4					3		
5	2								
			4		2				
	5						6		
				7		8		1	
4	6			3			9	7	
			7			4			
				9			1		

Þyngst

	7	8							1
		2	1			6			4
			6				8		
	5								
7		4	3						8
							9	7	
3			5						
									2
	1			3	4	5			

HANNYRÐAHORNID

Lopagleði

Lopagleði er sjal eða teppi og passar á alla! Hún nýttist á svölum sumarkvöldum í bústaðnum, á pallinum eða sem teppi á sófanum, sem poncho eða slá með nælu. Líka tilvalin sem gjöf.

Sikksakk munstrið minnir á gömlu munsturbekkina, er einfalt að prjóna og er ekki tvíbandaprjón; og þar með eru engir spottar á röngunni. Lopagleði er úr tvöföldum plötulopa. Veldu úr íslensku lambalitinum frá Þingborg, eða handlituðum lopa í öllum regnbogalítum frá Hörpugull eða Sléttuskjótt. Eða notaðu gráan feldfélopann.

Prjónafesta: 12L / 18 umf. á 10 cm, slétt prjón, fram og til baka, á prjóna nr. 6.

Prjónafestan skiptir ekki öllu máli hér. En passaðu upp á að prjónaða efnið verði létt og ekki of fast eða stíft!

Ef þú notar annað band má aðlaga lykkuþjóðann: hann þarf að deilast með 17 L plús 2 x 6 L fyrir kantinn.

Stærð:
Breidd: upb. 170 cm
Hæð: 72 cm

Efni: Plötulopi, tvöfaldur
Aðallitur: 400 g
Rendur: 3 x 30 g

Hringprjón nr. 6, 100 cm – eða prjónastærð sem þarf til að fá rétta prjónafestu. Prjónamerki eða afgangsspottar, saumnál.

Uppfít:
Fítjdi upp 216 L og prjónið stroff (Ra): *1 L sl, 1 L br* út til enda.

Prjónuð stroff í 5 cm, endið á röngunni.

Kantar: Fyrir allt stykkið: prjónið alltaf stroffið í fyrstu og síðustu 6 L. Þetta kemur í veg fyrir að stykkið rúllist upp á köntum. Setið prjónamerki á eftir fyrstu 6 L og fyrir síðustu 6 L.
Prjónið slétt prjón á milli kanta (Ré: slétt, Ra: brugðið), þangað til stykkið mælist 10 cm frá uppfíti.

Fyrsta undirbúnings- og útaukninga-umf:
Fyrir sikksakk munstrið:
Ré: prj stroff í 6 L, PM, *Pfa, 15 L sl, Pfa, sPM*, endurt * - * að síðustu 6 L, stroff.
Ra: 6 L stroff, prjónið br, 6 L stroff.

Önnur undirbúnings- og útaukninga-umf:
Ré: prj 6 L stroff, PM, *Pfa, 17 L sl, Pfa, PM*, endurt * - * að síðustu 6 L, stroff.
Ra: 6 L stroff, prjónið br, 6 L stroff.
Núna eru 21 L í hverri endurtekningu af munstrinu (á milli PM), samtals 264 L. (12 x 21 L + 12 kantlykkjur).

Sikksakk munstur:
Haldið áfram í aðallit næstu 6 umf.: Sikksakk endurtekningin:
1. umf/RÉ: 6 L stroff, PM, *Pfa; 8 L sl, ÞLÚ, 8 L sl, Pfa, PM* endurt að síðustu 6 L, stroff.
2. umf/Ra: 6 L stroff, br að síðustu 6 L, stroff.
Endurtekið tvisvar sinnum, samtals 6 umf. í heild. Þetta myndar 1 rönd of sikksakk munstrinu.
Prjónið 3 rendur í munsturlitum: Með munsturlit 1 prj 1 rönd (alls 6 umf).

Með munsturlit 2 prj 1 rönd (alls 6 umf).
Með munsturlit 3 prj 1 rönd (alls 6 umf).

Skiptið í aðallit og prjónið 1 rönd (alls 6 umf).
ATH! Þetta er mikilvægt svo að síðasta litaröndin fletjist ekki út.

Úrtöku- umf: Í næstu 4 umf. er sikksakk mustrið prjónað eins og áður, nema útaukningunum (Pfa) er sleppt:
1. umf/Ré: 6 L stroff, PM, *9 L sl, ÞLÚ, 9 L sl, PM* endurt að síðustu 6 L, stroff.
2. umf/Ra: 6 L stroff, br að síðustu 6 L, stroff.
3. umf/Ré: 6 L stroff, PM, *8 L sl, ÞLÚ, 8 L sl, PM* endurt að síðustu 6 L, stroff.
4. umf/Ra: 6 L stroff, br að síðustu 6 L, stroff.

Núna er aftur upprunalegum lykkuþjóðnað: 216 L. Haldið áfram að prjóna slétt á milli kanta, þangað til stykkið mælist 67 cm frá uppfíti.

Prjónið stroff allar lykkjur, í 5 cm. Fellið laust af. (Til dæmis með „Icelandic Bind Off“, youtube.com).

Frágangur: Gangið frá lausum endum. Handþvoiid og leggið til þerris. Nú er bara að njóta!
Hönnuður: Maja Siska

Styttingar:
Pfa Prjónið framan og aftan í sömu lykkjunum.
ÞLÚ Þriggja lykkju úrtaka (CDD - Center Double Decrease): 3 L prjónaðar saman þannig að hægri prjóni er stungið framanfrá í tvær lykkjur og þær teknar óprjónaðar yfir á hæ prjóninn, næsta L er prjónuð sl og hinum tveimur steypst yfir báðum í einu. Þannig kemur miðjulykkjan fremst.

br	brugðið	prj	prjónn / prjónið/-að
L	lykkja / lykkjur	Ra	Ranga
PM	prjónamerki	Ré	Rétta
sPM	setjið prjónamerki	sl	slétt

Þingborg
s. 846 9287, 482 1027
www.thingborg.is
facebook/thingborgull

Ullarverslunin Þingborg selur hágæða lopa úr sérvalinni lambsull í sauðalitinum. Eins er til handlitaður lopi í ýmsum litatönum, sjón er sögu ríkari. Lopinn í teppið sem uppskriftin er að hér á síðunni fæst í Þingborg, póstsendum bæði innanlands og utan.
Ullarverslunin er staðsett í Gömlu Þingborg sem er 8 km fyrir austan Selfoss.
Verslunin er opin alla daga nema sunnudaga frá 10-17

AUGLÝSING UM SKIPULAGSMÁL Í RANGÁRÞINGI YTRA

Samkvæmt 2. mgr. 36. gr. Skipulagsglaga nr. 123/2010 er hér auglýst niðurstaða sveitarstjórnar að breytingu á aðalskipulagi Rangárþings ytra 2016-2028.

Minni-Vellir, Minnivallanáma E30, breyting á texta greinargerðar í aðalskipulagi

Sveitarstjórn Rangárþings ytra samþykkti á fundi sínum 8.11.2023 að gerð verði nauðsynleg breyting á aðalskipulagi sveitarfélagsins þar sem uppfærðir verði skilmálar um afmörkun efnistökusvæðis í texta greinargerðar undir Efnistökusvæði E30, þar sem svæðið er stækkað úr 1 ha í 2,4 ha. Um óverulega breytingu er að ræða og ekki verður um aukningu á heildarefnismagni að ræða.

Samkvæmt 1. mgr. 31. gr. Skipulagsglaga nr. 123/2010 eru hér auglýstar tillögur að breytingu á aðalskipulagi Rangárþings ytra 2016-2028.

Borg lóð L218544, Breyting á landnotkun.

Sveitarstjórn Rangárþings ytra samþykkti á fundi sínum 5.10.2023 að auglýsa tillögu að breytingum á landnotkun í aðalskipulagi sveitarfélagsins þar sem hluti frístundasvæðis F1 er breytt í verslunar- og þjónustusvæði á jörðinni Borg lóð L218544, en þar er rekin atvinnustarfsemi í kringum stangveiði í Ytri-Rangá og Hólsá. Gert er ráð fyrir áframhaldandi starfsemi og uppbyggingu á svæðinu.

Háfshjáleiga 1, 2 og 3, Breyting á landnotkun.

Sveitarstjórn Rangárþings ytra samþykkti á fundi sínum 8.11.2023 að auglýsa tillögu að breytingu á landnotkun í aðalskipulagi sveitarfélagsins þar sem hluti núverandi landbúnaðarsvæðis verði breytt í Verslunar- og þjónustusvæði. Markmiðið með aðalskipulagsbreytingunni er að efla ferðaþjónustu á svæðinu og auka þá gistiþjónustu sem er í boði fyrir ferðamenn.

Búrfellslundur, Breyting á landnotkun.

Sveitarstjórn Rangárþings ytra samþykkti á fundi sínum 8.11.2023 að auglýsa tillögu að breytingu á landnotkun í aðalskipulagi sveitarfélagsins þar sem hluti núverandi Skógræktar- og landgræðslusvæði verði breytt í iðnaðarsvæði. Breytingin er gerð í samráði við Landsvirkjun, vegna fyrirhugaðrar uppbyggingar vindorkuvers við Vaðöldu. Um er að ræða hraun- og sandsléttu austan við Sultartangastöð og sunnan við Sultartangalón. Vindorkuverið hefur borið vinnuheimið Búrfellslundur. Breytingin felst í að afmarka iðnaðarsvæði fyrir allt að 120 MW vindorkuver sem er í orkunýtingarflokki, sbr. þingsályktun um áætlun um vernd og orkunýtingu landsvæða nr. 24/152.

Þjóðólfshagi, Breyting á landnotkun.

Sveitarstjórn Rangárþings ytra samþykkti á fundi sínum 8.11.2023 að auglýsa tillögu að breytingu á landnotkun í aðalskipulagi sveitarfélagsins þar sem hluti núverandi frístundasvæðis verði breytt í íbúðasvæði. Breytingin er gerð í samráði við alla lóðarhafa. Tillögurnar liggja frammi hjá Skipulagsfulltrúa, Suðurlandsvegi 3, Hellu, í Skipulagsgátt Skipulagsstofnunar, www.skipulagsgatt.is og á heimasíðu Rangárþings ytra, www.ry.is

Hverjum þeim sem telur sig eiga hagsmuna að gæta er gefinn kostur á að gera athugasemdir við tillögurnar og er frestur til að skila inn athugasemdum til og með 28. desember 2023. Þeir sem óska nánari upplýsinga geta snúið sér til Skipulagsfulltrúa Rangárþings ytra í síma 488-7000 eða með tölvupósti birgir@ry.is

Har. Birgir Haraldsson
Skipulagsfulltrúi Rangárþings ytra

FRÆÐSLA

Gráhegri er stór, háfættur og hálslangur vaðfugl. Hann er nokkuð útbreiddur um Evrópu, niður til Afríku og Asíu. Þeir hafa ekki sest að hérna á Íslandi en eru reglulegir vetrargestir. Stundum hafa sést hér á bilinu 50-100 fuglar yfir veturinn. Gráhegri er afar stýggur og má segja að hann sé í hópi þeirra allra stýggustu fugla sem finnast á Íslandi. Það getur reynst ómögulegt að nálgast hann fótgangandi undir berum himni. Þótt oftast séu stakir fuglar sem finnast er nokkuð um það að þeir séu í litlum hópum, 2-4 fuglar, og sækja gjarnan í sömu staðina. Þeir leita í votlendissvæði við tjarnir, vötn, læki eða við sjó en hafa náttstað í háum trjám eða í klettum. Þeir sitja stundum lengi hreyfingarlausir og skjóta gognum eftir fiskum eða skordýrum. Eins reglulega og þeir flækjast hingað er ekki vitað til þess að þeir hafi orpið hérna enn þá og er talið líklegt að flestir þeir gráhegrar sem hingað flækjast séu ungir fuglar.

Mynd og texti / Óskar Andri Viðisson

Tíska:

Konunglegur smjörkálaskjól

Á tiskuviku Lundúnaborgar nú í september vakti athygli sjálfbær tíska hönnuðanna Vin + Omi, en sú flik sem lokaði sýningunni þeirra var kjóll úr risavöxnum laufum smjörkáls (*Butterbur - Petasites japonicus*).

Vex plantan víða um heim og geta lauf hennar orðið allt að rúmum metra að stærð.

Skemmtilegt er að segja frá því að samkvæmt hönnuðunum höfðu laufin, sem þessi tiltekni kjóll var gerður úr, verið tínd á konunglegri grund – nánar tiltekið í garði eins heimila Englandskonungs. Er kjóllinn sjálfur gylltur að lit, skósiður og tignarlegur og efnið líkist helst silki. Enda ef til vill við hæfi, komandi svona frá grundum konungs.

Hafa þeir félagar Vin Cara og Omi Ong hafið áframhaldandi samstarf við forsvarsmenn garða konungs, sem

Konunglegi umhverfisverndarsinninn Karl III í bland við risavaxin blöð smjörkálsins.

hefur meðal annars falið í sér þróun á tíu nýjum tegundum vefnaðar, gerðum úr lífrænum efnivið á borð við netlur og afskurð víðis.

Þó að ekkert af efnunum

hafi enn farið í almenna framleiðslu vefnaðarverksmiðja hefur tvíeykið hannað flikur úr netlum sem geymdar eru í safninu Victoria and Albert Museum í London. Hluti þeirra er þó sem stendur í Þjóðminjasafni Skotlands, The National Museum of Scotland, og verður til sýnis í Edinborg um óákveðinn tíma.

Konunglegt fingrafar

Undanfari verkefnisins um vinnslu jurta úr konungsgörðum er sá að þeir Vin og Omi hittu Karl konung, (þá prinsinn af Wales), árið 2018 í kokteilboði sem haldið var til styrktar sjálfbærri tíska. Þeir tóku tal saman en þá voru

félagarnir akkúrat að velta fyrir sér hvað væri gert við plöntuúrgang breskra sveitabýla og hvað mætti vinna úr þeim.

Konungurinn var afar áhugasamur og bauð þeim í kjölfarið að safna plöntum á grundum Highgrove-seturs síns í Gloucestershire, en þar er reglum lífrænnar garðyrkju fylgt til hins ýtrasta. Er konungurinn mikill umhverfissinni og hefur um árabíl lýst yfir sterkum skoðunum sínum er kemur að sjálfbærni og loftslagsmálum og af mörgum kallaður til gamans „konungur loftslagsmála“.

Á undanföllum árum hefur tiskuiðnaðurinn að sama skapi fengið aukinn áhuga á öðrum uppsprettum efnisframleiðslu en áður hafa þekkt – þá til dæmis að framleiða gervileður úr sveppum eða ananaslaufum.

Áhugavert er að hvorki Vin né Omi, sem stofnuðu fyrirtæki sitt árið 2000, eru menntaðir fatahönnuðir, en áttu það sameiginlegt að blöskra framleiðsluaðferðir tiskuiðnaðarins. Benda þeir á að sónin sé gífurleg og vilja því gera sitt til að sporna á móti, á eins

Félagarnir Omi Ong og Vin Cara.

Með smjörkálaskjólum ber módelið eyrnalokka úr endurunnum gosdósum.

umhverfisvænan hátt og þeim er unnt.

Lífræn vinnsla í forgrunni

Í febrúar síðastliðinn heimsóttu þeir sveitasetur bresku konungsfjölskyldunnar í Sandringham og tóku þá eftir því að grisja þurfti risastór blöð smjörkálsins sem huldu um fjórðung stöðuvatns fyrir framan húsið. Þetta átti beint upp á pallborð þeirra féлага enda vinna þeir einungis með úrgang plantna. Þótti þeim blöð smjörkálsins afar áhugaverð til vinnslu enda plöntur með svo breið blöð tilvaldar við gerð vefnaðarvöru.

Saman söfnuðu þeir nokkur hundruð laufum, samtals um sex kíló (13,2 pund), og nýttu úr þeim langar trefjarnar til að gera garn. Næstu fjóra mánuði voru svo sex starfsmenn þeirra settir í að vefa með handvefsstólum um það bil fjóra og hálfan metra af efni sem var tæpur metri og hálfur að breidd.

Efnið kom skemmtilega á óvart, vandað og með áferð silkis.

Engin kemísk efni voru notuð og við meðhöndlun þess varð það náttúrulega gyllt að lit og þeir Vin og Omi í skýjunum með útkomuna.

Vinnsla og kynning efnisins er talin ein þeirra nýjunga sem hvetja fólk í tiskuiðnaðinum til þess að vera óhrætt við að prófa sig áfram með lífræn efni og kynna sér hvernig hægt er að vinna án kemískra efna, en það virðist sem æ fleiri séu að stíg skref í þá átt. /SP

STÓRI-HAMAR 1, EYJAFJARÐARSVEIT

Breyting á aðalskipulagi vegna efnistöku

Sveitarstjórn Eyjafjarðarsveitar samþykkti á fundi sínum 12. október 2023 að vísa tillögu um breytingu á Aðalskipulagi Eyjafjarðarsveitar 2018-2030 vegna efnistökusvæðis í landi Stóra-Hamars 1 (L152778), í auglýsingu skv. 31. gr. skipulagslaga nr. 123/2010.

Skipulagsverkefnið snýr að því að skilgreina efnistökusvæði í landi Stóra-Hamars 1 sem í gildandi aðalskipulagi er skilgreint sem landbúnaðarsvæði. Svæðið sem um ræðir er staðsett vestan Eyjafjarðarbrautar eystri. Þá eru sett ákvæði varðandi stærð svæðisins og magn efnis sem heimilt er að taka úr því.

Skipulagstillagan er aðgengileg á skrifstofu sveitarfélagsins frá 15. nóvember til 27. desember 2023, á heimasíðu sveitarfélagsins www.esveit.is og á vef Skipulagsgáttar www.skipulagsgatt.is undir máli nr. 304/2023. Þeim sem telja sig eiga hagsmuna að gæta er hér með gefinn frestur til 27. desember 2023 til að gera athugasemdir við tillögurnar. Hægt er að koma athugasemdum á framfæri undir málinu á vef Skipulagsgáttar með innskráningu rafrænna skilríkja.

FREKARI UPPLÝSINGAR ER HÆGT AÐ NÁLGAST HJÁ SKIPULAGS- OG BYGGINGARFULLTRÚA EYJAFJARÐAR, SKÓLATRÖÐ 9, 605 AKUREYRI EÐA Í TÖLVUPÓSTI Á NETFANGIÐ SBE@SBE.IS.

Skipulags- og byggingarfulltrúi

Til sölu hænsnakofi einangraður í hólf og gólf, 8 varpkassar, einfalt að flytja, þægilegt að þrifa. Verð kr. 250.000. Upplýsingar í s. 895-7928.

Höfum til sölu Furufelis í um 28 kg böllum. Einnig spónakögglar í 15 kg pokum. Brettaafsláttur. Brimco ehf. s. 894-5111 www.brimco.is Opið frá kl. 13-16.30.

Annie Sloan kalkmálning, veggmalning, satinmalning og fylgihlutir. skafinn.is.

Sparið milljónir með Grunnstöðum. Uppl. í s. 866-4788 og 866-7500.

Vinsælu hringgerðin til að nota úti sem inni. Frábær við tamninguna. Engin verkfæri við uppsetningu. Brimco ehf. Efribraut 6, 270 Mos. Opið kl. 13-16.30. S. 894-5111 - www.brimco.is.

Tyrone-vagnar. Netti vélavagninn ber 9T. Verð kr. 2.300.000 +vsk. vallarbraut.is S-454-0050.

Smáauglýsingar

Skráning smáauglýsinga er á vefslóðinni: www.bbl.is/smaauglysingar

Verð: Textaauglýsing kr. 2.650 m. vsk (innan við 140 slög) og kr. 6.250 texti + mynd.

Skilafrestur: Fyrir kl. 15.00 á mánudegi fyrir útgáfu.

Sími: 563-0300 Netfang: augl@bondi.is

Land Rover Discovery HSE, 4x4, árgerð 2018, sjálfskiptur, ekinn 55.000 km. Tilboðsverð kr. 7.250.000. Verð áður kr. 7.990.000. - notadir.bennis.is - S. 590-2035.

Klaufskurðarbásar frá Póllandi. Margar útfærslur á mjög góðu verði. Hákonarson ehf. S. 892-4163. Netfang: hak@hak.is www.hak.is.

Nettar fóðurstöðvar með barnalás, afhendum lokaðar með 2 beitukubbum. Henta inn í og undir innréttingar, húsgögn og við vegg. Leiðbeiningar og öryggisblöð fylgja, getum bæði sent og mætt. Vottun og varnir slf. vottunogvarnir@gmail.com. S. 770-8881.

Seljum vara- og aukahluti í flestar gerðir af kerrum. Sérþöntunarþjónusta. Sendum um land allt. Brimco ehf. s. 894-5111 www.brimco.is Opið frá kl. 13-16.30.

Einföldu fjágrindurnar. Krækt án aukahluta. Breidd 180 cm x 90. Verð frá kr. 9.900 +vsk. S. 899-1776 og 669-1336. Aurasel.

Belmac keðjudreifarar 10,5 cu. Tilboðsverð kr. 2.300.000 +vsk. vallarbraut.is. S. 454-0050.

Volvo V 40, Cross Country, árg. 2018, D2 dísel. Ekinn 43.900 km. Einn eigandi. Vetrardekk á felgum fylgja. Verð kr. 3.150.000. netfang: ulfarg@gmail.com.

Sánahús, 4-6 manna úr sedrusviði með 8kw. Harvia ofni og öllu sem til þarf. Stærð: 210 cm X 240 cm ósamsett. Verð kr. 995.000 m/vsk. Upplýsingar valdi@barki.is s. 569-4000. Barki ehf.

Til sölu nýr Fassi, 255- krani, með 6 í glussa og fjarstýrðar lappir. Upplýsingar í s. 892-5855.

Til sölu Skoda Superb stv. 4x4, 191 hð, árgerð 2017, sjálfskiptur, ekinn 151.000 km. Tilboðsverð kr. 3.100.000. Verð áður kr. 3.780.000. - S. 820-8422.

Ifor Williams vélakerra, 3,5 tonn, árg. 2020. Verð kr. 1.000.000 +vsk. S. 894-8620.

Nugent, fjölnota kerrur, 2.700 kg. Verð frá kr. 970.000 +vsk. Með upphækkunum kr. 1.030.000 +vsk. vallarbraut.is. S. 454-0050.

Háprýstidælur fyrir verktaka og bændur. Rafdrifnar, traktorsdrifnar, glussadrifnar, bensín eða dísel. Margar stærðir, allt að 700 bar. Einnig öflugir vatnshitarar fyrir háprýstidælur. Vandaður búnaður frá Comet - www.comet-spa.com Hákonarson ehf. hak@hak.is s. 892-4163.

Innihærur fyrir haugkjallara. Rafdrifnar (3 fasa) eða glussadrifnar. Vinnudýpt: 130 cm eða meira. Einnig hægt að fá hræurnar glussadrifnar með festingum fyrir gálga á liðléttingum. Hákonarson ehf. Uppl. í s. 892-4163, hak@hak.is / www.hak.is.

Jesús sagði:
„Sjá, ég er með yður alla daga allt til enda veraldar.“
Matt. 28.20

biblian.is

2ja manna infrarauður saunaklefi Stærð 120x100x200 cm. (BxDxH) Kr. 260.000,- fyrir einfasa rafmagn.

Rafmagnspotturinn HYDRO Stærð 200x200x95cm. Kr. 850.000,- m/loki, tröppu, síu o.fl.

GODDI.IS
Auðbrekka 19, 200 Kópavogur
s. 5445550

Glussadrifnar gólfhræur. Vinnudýpt: 1,9 m. Stærð á skrúfu: 48 cm. Rotor: 12 kW. Glussaflæði: 75 L/mín. 20 m af glussaslöngum fylgja. Mesta hæð frá gólfi: 2 m. Burðarvirki, heitgalf / SS stál. Hákonarson ehf. S. 892-4163. Netfang- hak@hak.is.

Sjálfsogandi dælur frá Japan (Koshin). Fyrir vatn, skolp, mjög óhrein vatn (trash). 2", 3", 4". Orginal Honda vélar með smurliuöryggi. Hákonarson ehf. S. 892-4163, hak@hak.is, www.hak.is.

Viðgerðir á kerrum og mikið úrval vara- og aukahluta.

Úrvalið hefur aldrei verið meira.

Margar gerðir af þýskum eins og tveggja öxla kerrum. Skoðuðu úrvalið á www.brimco.is eða kíktu í heimsókn.

Hestakerrur fyrir 2, 3 og 5 hesta.

BRIMCO EFRIBRAUT 6 - 270 MOSFELLSBÆ
SÍMI: 894 5111 - www.brimco.is

Vegna aukinnar eftirspurnar óskum við eftir bújörðum á söluskrá

Vinsamlega hafið samband við Björgvin Guðjónsson, búfræðing og löggiltan fasteignasala í síma 510-3500 og 615-1020 eða á netfangið bjorgvin@eignatorg.is

Skipholt 50b, 105 Reykjavík

Meirapróf Næsta námskeið 18. janúar 2024

Tilboð:
Öll réttindi C + D + CE + B/far kr. 640,000
Minni réttindi C1 + C1E kr. 199,000
B/far + Harkari kr. 150,000

Skráning ovs@ovs.is

Sími: 5881414
Netfang: www.ovs.is

Vélaskólinn

Talsett Vinnuvélanámskeið á netinu

www.velaskolinn.is

ÁSCO

Alternatorar og startar í miklu úrvali

Einnig á lager: Hjómflutningstæki frá Alpine. Varahlutir í startara. Rafgeymar. Aðalljósaperur. LED perur. Háttalarar. Tengir fyrir togsþil. Hléslutstæki. Útvarpsloftnet. Ráthlöður. Fjarlæsingar. Fjarstart í bíla. Ráðarvara. Startkaplar. Ariðlar 12V og 24V / 240V. Hjóðnemar fyrir rútur, voltmælur, ampormælur, spennufellur 24V / 12V. Trúllanabúttar, loftnetsframleningar. Kormutenglar. Brystar fyrir 138° kormutengla. Öryggis. Sjálfvirk öryggi í bíla. Glerryggi 30 og 32mm. Þöskullstýryggis Öryggisgjafiöldur. Stór öryggi uppí 200A. Stærðir 16mm fyrir Landrover. Smásettir fyrir bassakutur. Gæðingur. Öryggis. Spennustöðlar. Öryggis. Þráðgjafar. Sérfræðingur. Döðugur. Þráðgjafar. Sérfræðingur. Wälshöndlingur. Sérfræðingur. Sérfræðingur. Sérfræðingur. Sérfræðingur.

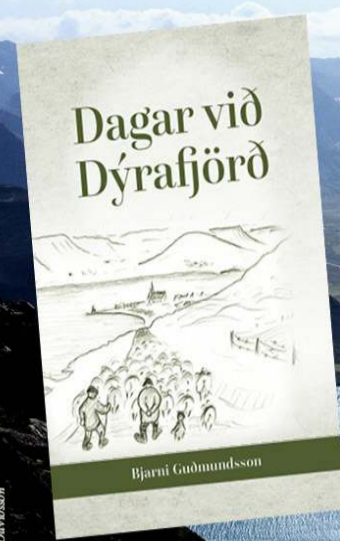
Glerárgata 34b, 600 Akureyri • S4611092 • asco@asco.is BÍLARAFMAGN

Flytjum inn (og getum reist) iðnaðarhús af öllum stærðum og gerðum.

Upplýsingar á vegr.is og í síma 898-5463

GRUN
NETAGERÐ

Hún er gersemi... (KJ)
Textinn... fjórlegur og grípandi... (GÞG)
Frábærar sögur og meiriháttar fallegar teikningar... (KSS)
Ég mæli eindregið með þessari góðu bók, einstaklega vel skrifuð... (VS)
Dásamleg bók með minningum og myndum sem ylja... (GM)

Bókin fæst hjá höfundi á Hvanneyri s. 894 6368 bjarnig@lbhi.is

Nýtt R3 rotill með ICS, 2ja slöngu stýrikerfi. S-50 grind að ofan og S-50 hraðtengi að neðan. Gert fyrir 6-12 tonna vélar. Verð kr. 2.000.000 +vsk. Við getum einnig útvegað joystick og tölvu í vél. Upplýsingar veitir Vilmundur Theóðrsson villi@skralli.is - s. 779-1886.

Möscha sveifludreifistútar fyrir haugsugur og dælutanka, sem bætur köfnunarefnisnýtingu um 20% í forni stærri mykjudropa, sem er besta og hagkvæmasta lausnin fyrir tún og graslendi. Uppl. í s. 793-0116 og orkutaekni79@gmail.com.

Ledljós fyrir kerrur og landbúnaðartæki. 12 og 24 V, 7 pinna tengi. 2,5 m kapall á milli ljósa og 12 m kapall í pinnatengi. Segulfesting, IP66 vatns- og rykvörn. Handhæg plasttaska fylgir. Til á lager. Hákonarson ehf. S. 892-4163. Netfang- hak@hak.is - www.hak.is.

Niðurstæting hálfmóð ökurbrúð færst í læsinga sætið.

30 ára þjónusta

Orkutækni ehf.

Reck Jaguar Jumbo mykjuhræur með skurðarbúnaði, hallatjakk fyrir nákvæma stillingu við niðurstætingu í haughúsið, skrúfuhring fyrir lengri hræringu inn í haughúsið, fyrir 100-200 hö. Uppl. í s. 793-0116 - orkutaekni79@gmail.com.

Snjóblásarar fyrir traktorinn eða fjórhjólið. Kíktu í nýjasta blaðið á heimasíðu eða fáðu það sent. www.hardskafi.is – sala@hardskafi.is – S. 555-6520.

2018 Ford S-Max, Titanium vel búinn, krókur, ferðabox, sumar- og vetrardekk. 7 manna, 3 isofox í aftursætum og mjög stórt skott. Beinskiptur, dísel, ekinn 83.000 km. Verð kr. 3.900.000. Jóhannes s. 698-2663.

MF 5610 árg. 2014 notuð 3.500 vst. Tæki og skófla. Verð kr 7.800.000 +vsk. S. 894-8620.

Belmac-haugssugur, 13.638 ltr. með öllu. Tilboð kr. 8.900.000 +vsk. vallarbraut.is S. 454-0050.

SsangYong Rexton DLX, 4x4, árgerð 2019, sjálfskiptur. Ekinn 95.000 km. Tilboðsverð kr. 6.290.000. Verð áður kr. 6.990.000. – notadir.benni.is – S. 590-2035.

Tyrone-vagnar, 18T með álsliskjum. Tilboðsverð kr. 3.600.000 +vsk. vallarbraut.is S-454-0050.

Til sölu Scania R144 GA4X2NA, árgerð '97. Með þriggja öxla flatvagni (úr áli). Upplýsingar í s. 772-0030.

Til sölu 40 m² vinnuskúr með stálundirstöðum og rafmagnstöflu. Upplýsingar í s. 772-0030.

Nugent, sturtukerrur, 8 tonna tjakkur. Margir aukahlutir í boði. Verð kr. 1.640.000 +vsk. vallarbraut.is. S. 454-0050.

Liebherr R 924, 25 tonn, árg. 2002, 4.000 vst. Hraðtengi, 2x skóflur, 700 mm spyrnur. Verð kr. 5.900.000 +vsk. S. 897-4899.

Tökum að okkur hinar ýmsu viðgerðir á kerrum, hestakerrum sem og öðrum kerrum. Förum með þær í aðalstöðu. Pantíð tíma. Brimco ehf. Efribraut 6, Mos. S. 894-5111. Ópið kl. 13-16.30 - www.brimco.is.

Led lýsing í allar Landbúnaðarbyggingar og Iðnaðarhúsnæði

Tri-proof ljós - Ufo ljós 60° og 90° fyrir meiri lofthæð.

www.kaupland.is
sími 8449484

Land Rover Range Rover Sport P400 HSE, 4x4, árgerð 2020, sjálfskiptur, ekinn 57.000 km. Verð kr. 11.990.000. – notadir.bennis.is – S. 590-2035.

Sá öflugur, KANE ber 24 t. með breikkunum og dual brakes. Tilboð kr. 4.500.000 +vsk. vallarbraut.is. S. 454-0050.

40 feta háþekjugámur til sölu. Staðsettur í Hafnarfirði. Verð kr. 490.000 +vsk. Frekari upplýsingar s. 895-2309.

Brettgafflar fyrir ámoksturstaeki. Ásoðanar festingar- Euro. Euro + 3 tengi. Sérþöntun á öllum festingum. Burðargeta 2.500 kg. Lengd á göfflum, 120 cm. Pólsk framleiðsla. Til á lager. Hákonarson ehf. S. 892-4163, hak@hak.is.

Bragðgott og meyrnt nautakjöt. 1/8 um 20 kg. af kjöti, hakk, gúllas, snitsel og steikur. Afhending vikulega. www.myranaut.is eða s. 868-7204.

Rampar fyrir frysti/kæligáma á lager. Burðargeta 10 tonn. Dekkplata 10 mm, l. 170 cm x b. 200 cm x hæð 21 cm. Heitgalvaniserað stál. Lyftaratakur á þrjú vegu. Eigum einnig rampa fyrir hefðbundna sjógáma. Hákonarson ehf. S. 892-4163 www.hak.is hak@hak.is.

Lífraent Hreinsivirki!

NÚTÍMA ROTPRÓ

Fyrir sumarhús, heilsárhús, hótél o.fl.

Yfir 90% hreinsun - hreinsigeta PIA vottuð

3ja þrepa hreinsun - ekkert rafmagn

Engar siturlagnir - fyrirferðarlítill

Mögulegt að breyta í skólphreinsistöð síðar

Þýsk gæði - CE merkt

Stærðir 2-600 persónueiningar

HVAMMSHÓLAR

SIGURDUR VIGGÓ HALLDÓRSSON PÍPULAGNINGAMEISTARI

+354 660 4085

SIGGI@HVAMMSHOLAR.IS

AUGLÝSING UM SKIPULAGSMÁL Í RANGÁRÞINGI YTRA

Samkvæmt 1. mgr. 41. gr. Skipulagslaga nr. 123/2010 eru hér kynntar tillögur að eftirfarandi deiliskipulagsáætlunum

Þjóðólfshagi, Rangárþingi ytra, deiliskipulag (Endurauglýsing)

Sveitarstjórn Rangárþings ytra samþykkti á fundi sínum 8.11.2023 að auglýsa að nýju tillögu að deiliskipulagi fyrir íbúðabyggð í Þjóðólfshaga. Í gildi er deiliskipulag fristundabyggðar, Þjóðólfshagi, fristundabyggð, staðfest 23.09.2013, þar sem gert er ráð fyrir um 33 fristundalóðum. Breyting á landnotkun í aðalskipulagi hefur þegar verið auglýst, þar sem svæðið verður gert að íbúðabyggð. Á hverri lóð er heimilt að byggja íbúðarhús, bílskúr, útihús/skemmu og/eða gróðurhús. Eldra deiliskipulag verður fellt úr gildi þegar nýtt deiliskipulag verður staðfest. Aðkoma að svæðinu er af Suðurlandsvegi um Þjóðólfshagaveg (2828). Þær umsagnir sem bárust við fyrri auglýsingu skuli gilda áfram nema umsagnaraðilar óski annars.

Borg lóð, L218544, Rangárþingi ytra, deiliskipulag

Sveitarstjórn Rangárþings ytra samþykkti á fundi sínum 11.10.2023 að auglýsa tillögu að deiliskipulagi fyrir lóðina Borg lóð í Þykkvabæ, Rangárþingi ytra. Deiliskipulagið gerir ráð fyrir að umrædd lóð verði breytt í verslunar- og þjónustusvæði, með heimild til gisti- og veitingaþjónustu. Gert verði ráð fyrir allt að 500 m² þjónustuhúsi fyrir allt að 20 gesti. Gert er ráð fyrir aðkomu um veg að Fjarkastokki og um aðkomuveg á bakka Ytri-Rangár að Borg lóð.

Búrfellslundur, vindorkuver, Rangárþingi ytra, deiliskipulag

Sveitarstjórn Rangárþings ytra samþykkti á fundi sínum 8.11.2023 að auglýsa tillögu að deiliskipulagi fyrir uppbyggingu vindorkuvers við Vaðöldu, austan Sultartanga, Rangárþingi ytra. Vindorkuverið hefur borið vinnuheitid Búrfellslundur. Deiliskipulagið tekur til þeirra framkvæmda sem bygging vindorkuvers gerir ráð fyrir s.s. vindmyllum, undirstöðum, vinnuþlönnum, vegum, jarðstrengjum, safnstöð vindorkuvers, tengivirki, geymslusvæðum og aðstöðu verktaka. Í deiliskipulaginu er gert ráð fyrir um 9 iðnaðarlóðum fyrir allt að 30 vindmyllur. Að auki er gert ráð fyrir áningarstað þar sem gert verði ráð fyrir allt að 10 bílastæðum sem marka upphaf gönguleiðar á Vaðöldu. Gerðar verða gönguleiðir kring um Vaðöldu og að Ármótafossi, Tangavaði og Sultartanga. Aðkoma að svæðinu er af Þjórsárdalsvegi (nr. 32). Þaðan liggja svo þjónustu- og viðhaldsvegir að hverri vindmyllu.

Íbúðasvæði austan Árbæjarvegar, Rangárþingi ytra, deiliskipulag (Endurauglýsing)

Sveitarstjórn Rangárþings ytra samþykkti á fundi sínum 8.11.2023 að auglýsa að nýju tillögu að deiliskipulagi fyrir íbúðasvæði austan við Árbæjarveg. Sveitarfélagið í samvinnu með lóðarhöfum frá Árbyrgi að Heiðarbrún með báðum meðtöldum hafa sameinast um gerð deiliskipulags fyrir íbúðasvæði austan Árbæjarvegar. Skipulagið tekur til 17 lóða. Í gildi eru þrjú deiliskipulög á svæðinu frá árunum 2011 til 2021 og verða þau felld úr gildi við gildistöku þessa skipulags. Aðkoma að öllum lóðum er af Árbæjarvegi (271). Þær umsagnir sem bárust við fyrri auglýsingu skuli gilda áfram nema umsagnaraðilar óski annars.

Landmannahellir, Rangárþingi ytra, breyting á deiliskipulagi. (Endurauglýsing)

Sveitarstjórn Rangárþings ytra samþykkti á fundi sínum 8.11.2023 að auglýsa tillögu að breytingu á gildandi deiliskipulagi fyrir Landmannahelli, dags. 22.12.2010. Gert er ráð fyrir staðsetningu tjaldsvæðis á bökkum Helliskvíslar ásamt tjaldsvæði á efra svæðinu og bílastæðum tengdum þeim, lóðamörkum einstakra lóða breytt og lóðir stækkaðar. Jafnframt er gert ráð fyrir þjónustuhúsi á einni lóðinni fyrir tjaldsvæði. Aðkoma að svæðinu er af F26 Landvegi og um F225 Landmannaleið. Tillagan er hér endurauglýst vegna ákvæða um tímamörk frá síðustu auglýsingu Tillögurnar liggja frammi hjá Skipulagsfulltrúa, Suðurlandsvegi 3, Hellu, í Skipulagsgátt Skipulagsstofnunar, www.skipulagsgatt.is og á heimasíðu Rangárþings ytra, www.ry.is

Hverjum þeim sem telur sig eiga hagsmuna að gæta er gefinn kostur á að gera athugasemdir við tillögurnar og er frestur til að skila inn athugasemdum til og með 28. desember 2023.

Þeir sem óska nánari upplýsinga geta snúið sér til Skipulagsfulltrúa Rangárþings ytra í síma 488-7000 eða með tölvupósti birgir@ry.is

Har. Birgir Haraldsson
Skipulagsfulltrúi Rangárþings ytra

SMÍÐUM FRÁ GRUNNI OG GERUM VIÐ

ALLAR GERÐIR TJAKKA

VHE

VHE • Melabraut 27 Hafnarfjörður • Hraun 5 Reyðarfirði
Sími 843 8804 • Fax 575 9701 • www.vhe.is • sala@vhe.is

Valtra N175 með Tokvam V380 fjölplóg og Tokvam sand og salt dreifara.

Fjölplógar, salt- og sanddreifarar í mörgum stærðum frá PRONAR

Snjóblásarar frá TOKVAM í mörgum stærðum

TYM

- ✓ 2ja ára ábyrgð
- ✓ Framleiddir í Suður-Kóreu
- ✓ Kynningarverð frá: 1.590.000 kr án vsk

Aflvélar taka við umboði TYM á Íslandi

TYM 255HST

TYM 194HST með sláttuborði

Margra ára góð reynsla við krefjandi aðstæður.

 AFLVÉLAR

TRAUSTUR SAMSTARFSADILI

Selfossi | Akureyri | Garðabæ
sími 480-0000 | www.aflvelar.is